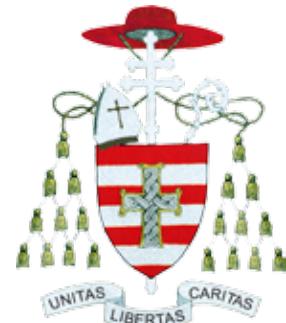

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE

Broj: 3-4/2015. OŽUJAK/TRAVANJ

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE

Izdaje: Nadbiskupski ordinarijat, Jurja Biankinija 2, 23000 Zadar
tel: 023/208-650; faks: 208-640;

e-mail: izdavstvo@zadarskanadbiskupija.hr

Odgovara: Mons. Želimir Puljić, nadbiskup zadarski

Uredništvo: Don Josip Lenkić, don Šimun Šindija, don Roland Jelić, Ines Grbić, prof

Fotografije: Ines Grbić; Računalni slog: don Šimun Šindija

Tisk: IT CENTAR - BIOGRAD

Procesija na Cvjetnicu 29. ožujka 2015.

Obitelj - nositeljice života, nada i budućnost Crkve i čovječanstva

Po završetku redovite sinode biskupa koja je 1980. raspravljala o "kršćanskoj obitelji", sveti Ivan Pavao II., za koga se s pravom veli da je bio "Papa obitelji", objavio je na svetkovinu Krista Kralja 1981. pobudnicu "Obiteljska zajednica" (*Familiaris consortio*). Riječi koje je naveo odmah na početku pobudnice i danas su vrlo aktualne. Tamo naime stoji kako je "obitelj pogodena dubokim i brzim promjenama, pa su neke obitelji pred zadaćama i dužnostima zapale u nesigurnost i sumnju s obzirom na smisao i istinu o bračnom i obiteljskom životu" (OZ 1). Sadašnji pak papa Franjo svjestan je osobite važnosti ove Božanske ustanove. U tom duhu prošle godine u listopadu sazvao je izvanrednu sinodu kako bi biskupi razgovarali o "pastoralnim izazovima vezanim uz obitelj u kontekstu evangelizacije". A ove godine sazvao je XIV. Redovitu opću Biskupsku sinodu, od 4. do 25. listopada 2015. s temom "Poziv i poslanje obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu".

Već su na Drugom Vatikanskom saboru koncilski otci objavili u Pastoralnoj konstituciji "Gaudium et spes" kako ime nekoliko gorućih problema s kojima se Crkva mora suočiti. Među prvima "gorućim problemima" spominje se dostojanstvo braka i obitelji (GS 47-52). Zašto saborski oci govore o gorućem problemu obitelji? U pluralnom i multikulturalnom svijetu, naime, valja se kršćanima navikavati i na to da postoje različite vizije, nazori i opredjeljenja koja su često, ne samo različita nego i suprotna onima koje naučava Katolička Crkva. No, to nije razlog da se Crkva i kršćani zbog toga "zatvaraju u svoj svijet i geto", pa se povlače u šutnju. Budući da je Crkva na Drugom Vatikanskom saboru odustala od tradicionalnog stava "izopćenja onih koji ne prihvataju njezin nauk" (anatema sit!), zaključak je kako nije pametno ni mudro povlačiti se, a niti zauzimati "borbeni i ratnički" stav protiv modernog svijeta. U duhu usvojenih načela ekumenizma i dijaloga o čemu su koncilski otci pisali u više dekreta, valja zahtijevati punu vjersku slobodu i razgovarati s ljudima našeg vremena o svim pitanjima i problemima. Bez osjećaja manje vrijednosti, kompleksa i straha.

Budući da su brak i obitelj ustanovljeni u samom činu stvaranja i "od početka" usmjereni ostvarenju Božjeg nauma, Crkva osjeća obvezu i dužnost navještati punu istinu o čovjeku i obitelji. A pred izazovima brojnih suvremenih patoloških pojava i "pritiscima koji nastoje obitelj uništiti ili izopaćiti" (OZ 3), Crkva mora pokazati ljudima dobre volje kako ono što ona brani i traži, služi općem dobru čovjeka i društva. I premda je duboko svjesna kako joj je "kroz mnoge nevolje" ploviti ovim svijetom i svjedočiti za Onoga koji je šalje među sve narode, ona se osjeća pozvanom i danas biti subjekt povijesnih zbivanja. Imajući pak u vidu da su brak i obitelj najdragocjenije dobro čovječanstva, Crkva želi i nastoji neka svijet najprije čuje njezin glas i nauk o toj temi. A to nije njezin, nego Božji plan i program. A kako je ona samo službenica i glasnogovornica Onoga koji je šalje, ona nudi svoju pomoć svima koji vjerno žive vrjednote braka i obitelji. U isto pak vrijeme pruža objašnjenje svima koji su uronjeni u nesigurnost i tjeskobu, pa traže istinu o Bogu, čovjeku i obitelji. Svojim pak zauzimanjem ona želi posvjedočiti kako je obitelj doista u središtu njezine pozornosti. Kao Božje djelo i nositeljice života, obitelj je doista nada i budućnost Crkve i čovječanstva. Stoga svako ljudsko i kršćansko promaknuće obitelji, kao "prva škole društvenih vrlina", doprinos je obnovi zajednice, društva i Božjega naroda.

† Želimir Puljić, nadbiskup

SVETA STOLICA

Gdje nema poštovanja prema starijima, nema ni budućnosti za mlade

Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 4. ožujka 2015.

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Ova današnja kateheza i naredne srijede su posvećene starijim osobama, a to su, unutar obitelji, djedovi i bake, ujne i ujaci, strine i stričevi. Danas ćemo razmišljati o aktualnom problematičnom položaju starijih osoba, a slijedeći put, to jest u iduću srijedu, više pozitivno, o pozivu sadržanom u ovom životnom dobu.

Zahvaljujući naprecima u medicini ljudski vijek postao je duži: no društvo se nije "proširilo" na život! Broj starijih osoba se mnogostruko povećao, ali naša društva nisu dovoljno organizirana da bi se napravilo mesta za njih, uz ispravno poštovanje i konkretno uvažavanje njihove krhkosti i njihova dostojanstva. Dok smo mladi, skloni smo ignorirati starost, kao da je riječ o bolesti koje se treba podalje držati; kada pak ostarimo, pogotovo ako smo siromašni, ako smo bolesni i sami, na vlastitoj koži osjetimo nedostatke društva utemeljenog na učinkovitosti, koje posljedično ignorira starije. A stariji ljudi su bogatstvo, ne smije ih se ignorirati.

Prilikom posjeta jednom domu za starije Benedikt XVI. je izrekao jasne i proročke riječi: "Kvaliteta nekog društva, može se reći jedne kulture, prosuđuje se također na temelju toga kako se postupa sa starijim osobama i mjestima koje zauzimaju u zajedničkom životu" (12. studenog 2012.).

To je istina, civilizacije se razlikuju prema odnosu prema starijim osobama. Posvećuje li se u nekoj civilizaciji pažnju starijim osobama? Ima li mesta za starije osobe? Ova će civilizacija ići naprijed ako bude znala poštovati mudrost starijih osoba. U civilizaciji u kojoj nema mesta za starije osobe ili su one odbačene jer predstavljaju problem, to društvo nosi sa sobom virus smrti.

Na Zapadu, znanstvenici su ovo stoljeće nazvali stoljećem starenja: broj djece opada, a starijih raste. Ta neravnoteža nas poziva na razmišljanje i traženje odgovora, štoviše, to je veliki izazov za suvremeno društvo. Ipak kultura profita insistira na tome da se starije prikazuje kao teret, kao "balast". Oni ne samo da ne proizvode, smatra ta kultura, već su teret: ukratko, što je rezultat takvog razmišljanja? Bivaju odbačeni. Ružno je vidjeti odbačene starije osobe, to je ružno, to je grijeh! Ne usuđuje se to reći otvoreno ali to se čini! Ima nešto bijedno u tome navikavanju na kulturu odbacivanja. Ali mi smo navikli odbacivati ljude. Želimo otkloniti svoj sve veći strah od slabosti i ranjivosti; ali time povećavamo tjeskobu kod starijih osoba da će predstavljati teret i da će biti napušteni.

Već tijekom svoje službe u Buenos Airesu imao sam priliku iz prve ruke upoznati tu stvarnost sa svim svojim problemima. "Stariji su ostavljeni, i to ne samo u materijalnoj neizvjesnosti. Ostavljeni su u sebičnoj nemogućnosti da se prihvate njihove granice koje odražavaju naše ograničenosti, u mnogim teškoćama koje se mora danas prevladati da bi se opstalo u društvu koje im ne dopušta sudjelovati, imati pravo glasa, niti biti uporišna točka po uzoru na potrošački model 'samo mladi mogu biti korisni i mogu uživati'. Te starije osobe bi naprotiv trebale biti, za društvo u cjelini, zaliha mudrosti našeg naroda. Stariji su zaliha mudrosti našeg naroda! S kolikom se samo lakoćom uspava svijest kada nema ljubavi!" (Samo nas ljubav može spasiti, Vatikan 2013., str 83.) I to se i događa. Sjećam se, dok sam posjećivao staračke domove, razgovarao sam sa svima i mnogo puta sam čuo ovo: Kako ste? A djeca? - Pa, dobro - Koliko imate djece? - Mnogo. - I dolaze li vas posjetiti? - Da, da, uvijek, da, dolaze. - Kada su došli zadnji put? Sjećam se jedne starice koja mi je rekla: "Ah, za Božić!" A bio je kolovoz! Osam mjeseci je djeca nisu posjetila, osam mjeseci napuštena! To se zove smrtni grijeh, jeste li razumjeli? Dok sam bio dijete, baka nam je pričala priču o starom djedu koji se prljao dok je jeo jer nije mogao dobro prinijeti juhu

sa žlicom ustima. A sin, koji je već imao vlastitu obitelj, odlučio ga je premjestiti sa zajedničkog stola te je napravio mali stol u kuhinji, gdje ga drugi nisu mogli vidjeti, da jede sam. I tako nije stvarao neprilike kada su dolazili prijatelji na ručak ili večeru. Nekoliko dana kasnije, došao je kući i našao najmlađeg sina kako se igra s drvom, čekićem i čavlima, nešto je pravio. Upita ga otac: "Što to radiš? - Pravim stol, tata. - Stol, zašto? - Da ga imam kad ti ostariš, tako da možeš jesti na njemu". Djeca imaju više svijesti od nas!

U tradiciji Crkve postoji obilje mudrosti koja je uvijek podupirala kulturu bliskosti sa starijim osobama, raspoloživost za praćenje osobe s ljubavlju i solidarnošću u tom završnom dijelu života. Ta je tradicija ukorijenjena u Svetom pismu, kao što to potvrđuje na primjer ovaj tekst iz Knjige Sirahove: "Ne podcjenjuj govora staraca, jer oni su učili od svojih roditelja, a od njih ćeš se ti naučiti razboru i u pravo vrijeme odgovarati" (Sir 8,9).

Crkva se ne može i ne želi prikloniti mentalitetu bezosjećajnosti, a još manje ravnodušnosti i prezira prema starosti. Moramo probuditi kolektivni osjećaj zahvalnosti, poštovanja, prihvaćanja, koji će pomoći starijima da se osjećaju živim dijelom svoje zajednice.

Starije su osobe muškarci i žene, očevi i majke koji su bili prije nas na našem istom putu, u našem istom domu, u našoj svakodnevnoj borbi za život dostojan čovjeka. Oni su muškarci i žene od kojih smo mnogo primili. Starija osoba nije tuđinac. Stariji to smo mi: uskoro, u dogledno vrijeme, no neminovno, iako na to ne mislimo. A ako ne naučimo lijepo postupati sa starijima, isto tako će se postupati s nama.

Krhki smo pomalo svi, stari. Neki, međutim, su posebno slabi, mnogi su sami, i bolesni. Neki ovise o nužnim lijekovima i pažnji drugih. Hoćemo li zato učiniti korak natrag? Hoćemo li ih prepustiti njihovoј sudbini? Društvo bez blizine, gdje besplatnost i ljubav bez protuusluge - čak i među strancima - nestaju, je izopačeno društvo. Crkva, vjerna Božjoj Riječi, ne može tolerirati te degeneracije. Kršćanska zajednica u kojoj se blizinu i besplatnost više ne smatra neophodnim, izgubit će zajedno s njima i svoju dušu. Gdje nema poštovanja prema starijim osobama, tamo nema budućnosti za mlade ljudi!

Starost je poziv

Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 11. ožujka 2015.

Draga braćo i sestre, dobar dan!

U današnjoj katehezi nastavljamo razmišljanje o bakama i djedovima, promatraljući vrijednost i važnost njihove uloge u obitelji. Pritom ću se poistovjetiti s tim osobama, jer i ja pripadam toj dobnoj skupini.

Kad sam bio na Filipinima, filipinski me narod pozdravljaо riječima: "Lolo Kiko" - to jest, djed Franjo - "Lolo Kiko", govorili su! Najprije je važno istaknuti ovo: istina je da nas društvo želi odbaciti, ali Bog to sigurno ne želi. Gospodin nas nikada ne odbacuje. On nas poziva da ga slijedimo u svim životnim dobima, a starost također sadrži jednu milost i poslanje, pravi Gospodinov poziv. Starost je poziv. Još nije došlo vrijeme za "uvući vesla u čamac". To se životno doba, nesumnjivo, razlikuje od prethodnih; moramo ga malo osmisiliti, jer naša društva nisu spremna, duhovno i moralno, dati tom razdoblju života njegovu punu vrijednost. Nekoć, u stvari, nije bilo tako uobičajeno imati vremena na raspolaganju; danas je to puno normalnije. Čak je i kršćanska duhovnost ostala pomalo zatečena, pa je potrebno osmisiliti duhovnost starijih osoba. Ali, hvala Bogu, postoje svjedočanstva svetaca starije dobi!

Na mene je ostavio vrlo dubok dojam Dan starijih osoba koji smo prošle godine proslavili ovde na Trgu Svetog Petra, trg je bio pun. Slušao sam iskustva starijih osoba koje se žrtvuju za druge, kao i iskustva bračnih parova koji su govorili: "Slavimo 50. obljetnicu braka, slavimo 60.

"obljetnicu braka". Važno je to pokazati mladim ljudima koji se brzo umaraju; to je važno svjedočanstvo starijih osoba u vjernosti. A toga dana na ovome trgu ih je bilo mnogo. To razmišljanje treba nastaviti, kako u crkvenoj tako i u društvenoj sredini. Evangelje nam u tome pomaže vrlo lijepom - u isti mah dirljivom i poticajnom - slikom. To je slika Šimuna i Ane, o kojima nam govori Evangelje Isusova djetinjstva koje je sastavio sveti Luka. To su dvije starije osobe, "starac" Šimun i "proročica" Ana koja je imala 84 godina. Ta žena nije skrivala svoju dob. Evangelje kaže da su iščekivali dolazak Boga svaki dan, s velikom vjernošću, već dugi niz godina. Oni su ga htjeli vidjeti toga dana, vidjeti njegova znamenja, naslutiti njegov početak. Možda su se donekle i pomirili sa sudbinom da će umrijeti prije toga: to je dugo iščekivanje ipak nastavilo i dalje zauzimati čitav njihov život, nisu imali važnijeg posla od toga: čekati Gospodina i moliti. Ipak, kad su Marija i Josip došli u hram ispuniti odredbe Zakona, Šimun i Ana pohitaše s poletom, potaknuti Duhom Svetim (usp. Lk 2, 27). Teret dobi i iščekivanja nestao je u trenutku. Prepoznali su Dijete i otkrili novu snagu, za novi zadatak: uzdizati hvale i dati svjedočanstvo za taj Božji znak. Šimun je improvizirao prelijepi himan radosti (usp. Lk 2, 29-32) - bio je pjesnik u tom trenutku - a Ana je postala prva Isusova propovjednica, "svima koji iščekivahu otkupljenje Jeruzalema pripovjedala [je] o djetetu" (Lk 2, 38).

Dragi djedovi i bake, drage starije osobe, povedimo se za primjerom to dvoje staraca! Postanimo i mi pomalo pjesnici molitve: uživajmo u traženju vlastitih riječi, poslužimo se onima kojima nas uči Božja riječ. Veliki je dar za Crkvu molitva djedova i baka i starijih osoba! Molitva starijih osoba i djedova i baka je dar za Crkvu, to je bogatstvo! To je veliki poticaj mudrosti za čitavo ljudsko društvo: pogotovo za ono koje je prezaposleno, previše zauzeto, previše rastreseno. Netko mora pjevati, također za njih, pjevati o Božjim znakovima, obznanjivati znakove Božje, moliti za njih! Pogledajmo Benedikta XVI., koji je odlučio posljednji dio svog života provesti u molitvi i slušanju Boga! To je lijepo! Veliki vjernik iz prošlog stoljeća, pravoslavne tradicije, Olivier Clement, rekao je: "civilizacija u kojoj se više ne moli je civilizacija u kojoj starost više nema smisla. I to je zastrašujuće, trebamo prije svega starije osobe koje mole, jer starost nam je darovana upravo zbog toga". Trebamo starije osobe koje mole, jer starost nam je darovana upravo zbog toga. Molitva starijih je nešto lijepo.

Možemo zahvaljivati Gospodinu za primljena dobročinstva i popuniti prazninu nezahvalnosti koja ga okružuje. Možemo moliti da se ispune očekivanja novih naraštaja i dati dostojanstvo sjećanju i žrtvama prethodnih naraštaja. Možemo podsjetiti ambiciozne mlade da je život bez ljubavi poput suhe zemlje besplodne. Možemo reći mladima koji se boje da se tjeskobu koju osjećaju pred budućnošću koja je pred njima može pobijediti. Možemo naučiti mlade ljude koji su previše zaljubljeni u sebe da je veća radost u darivanju no u primanju. Djedovi i bake čine stalni "zbor" velikoga duhovnog svetišta, gdje molitva prošnje i pjesma hvale podupiru zajednicu koja radi i bori se na polju života.

Molitva, dakle, neprestano pročišćava srce. Hvala i molitva Boga sprečavaju srce da otvrđne u negodovanju i sebičnosti. Kako je ružan cinizam starije osobe koja je izgubila smisao svoga svjedočanstva, koja prezire mlade i ne prenosi mudrost života! Kako je naprotiv lijep poticaj koji starija osoba uspijeva prenijeti mladom čovjeku koji traga za smislom vjere i života! To je stvarno poslanje baka i djedova, poziv starijih osoba. Riječi djedova i baka imaju nešto posebno za mlade. I oni to znaju. Riječi koje mi je baka predala u pisanim obliku na dan moga svećeničkog ređenja i dalje nosim sa sobom, uvijek, u časoslovu i često ih čitam i čine mi dobro.

Kako bih želio Crkvu koja izaziva kulturu odbacivanja preobilnom radošću zagrljaja između mlađih i starijih! To je ono za što danas molim Gospodina, taj zagrljaj!

Djeca su bogatstvo za svijet i Crkvu

Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 18. ožujka 2015.

Draga braćo i sestre, dobar dan!

Nakon osvrta na razne figure obiteljskog života - majka, otac, djeca, braća i sestre, bake i djeđovi – ovaj prvi niz kateheza o obitelji zaključit će djecom. Učinit će to u dva navrata: danas će se zaustaviti na velikom daru koji djeca predstavljaju za svijet - to je istina, ona su veliki dar za čovječanstvo, ali su i silno isključena, jer im se čak ne dopušta ni da se rode - a u narednoj će govoriti o nekim ranama koje nažalost nanose zlo djetinjstvu. Sjećam se tolike djece s kojom sam se susreo na mom zadnjem putovanju u Aziji: puni života, oduševljenja, a, s druge strane, vidim da u svijetu mnogi od njih žive u nedostojnim uvjetima... Zapravo, prema tome kako se postupa prema djeci, ne samo s moralnoga već i sociološkog gledišta, može se prosuditi je li neko društvo slobodno ili je društvo koje robuje međunarodnim interesima.

U prvom redu, djeca nas podsjećaju da smo svi mi, u prvim godinama života, bili potpuno ovisni o tuđoj skrbi i dobrohotnosti. Ni Sin Božji se nije poštedio toga puta. To je otajstvo koje razmatramo svake godine na Božić. Jaslice su slika koja nam predočava tu stvarnost na najjednostavniji i najizravniji način. Ali je jedna stvar zanimljiva: Bogu nije teško djeci približiti sebe, a djeca, pak, nemaju problema s razumijevanjem Boga. Nije slučajno da u Evangelju postoje neke vrlo lijepе i snažne Isusove riječi o "malenima". Taj izraz "maleni" označava sve osobe koje ovise o tuđoj pomoći, a napose djecu. Isus, na primjer, kaže: "Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i umnih, a objavio malenima" (Mt 11,25). I još: "Pazite da ne prezrete ni jednoga od ovih najmanjih jer, kažem vam, anđeli njihovi na nebu uvijek gledaju lice Oca mojega, koji je na nebesima" (Mt 18,10).

Dakle, djeca su sama po sebi bogatstvo za svijet i Crkvu, jer nas stalno podsjećaju na nužni uvjet za ulazak u kraljevstvo Božje, a taj je da se ne smatrano samodostatnima, nego potrebitima pomoći, ljubavi, praštanja. A svi trebamo pomoći, ljubav i opruštanje!

Djeca nam dozivaju u svijest još nešto; podsjećaju nas da smo uvijek djeca: i kad pojedinac postane odrasla osoba, ili starija osoba, i kad postane roditelj, ako se nalazi na odgovornom položaju, ispod svega toga ostaje identitet djeteta. Svi smo djeca. I to nas uvijek vraća na činjenicu da život nismo sami sebi dali, već smo ga primili. Veliki dar života je prvi dar koji smo primili. Ponekad smo u opasnosti da u svom životu zaboravimo na to, kao da smo mi gospodari naših života, dočim smo naprotiv duboko ovisni. Zapravo, znati da u svakoj životnoj dobi, u svakoj situaciji, u svakom društvenom položaju, jesmo i ostajemo djeca razlogom je velike radosti. To je glavna poruka koju nam daju djeca, i to samom svojom prisutnošću: sama njihova prisutnost podsjeća nas da smo svi mi djeca i da je svaki od nas dijete.

Ali postoje mnogi darovi, mnoga bogatstva koja djeca donose svijetu. Podsjetit će samo na neke od njih.

Ona donose svoj način gledanja na stvarnost, sa čistim pogledom punim pouzdanja. Dijete ima spontano povjerenje u tatu i mamu; a ima također spontano povjerenje u Boga, u Isusa, u Djevicu Mariju. Istodobno, njegovo unutarnje oko je čisto, još nije zatrovano zlobom, dvoličnostima, životnim "naslagama" koje otvrdnjuju čovjekovo srca. Znamo da i djeca imaju istočni grijeh, da imaju svoje sebičnosti, ali čuvaju jednu čistoću i jednostavnost duha. Djeca nisu diplomati: kažu ono što osjećaju, kažu ono što vide, izravno. I mnogo puta dovode roditelje u neugodnu situaciju, govoreći pred drugima: "To mi se ne sviđa jer je ružno". No, djeca kažu ono što vide, ona nisu dvolična, još uvijek nisu svladala ono umijeće dvoličnosti koje smo mi odrasli nažalost naučili.

Djeca, nadalje, – u svojoj jednostavnosti duha – donose sa sobom mogućnost da daju i primaju

nježnost. Nježnost znači imati srce od "mesa" a ne od "kamena", kako kaže Biblija (usp. Ez 36, 26). Nježnost je isto tako poezija: to znači "osjetiti" stvari i događaje, ne tretirati ih kao puke predmete, samo zato da ih se koristi, zato jer nečemu služe.

Djeca imaju sposobnost smijati se i plakati. Neka se od njih, kada ih uzmem da ih zagrlim, smiju; druga kad me vide odjevena u bijelo misle da sam liječnik i da sam im došao dati injekciju, pa zaplaču... ali spontano! Djeca su takva: smiju se i plaču, dvije stvari koje se kod nas odraslih često "blokiraju", nismo više za to sposobni... Toliko je puta naš osmijeh ukočen, usiljen, nešto beživotno, osmijeh u kojem nema života, pa i umjetan osmijeh, kao u klauna. Djeca se smiju i plaču spontano. To uvijek ovisi o srcu, a često se naše srce blokira i gubi tu sposobnost za osmijeh, plač. Djeca nas, dakle, mogu ponovno naučiti smijati se i plakati. Ali se i mi sami moramo zapitati: smijem li se spontano, sa svježinom, s ljubavlju ili je moj osmijeh usiljen? Plaćem li još uvijek što sam izgubio sposobnost plakanja? To su dva vrlo ljudska pitanja kojima nas djeca uče.

Zbog svih tih razloga Isus poziva svoje učenike da "budu kao djeca", jer "takvima pripada Božje kraljevstvo" (usp. Mt 18, 3; Mk 10, 14).

Draga braćo i sestre, djeca donose život, radost, nadu, pa čak i probleme. No, život je takav. Dakako, ona također donose brige a katkad i mnoge probleme; no bolje je društvo s tim brigama i tim problemima, no društvo tužno i sivo, jer je ostalo bez djece! A kad vidimo da je stopa nataliteta nekog društva tek jedan postoj, možemo reći da je to društvo tužno, sivo je jer je ostalo bez djece.

Papina bula proglašenja dr. fra Ivica Petanjka krčkim biskupom

FRANJO, BISKUP, SLUGA SLUGU BOŽJIH

ljubljenom sinu Ivici Petanjku, članu Reda Manje Braće Kapucina, dosadašnjem provincijalnom definitoru i gvardijanu samostana svetog Jakova u gradu Osijeku, postavljenom krčkom biskupu, pozdrav i apostolski blagoslov.

Živo želimo Našu službu vrhovnog Pastira cjelokupne Gospodnje obitelji zauzeto vršiti da narod Božji zadobije što veću duhovnu pomoć. Budući da je dakle Časni Brat Valter Župan ostavio upravu Krčke Crkve, da se više ne bi priželjkivao voditelj one oblasti, Tebi se, ljubljeni sine, s pouzdanim razlogom obraćamo, kojega, kao istaknutog sina Kapucinske obitelji, osnaženog čvrstom pobožnošću i naukom, sasvim opravdano prosuđujemo da ćeš službu dobrog Pastira djelotvorno vršiti. Stoga, nakon što smo primili mišljenje Kongregacije za biskupe, Našom Apostolskom vlašću proglašavamo te krčkim biskupom i dodajemo sva prava i pripadajuće službe koje su, po propisima svetih kanona, spojene s tvojim položajem i određenjem. Prije nego bilo gdje primiš biskupsko posvećenje, treba da prema crkvenim zakonima položiš ispovijestvjere i prsegu vjernosti Nama i Našim nasljednicima. Potom ćeš s tvojim izborom upoznati kler i vjerni narod. Sve njih potičemo da te primjereno prihvate kao učitelja i Pastira koji im dolazi. Držimo konačno, ljubljeni sine, da ćeš, prožet franjevačkim duhom, djelotvorno vršiti službu na veliku dobrobit vjernika, zbog čega će se učvrstiti njihove duše i ispuniti radošću Evanđelja.

Dano u Rimu, pri Svetom Petru, dana dvadeset i četvrtoga, mjeseca siječnja, godine Gospodnje dvije tisuće petnaeste, druge Našega papinstva.

Papa FRANJO

Leonardo Sapienza, apostolski pronotar

Isusov put - od poniženja do slave*Papina poruka Urbi et orbi, Uskrs 2015.*

Isus Krist je uskrsnuo!

Ljubav je pobijedila mržnju, život je pobijedio smrt, svjetlo je razbilo tamu!

Iz ljubavi prema nama, Isus Krist se lišio božanske slave, opljenio samog sebe, preuzeo lik sluge i ponizio se sve do smrti, smrti na križu. Zbog toga ga je Bog uzvisio i učinio ga Gospodarom svega stvorenog. Isus je Gospodin! Svojom smrću i uskrsnućem, Isus pokazuje svima put života i sreće: taj put je poniznost, koja uključuje poniženje. To je put koji vodi do slave. Samo onaj koji se ponizi može ići prema "onom gore", prema Bogu (usp. Kol 3, 1-4). Oholica gleda "odozgo prema dolje"; ponizan gleda "odozdo prema gore".

U uskrsno jutro, nakon što su ih žene obavijestile o onome što se zabilo, Petar i Ivan potrčali su na grob. Našli su ga otvorena i prazna. Onda su se približi i "sagnuli" se da uđu u nj. Da bi se ušlo u otajstvo, potrebno se "sagnuti", potrebno se poniziti. Samo onaj koji se ponizi razumije Isusovo proslavljenje i može ga slijediti na njegovu putu.

Svijet nam predlaže da se nametnemo po svaku cijenu, da se natječemo, nadjačamo... Ali kršćani, milošću Krista, umrlog i uskrslog, su klice drugog čovječanstva, u kojem nastojimo živjeti tako da jedni drugima služimo, da ne budemo bahati, već spremni pomoći i poštovati druge.

To nije slabost, već prava snaga! Tko nosi u sebi Božju snagu, njegovu ljubav i njegovu pravdu, ne treba se služiti nasiljem, već govori i djeluje snagom istine, ljepote ljubavi.

Od uskrsloga Gospodina ponizno molimo milost da ne podlegnemo oholosti koja raspiruje nasilje i rat, već da imamo poniznu hrabrost za traženje oproštenja i moljenje mira. Molimo Isusa, pobjednika nad smrću, da ublaži patnje tolike naše braće i sestara, koji su progonjeni radi Njegova imena, kao i svih onih koji nepravedno trpe nepravdu kao posljedicu trenutačnih sukoba i nasilja.

Molimo mir, prije svega, za Siriju i Irak, da prestane buka oružja i ponovno se uspostave miroljubivi odnosi među različitim skupinama koje žive u te dvije ljubljene zemlje. Neka međunarodna zajednica ne ostane pasivna na golemu humanitarnu tragediju koja se događa u tim zemljama i dramu brojnih izbjeglica.

Molimo mir za sve stanovnike Svetе zemlje. Neka među Izraelcima i Palestincima poraste kultura susreta i ponovno se pokrenu mirovni pregovori kako bi se okončale višegodišnje patnje i podjele.

Molimo za mir u Libiji, da se trenutačno prekine besmisленo krvoproljeće i obustave sva nasilja, i da svi kojima je na srcu budućnost zemlje uzmognu raditi na pomirenju i izgrađivanju bratskog društva u kojem će se poštovati dostojanstvo osobe. I za Jemen također izražavamo nadu da će prevladati zajednička želja za mirom, na dobrobit cijelog naroda.

Istdobno, milosrdnom Gospodinu povjeravamo s nadom dogovor postignut ovih dana u Lassanni, da to bude definitivni korak prema svijetu u kojem će biti više sigurnosti i bratstva.

Ponizno zazovimo od uskrsloga Gospodina dar mira za Nigeriju, Južni Sudan i za različita područja Sudana i Demokratske Republike Kongo. Neka se stalna molitva vine iz srca svih ljudi dobre volje za one koji su izgubili život – tu mislim posebice na mlade ljude koji su ubijeni u četvrtak na Garissa University College u Keniji -, za žrtve otmice, a za one koji su prisiljeni napustiti svoje domove i svoje drage.

Neka Gospodinovo uskrsnuće doneše svjetlo voljenoj Ukrajini, poglavito onima koji su pretrpjeli nasilje sukoba posljednjih nekoliko mjeseci. Neka ta zemlja ponovno nađe mir i nadu zahvaljujući zauzimanju svih zainteresiranih strana.

Molimo za mir i slobodu za mnoge muškarce i žene koji su žrtve starih i novih oblika ropstva u koje su ih bacili pojedinci i kriminalne organizacije. Mir i sloboda za žrtve trgovaca drogom, koji često djeluju u sprezi s vlastima koje bi trebale braniti mir i sklad u ljudskoj obitelji. Mir molimo i za ovaj svijet podvrgnut trgovcima oružja.

Neka do svih marginaliziranih, zatvorenika, siromašnih i selilaca koji su tako često odbačeni, zlostavljeni i tlačeni; bolesnika i patnika; djece, poglavito one koja su žrtve nasilja; do svih koji su danas u žalosti; do svih muškaraca i žena dobre volje dopre utješni glas Gospodina Isusa: "Mir vama" (Lk 24, 36). "Ne bojte se, ja sam uskrsnuo i uvijek ću biti s vama" (usp. Rimski misal, ulazna pjesma na Uskrs).

Poruka predsjednika CCEE-a i CEC-a za Međunarodni dan Roma

Bruxelles/St. Gallen, 8. travnja 2015.

Svaka ljudska osoba, svakoga jezika i svake kulture, stvorena je na sliku Božju. To mišljenje dijele kršćani i njihove Crkve. Isus Krist pozvao nas je navijestiti Radosnu vijest svima, a posebno siromašnima i onima koji su na rubu društva. Pozivamo, dakle, naše zajednice da sve više budu otvorene Romima koji su često isključeni i žive u siromaštvu na rubu društva.

Unatoč poteškoća koje su proživjeli tijekom povijesti, romske manjine sačuvale su svoju bogatu kulturu koja sadrži vrednote kao što su obiteljski život, ljubav prema djeci, vjera u Boga, poštovanje prema pokojnima, ljubav prema glazbi i plesu. Smatramo da je ta kultura Božji dar koji zaslužuje poštovanje i potporu.

Situacija u kojoj se danas nalaze mnogi Romi u Europi je žalosna. Osnovni problemi su proturomsko raspoloženje u riječi i djelu u cijeloj Europi, visoka nezaposlenost, manjak stručne izobrazbe, a posljedica svega toga je ekstremno siromaštvo.

Istodobno se primjećuju i pozitivne težnje europskoga društva. Porastao je broj mladih Roma koji se školjuju u srednjim školama i na fakultetima. U porastu je osjećaj za romsku populaciju i osjetljivost prema njoj. Kršćanske Crkve, svećenici, pastori i vjernici laici kroz stoljeća su pokušavali na različite načine pomoći braći i sestrama Romima. Uvjereni smo da je uz obrazovanje i zaposlenje, ljudsko srce treći važan stup u razvoju odnosa s romskim narodom. Naše Crkve u mnogim mjestima pomažu zajednice Roma i njihovu socijalnu integraciju – ne mijesajući to s asimilacijom – s očuvanjem romske kulture. To se ostvaruje kroz poučavanje nakon školske nastave, medicinsku pomoć, kroz pomoć u hrani i odjeći, pravna savjetovanja i druge oblike djelovanja. Molimo naše zajednice da podupru te inicijative te postanu prava braća i sestre tim osobama u potrebi.

Promicati pravdu znači raditi na pomirenju s prošlošću. Moramo izgrađivati nove odnose s Romima utemeljene na pravednosti i posvetiti se teškoj ali bitnoj zadaći ozdravljenja i pomirenja.

Isus je rekao pismoznancima na kraju prisopodobe o milosrdnom Samarijancu: "Idite pa i vi činite tako". Prihvatomo taj izazov evanđelja i postanimo istinska braća i sestre siromašnih!

Kardinal Peter Erdo, predsjednik Vijeća Europskih biskupskih konferencija (CCEE)

Biskup Christopher Hill, predsjednik Konferencije europskih Crkava (CEC)

Djeca koja pate su vapaj koji se uzdiže Bogu

Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 8. travnja 2015.

Draga braćo i sestre, dobar dan!

U katehezama o obitelji dovršavamo danas razmišljanje o djeci, koja su najljepši plod blagoslova kojeg je Stvoritelj dao muškarcu i ženi. Već smo govorili o velikom daru koji su djeca, danas moramo nažalost govoriti o "mučnim životnim pričama" koje proživljavaju mnoga od njih.

Mnoga su djeca od samog početka odbačena, napuštena, ukradeni su im djetinjstvo i budućnost. Neki se usuđuju reći, gotovo hoteći se opravdati, da je bila greška donijeti ih na svijet. To je sramotno! Ne svaljujmo, molim, na djecu naše krivnje! Djeca nisu nikada "greška". Njihova glad nije greška, kao ni njihovo siromaštvo, njihova krhkost, njihova napuštenost – toliko je djece napušteno na ulici; a ni njihova neukost ili njihova nesposobnost – tolika djeca ne znaju što je to škola. Naprotiv, to su razlozi zbog kojih ih treba više ljubiti, s većom velikodušnošću. Čemu nam služe svečane deklaracije o ljudskim pravima i pravima djeteta ako zatim kažnjavamo djecu zbog grešaka koje su počinili odrasli?

Oni koji imaju zadaću upravljanja, odgajanja, ali rekao bih svi odrasli, svi smo mi odgovorni za djecu i svatko je dužan učiniti sve što je u njegovoj moći da se to stanje promijeni. Govorim o "muci" djece. Svako marginalizirano, napušteno dijete, koje živi na ulici proseći i snalazeći se kako zna i umije, bez škole, bez zdravstvene skrbi, je vapaj koji se uzdiže Bogu i koji optužuje sistem kojeg smo mi odrasli izgradili. I nažalost ta su djeca plijen zločinaca, koji ih izrabljuju za nečasne poslove i trgovanje ili ih obučavaju za rat i nasilje. Ali i u takozvanim bogatim zemljama mnoga djeca proživljavaju drame koje na njima ostavljaju dubok trag, zbog kriza u obiteljima, odgojnih propusta i katkad nehumanih uvjeta života. U svakom slučaju ta su djeca ranjena u tijelu i duši. Ali Otac nebeski ne zaboravlja nijedno od te djece! Nijedna njihova suza nije izgubljena! Kao što ne nestaje ni naše odgovornosti, društvene odgovornosti pojedinaca, svakog od nas, i zemalja.

Jednom je Isus prekorio svoje učenike što tjeraju djecu koju su roditelji donosili da ih blagoslovi. Dirljiv je opis koji donosi Evandelje: "Tada mu doniješe dječicu da na njih stavi ruke i pomoli se. A učenici im branili. Nato će im Isus: 'Pustite dječicu i ne priječite im k meni jer takvih je kraljevstvo nebesko!' I položi ruke na njih pa krene odande" (Mt 19, 13-15). Kako je lijepo to povjerenje roditelja i taj Isusov odgovor! Kako bih samo želio da taj tekst postane nešto uobičajeno u životu sve djece! Istina je da, hvala Bogu, djeca s teškoćama u razvoju vrlo često pronađu izvanredne roditelje, spremne na svaku žrtvu i svaku velikodušnost. Ali te se roditelje ne smije ostaviti same! Moramo ih pratiti u njihovim naporima, ali im također pružati trenutke zajedničke radosti i bezbrižnog veselja, kako im se život ne bi sveo samo na davanje terapija.

Kada je riječ o djeci, u svakom slučaju, ne bi se smjelo čuti ona suhoparna opravdanja iz pravne struke, tipa: "najposlije, mi nismo dobrotvorna organizacija"; ili: "svatko je u svom privatnom životu sloboden činiti što mu je volja"; ili također: "žao nam je ne možemo ništa učiniti". Te riječi ne vrijede kada je riječ o djeci.

Prečesto djeca trpe posljedice života istrošenih nesigurnim i slabo plaćenim radom, nepodnošljivim satnicama, neučinkovitim prijevozom... Ali djeca plaćaju također cijenu nezrelih zajednica i neodgovornih rastava: ona su prve žrtve; trpe posljedice kulture pretjeranih prava pojedinca i postaju njezina prva djeca. Često upijaju nasilje koje nisu kadra "probaviti" i pred očima odraslih prisiljeni su navikavati se na ponižavanje.

Kao i u prošlosti, Crkva i u ovom našem dobu stavlja svoju majčinsku brigu u službu djece i njihovih obitelji. Roditeljima i djeci ovog našeg svijeta donosi Božji blagoslov, majčinsku nježnost,

snažni prijekor i odlučnu osudu. Nitko nema pravo poigravati se s djecom!

Zamislite kakvo bi bilo društvo kada bi odlučilo, jednom zasvagda, uvesti ovo načelo: "Istina je da nismo savršeni i da pravimo mnoge greške. Ali kada je riječ o djeci koja dolaze na svijet, nijedna žrtva odraslih ne smije se smatrati previše skupom i previše velikom, samo da se izbjegne da neko dijete pomisli da je greška, da ništa ne vrijedi i da je prepušteno ranama života i bahatosti ljudi". Kako bi samo bilo lijepo takvo jedno društvo! Tvrdim da bi se tome društvu oprostilo mnogo od njegovih bezbrojnih pogrešaka. Doista mnogo.

Gospodin prosuđuje naš život slušajući upravo ono što mu govore djeca – anđeli koji "uvijek gledaju lice Oca koji je na nebesima" (usp. Mt 18, 10). Pitajmo se uvijek: što će pripovijedati Bogu o nama ti anđeli - djeca?

Poruka pape Franje hrvatskim obiteljima

Preuzvšeni gospodin

Mons. Ivan Devčić

Riječki nadbiskup metropolit

Preuzvišeni gospodine,

u prigodi slavlja Drugog nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji, Vrhovni Svećenik se duhovno ujedinjuje u molitvi sa svima koji će se susresti na tome događaju u Marijanskome svetištu na Trsatu.

Petrov Nasljednik, kao Pastir sveopće Crkve, neumorno naviješta kako je uloga kršćanske obitelji, nekoć i sada, da snagom sakramenta Svetе Ženidbe naviješta svijetu Božju ljubav i blizinu. Polazeći od ovoga navještaja rada se životvorna obitelj, koja žar ljubavi polaže u središte svojega duhovnoga i ljudskoga djelovanja. Ako je, kako reče sveti Irenej, "Gloria Dei vivens homo - Slava Božja živi čovjek" (Adv. Haer., IV, 20, 7), tako je i svaka obitelj, koja s milošću Božjom u potpunosti živi svoj poziv i poslanje, ona koja daje slavu svemogućem Bogu (usp. Pismo Pape Franje obiteljima).

Vaš je Susret poput jedne uvertire predstojećim znakovitim događajima za život Crkve; Svjetski Susret obitelji u Philadelphiji i Sinoda Biskupa. Molimo stoga zajedno da, preko ovih događaja, Crkva pronađe prikladan put rasuđivanja i prihvatanja onih pastoralnih sredstava koja će pomoći obiteljima suočiti se s izazovima našega vremena, u svjetlu i snazi Evandelja.

Njegova Svetost žarko želi da hrvatski katolici, u potpunoj vjernosti Kristu i Crkvi, budu odvažni svjedoci velikoga dostojanstva i životne važnosti obitelji, zalažući se neprestano za njezin rast i razvoj na svim poljima društvenoga života,

Zazivajući na sve trajni zagovor Svetе Obitelji Isusa, Marije i Josipa, Vrhovni Svećenik traži da ustrajete u molitvi za Njegovo služenje sveopćoj Crkvi, te rado udjeljuje poseban Apostolski Blagoslov predsjedatelju euharistijskog slavlja Uzoritom Kardinalu Josipu Bozaniću, Vama, Preuzvišeni, braći biskupima, kleru, okupljenim obiteljima, kao i svemu narodu Božjemu ljubljene Crkve u Hrvata.

U svoje se ime također pridružujem molitvama te Vas, uz osobito poštovanje, srdačno pozdravljam.

U Kristu Gospodinu odani

+ Pietro Kardinal Parolin,

Državni tajnik Njegove Svetosti

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Susret europskih nacionalnih ravnatelja Papinskih misijskih djela u Hrvatskoj

Osim nacionalnih ravnatelja iz 22 zemlje na susretu sudjeluje generalni tajnik Papinskih misijskih djela za širenje vjere o. Ryszard Szmydki, hvarsko-bračko-viški biskup Slobodan Štambuk, predsjednik Vijeća za misije HBK, i vojni ordinarij u BiH Tomo Vukšić.

Susret europskih nacionalnih ravnatelja Papinskih misijskih djela održava se od 1. do 5. ožujka u Duhovno-edukativnom centru Marijin Dvor u Lužnici kraj Zagreba. Osim nacionalnih ravnatelja iz 22 zemlje na susretu sudjeluje generalni tajnik Papinskih misijskih djela za širenje vjere o. Ryszard Szmydki, hvarsko-bračko-viški biskup Slobodan Štambuk, predsjednik Vijeća za misije HBK, i vojni ordinarij u BiH Tomo Vukšić.

Svima je srdačnu dobrodošlicu poželio domaćin susreta vlč. Antun Štefan, nacionalni ravnatelj Papinskih misijskih djela u Hrvatskoj. Misu kojom je započeo susret prevodio je o. Ryszard Szmydki koji je istaknuo kako je "cilj našeg kršćanskog života da budemo dio pashalnog misterija, a upravo misionari i nacionalni ravnatelji Papinskih misijskih djela trebaju taj pashalni misterij donositi svim ljudima. Taj misterij je upravo Božja ljubav koja daje svoga Sina Jedinca za nas. Poslani smo biti misionari - da budemo svjedoci te Radosne vijesti da je Kraljevstvo Božje već ovdje, u nama kada živimo za misije, trpimo za misije i kada služimo bližnjima." Molitvu vjernika molili su mladi misijski animatori Zagrebačke nadbiskupije na nekoliko jezika - engleskom, talijanskom, njemačkom, francuskom, poljskom i hrvatskom.

Drugoga dana susreta u pondjeljak 2. ožujka, nazočnima se obratio predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup Želimir Puljić čiji govor donosimo u cijelosti:

"1. Prije pola stoljeća završen je Drugi Vatikanski Sabor (1962-1965) kad se Katolička Crkva sabrala u Rim iz svih dijelova svijeta, te očitovala kako nadilazi nacionalne i europske okvire, jer je sveopća zajednica Božjeg naroda. Na Saboru je istaknut primat Božje Riječi, kao i svijest o Božjem narodu. Naglašena je važnost ekumenizma i misionarskog duha. Potaknut je dijalog s drugim religijama i kulturama svijeta. Tada je "Crkva u suvremenom svijetu" (GS) zatvorila vrata "lomovima i sukobima", a progovorila o ljudskom dostojarstvu, grijehu, savjesti i slobodi. Rekla je što vjeruje i što misli o sebi. Ali je kazala i što misli o svijetu koji bježi od Boga i kojem treba navijestiti Kristovo evanđelje.

O tomu je posebice progovorila u dekretu o misijskoj djelatnosti Crkve, "Ad Gentes" (1965.), koji je od devet objavljenih dekreta najveći. Istina stvaran je dulje od drugih i imao je sedam redakcija. Ali, glasovanje je bilo vrlo povoljno: 2.394 su glasovala "za", a samo 5 "protiv". Nijedan drugi saborski dokument nije imao takvu "jednoglasnost". Biskupi su u dekretu progovorili o misijama, o Očevoj zamisli spašavanja ljudi po Isusu, konačnom proroku i jedinom Otkupitelju čovjeka. A Crkva kao Kristovo produljeno utjelovljenje u vremenu "po naravi je misionarska" (AG 2) i valja joj biti i ostati u takvom "misionarskom stanju".

2. Per facilitare i traduttori adesso dirò due parole in italiano. Comincio con la frase di beato Paolo VI. che nella sua esortazione apostolica "Evangelii nuntiandi" (1975.) scrisse che "il mandato di evangelizzare tutti gli uomini costituisce la missione essenziale della Chiesa". E aggiunge che "evangelizzare deve essere ritenuta la grazia e la vocazione propria della Chiesa, la sua identità più profonda. La Chiesa esiste per evangelizzare, cioè per predicare e insegnare la parola di Dio, per essere lo strumento attraverso il quale giunge a noi il dono della grazia.." (n. 14). Il suo successore, santo Giovanni Paolo II., nella sua enciclica "Redemptoris Missio" (1990.) usa linguaggio di tipo esistenziale e parla di "urgenza" della missione, di "premura", "pressione", "sollecitazio-

ne", "necessità", "impazienza" ed "esigenza". "L'amore di Cristo ci possiede, ci spinge e costringe, ci guida", scrive san Paolo (2 Cor 4, 14) e per questo san Pietro e Giovanni di fronte al Sinedrio dissero: "Noi non possiamo tacere" (At. 4,20). Nella lettera apostolica "Novo millennio ineunte" (2001) san Giovanni Paolo II traccia le linee programmatiche per l'evangelizzazione del nuovo millennio. "Evangelizzare, vedere e contemplare" non è un mero trasmettere ciò che io ho sentito dire di Gesù, ma uno sperimentare che ciò che ho sentito dire di Gesù è vero e reale per me.

3. Oggi, invece, la teologia della Missione soffre di un certo intellettualismo. Per questo un teologo scriveva che le infinite interpretazioni della Missione danno l'impressione di un "gnosticismo missionario", come se tutto si risolvesse a livello di idee, slogan e strategie. E aggiunge: "Se avessi ancora una seconda vita come teologo, mi libererei di molta zavorra, di tanta vasta erudizione, e rifletterei molto più intensamente su Dio. Qui io vedo una grande possibilità: Quella che il nuovo movimento missionario, assolutamente necessario, ma da tempo in crisi, non potrà mettersi in moto senza un nuovo slancio sulla questione di Dio, che ci faccia gioire molto di più a motivo della nostra fede" (P. Castello).

Sulla riflessione dell'importanza della questione di Dio abbiamo l'enciclica di Benedetto XVI, "Deus caritas est" (2005.) nella quale papa Benedetto scrive che "il cristianesimo non è una nuova filosofia o una nuova morale. Cristiani siamo soltanto se incontriamo Cristo". Solo in questa relazione personale con Cristo, solo in questo incontro con il Risorto, diveniamo veramente cristiani.

L'invito di papa Benedetto è di "entrare nella dinamica dell'amore per ritrovare la sorgente e la fonte della missione". L'invito poi è stato rafforzato dall'esortazione apostolica di papa Francesco "Evangelii gaudium" di cui dirò alcune parole in croato.

4. Za pobudnicu pape Franje, "Radost evanđelja" (Evangelii Gaudium), moglo bi se reći kako je napisana pod motom: Crkva otvorenih vrata radosno svjedoči i naviješta. Napisao ju je biskup Rima, papa Franjo, koji je iako u poodmaklim godinama životvorno spremjan na stvaralački dijalog i osobitu misijsku zauzetost. Pobudnicu je napisao jer je osjetio živu želju pozvati sve vjernike neka nošeni misijskom radošću krenu u evangelizaciju svijeta (br. 1), te s novim žarom "pođu na sve periferije koje trebaju svjetlo evanđelja" (br. 20). Njome najavljuje kakvu Crkvu želi, pa smatra da je potrebna "pastoralna i misionarska obnova i preobrazba". On živo želi "reformirati crkvene strukture kako bi postale više misionarske" (br. 27). A oni koji Boga traže ne bi smjeli naići na "hladnoću zatvorenih vrata". "Crkva nije carinarnica" u kojoj se kršćani "ponašaju kao kontrolori milosti", nego očev dom gdje "ima mjesta za svakoga koji se hrve sa životnim tegobama" (br. 47). A ono što bi nas trebalo posebice "uznemiravati, veli papa Franjo, jest činjenica da je još puno naše braće koja su izvan dometa Isusovog prijateljstva" (br. 49).

Posljednje poglavje naslovljeno je "Duhom ispunjeni evangelizzatori". Na upit tko su takvi navještitelji, papa odgovara: "To su blagovjesnici koji se bez straha otvaraju djelovanju Duha, kako bi poput apostola navješčivali čudesna Božja djela" (br. 259). Puni snage i smjelosti oni su "kadri plivati i protiv struje". Zbog toga Papa žarko moli "neka Duh Sveti dođe obnoviti, protresti i dati poticaj Crkvi da odvažno izdiće iz sebe, kako bi navijestila radosnu vijest svim ljudima" (br. 261). Poput prvih kršćana koji su "puni radosti i nepokolebive hrabrosti bili neumorni u navještanju" Krista Uskrnuloga (br. 263). A temeljne razloge zauzetom evangeliziranju Papa nalazi u Isusovoj ljubavi koju smo primili, a koja nas tjera da o ljubljenoj osobi zborimo, predstavljamo je i druge s njom upoznajemo. Naše je poslanje ljubiti ne samo Isusa, nego i njegov narod (br. 268) i svijet "komu smo poslani pružati razloge nade". Kao Božji ljudi koji se "ne umaraju činiti dobro" (Gal 6, 9).

5. Ovo Papino pismo u pravom smislu riječi je pobudnica koja želi u nama nešto pobuditi i pro-

buditi. U njoj papa Franjo poziva, potiče, preporučuje i predlaže. Dapače, kao misionari koji ne prestaje nikada biti Isusovim učenicima (br. 266), Papa veli da smo "opečaćeni poslanjem da prosvjetljujemo, blagoslivljamo, tješimo lijećimo i oslobađamo" (br. 273). I "ljudimo ono što on ljubi, te živimo i djelujemo na hvalu slave njegove milosti" (Ef 1, 6). Naše poslanje, dakle, "nije privjesak koji mogu skinuti", već nešto što "ne mogu iščupati iz svoga bića, a da ne uništим samog sebe". Zbog toga i potiče da "ne dopustimo da nam se ukrade misijski zanos" (br. 80) i "radost evangelizacije" (br. 83), već neka raste i cvjeta "duh zajedništva" (br. 92) i "misionarske snage" (br. 109). To je zapravo na tragu onoga što je sveti Ivan Pavao II. napisao kad je objavio encikliku "Redemptoris Missio" (1990.): "Osjećam kako je nastupio čas da se upregnute sve crkvene snage u smjeru nove evangelizacije i misije ad gentes. Nitko od Kristovih vjernika, nijedna od crkvenih ustanova ne može izmaknuti toj najvišoj dužnosti: Naviještati Krista svim narodima svijeta" (br. 3).

Neka ovaj europski susret nacionalnih ravnatelja Papinskih misijskih djela, koji se odvija u našem glavnom gradu Zagrebu, probudi u svima nama svijest o tom misijskom poslanju Crkve. Organizatorima zahvaljujem što su odlučili održati ovaj susret u Hrvatskoj. Sudionici-ma želim ugodan boravak u našoj domovini, te uspješno i blagoslovljeno zborovanje.".

Uvodno predavanje "Ad gentes' – 50 godina kasnije" održao je mons. Tomo Vukšić. U poslijepodnevnim satima sudionike Susreta primio je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. Drugi dan Susreta završio je euharistijskim slavljem koje je u župi blaženog Alojzija Stepinca u Velikoj Gorici predvodio biskup Slobodan Štambuk.

Nacionalni susret redovnika, redovnica, Bogu posvećenih osoba u Mariji Bistrici

"Vi ste blagoslov Crkvi i narodu u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Bog s vama računa, a narod vas treba", poručio je predvoditelj euharistijskoga slavlja kardinal Josip Bozanić.

Nacionalni susret redovnika, redovnica, Bogu posvećenih laika i laika povezanih s redovničkim zajednicama preko svjetovnih redova i bratstava u povodu proslave Godine posvećenog života održan je u subotu 14. ožujka u Hrvatskom nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke. Organizatori susreta s gesлом "Ja izabrah vas" (Iv 15,16) bili su Hrvatska biskupska konferencija i Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica (HKVRPP).

Euharistijsko slavlje na prostoru Crkve na otvorenom bl. Alojzija Stepinca predvodio je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. U koncelebraciji bili su apostolski nuncij u RH nadbiskup Alessandro D'Errico, predsjednik HBK zadarski nadbiskup Želimir Puljić, đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić, predsjednik Vijeća HBK za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života dubrovački biskup Mate Uzinić, šibenski biskup Ante Ivas, varaždinski biskup Josip Mrzljak, križevački vladika Nikola Kekić, sisački biskup Vlado Košić, bjelovarsko-križevački biskup Vjekoslav Huzjak, porečko-pulski biskup Dražen Kutleša, zagrebački pomoćni biskupi Valentin Pozaić i Mijo Gorski, imenovani krčki biskup fra Ivica Petanjak, generalni tajnik HBK mons. Enco Rodinis, kao i provincijali iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, te dvjestotinjak svećenika-redovnika. U ulaznoj procesiji uz (nad)biskupe i provincijale, na prostor euharistijskog slavlja došle su i provincijalke.

Prije početka same mise, riječ dobrodošlice okupljenima, predvoditelju slavlja i nunciju uputio je predsjednik HKVRPP fra Jure Šarčević, OFMCap.

Uz sve svoje Bogu zahvalne molitve za mnogobrojne darove koje nam On u svojoj neizmjernoj ljubavi daje, danas zahvaljujemo papi Franji za ovu Godinu posvećenoga života za koju molimo da uistinu postane godinom milosti Gospodnje za cijelu Crkvu u našem hrvatskom društvu. U

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

isto vrijeme uzdižemo posebne molitve da što prije dočekamo trenutak proglašenja svetim bl. Alojzija Stepinca, koji je u teškim onodobnim prilikama cijeloj Crkvi i našem narodu bio oslonac i znak sigurne nade i slobode, rekao je o. Šarčević. Među prisutnima posebno je pozdravio redovnike i redovnice koji su organizirano autobusima stigli iz Sarajeva i Mostara, te obećao da će im redovnice i redovnici iz Hrvatske "uzvratiti" posjet 6. lipnja o pohodu pape Franje. Također je prisutne obavijestio, kako je za ovu prigodu papa Franjo uputio poseban blagoslov. Pismo koje je u Papino ime potpisao državni tajnik kardinal Pietro Parolin pročitao je nuncij D'Errico. U pismu se, između ostalog, ističe kako Sveti Otac od svega srca želi da to slavlje bude prilika za obnovu zanosa i ljubavi za Krista, kako bi sve Bogu posvećene osobe s nadahnućem Duha Svetoga mogле živjeti vlastitu karizmu na Božju slavu i dobro bližnjih.

U homiliji kardinal Bozanić istaknuo je kako je to hodočašće u Nacionalnom marijanskom svetištu u Mariji Bistrici zahvala Bogu za ljepotu dara posvećenog života u Crkvi. S ovog mjesta poseban pozdrav upućujem vama, dragi redovnici i redovnice, te svima vama, Bogu posvećene osobe. Zahvaljujem Bogu za ovaj milosni susret s vama, kao i za dar vašega života i zvanja te izričem radost što u Crkvi u Hrvatskoj možemo posvjedočiti bogatstvo različitih karizmi i zajednica posvećenog života. Neka vas pokrene Duh Sveti da, kao duhovni sinovi i kćeri svojih utemeljitelja i utemeljiteljica, nastavite održavati živima karizme te ih, snagom istoga Duha koji ih je probudio, obogaćujete i prilagodujete, kako biste se što više stavili u službu Crkvi u našem vremenu, rekao je kardinal.

Podsjetio je kako papa Franjo naglašava da je posvećeni život dar Crkvi, rađa se u Crkvi, raste u Crkvi i sav je usmjeren na Crkvu, te stoga pripada crkvenom životu i svetosti Crkve. Kad je riječ o vašem posvećenom životu, neovisno i prije bilo kojeg vašeg apostolata u Crkvi, treba naglasiti dar vašega života te smisao i vrijednost vaše posvete Bogu, Otajstvu Trojstvene Ljubavi, posvete koja je vezane zavjetima čistoće, siromaštva i poslušnosti. Posveta Bogu govori o vašem odnosu s Bogom koji se živi u konkretnosti i radikalnosti trostrukih zavjeta koji očituju radost i ljepotu življenja Evandželja i nasljedovanja Krista. Zavjet čistoće je vaša vjernost Bogu u Crkvi. Zavjet siromaštva je vaša nenavezanost da biste ostali slobodni za Boga u Crkvi. Zavjet poslušnosti je vaše potpuno predanje Bogu u Crkvi. To je evandeoska radikalnost koja nije svojstvena samo redovnicima i redovnicama, ali u redovništvu se ona živi na proročki način, posvijestio je kardinal.

Posebno se pak obraćajući redovničkim kandidatima i kandidaticama, kardinal je rekao: "Vi ste sposobni za radikalnost života po Evandželju. Nemojte se zadovoljiti osrednjošću. Velikodusnošću svoga opredjeljenja i svježinom svog mladenačkog zanosa tražite nove načine življenja Evandželja. Živite alternativu ponudama ovoga svijeta. Danas vas, u vremenu obilježenom brojnim teškoćama, treba i Crkva i hrvatski narod". Također ih je podsjetio, kako bi hrvatska crkvena i nacionalna prošlost bila siromašnija na svim područjima bez redovništva u njoj. Stoga, "našoj sadašnjosti potrebni ste vi, vaša ljubav i maštovitost, da biste na poziv pape Franje prigrili budućnost s nadom, kao plod vjere u Gospodina povijesti koji nam nastavlja ponavljati: "Ne boj se, jer ja sam s tobom" (Jr 1,8)".

Uz misno evandželje, kardinal je posvijestio važnost molitve, te upitao molimo li dovoljno. U prvom redu sam sebi postavljam pitanje, želeći da i svako od vas odgovori u dubini svoga srca. Lako se primijeti zauzetost, hrabrost, strastvenost u našem apostolatu. Međutim, isti je stav potrebno imati i u molitvi; zauzetost i postojanost. Zaređene i Bogu posvećene osobe ne smiju nezainteresirano promatrati život u svojoj sredini. Potrebno je moliti i posredovati. A to umara, molitveno posredovanje nije za slabe, naglasio je kardinal Bozanić, te pozvao "ne prepustajmo se iluzijama. I danas je potrebno boriti se protiv sotone i grijeha. Nije nam se boriti protiv ljudskih moći, nego protiv sila tame (usp. Ef 6,12), jer "đavao, kao ričući lav obilazi, tražeći koga da proždre" (1 Pt 5,9). Na tom je zadatku molitva najdjelotvornija. Nije ovo vrijeme skupljanja i žetve.

Ovo je vrijeme zauzetog rada i ustrajne molitve. Možemo reći da molitva, iako donosi mir i pouzdanje, ona istodobno umara srce. To je umor onoga koji ne vara samog sebe, koji u apostolskoj odgovornosti iz dana u dan posreduje pred Bogom da spasi svoj narod".

Na kraju homilije kardinal je potaknuo na molitvu Gospodinu Isusu "da nas sve učini još više ljudima molitve, kako je i On bio dok je hodao ovom zemljom. Ugledajmo se u Presvetu Bogorodicu Mariju, ženu molitve, te svetog Ivana Pavla II. i blaženog Alojzija Stepinca, koji su u svom apostolatu bili neprestano uronjeni u molitvu. Neka nas na tom putu zagovaraju pred prijestoljem Svevišnjega. Mjera našega apostolskog djelovanja neka bude: što se više umnaža posao, neka se još više pojačava molitva. Crkva i narod naš hrvatski treba i očekuje vašu, našu molitvu".

Nakon popričesne molitve svi prisutni redovnici, redovnice i posvećeni vjernici laici izrekli su molitvu obnove zavjeta, a potom je dopredsjednica HKVRPP č.m. Miroslava Bradica zahvalila predvoditelju euharistijskoga slavlja kardinalu Bozaniću, kao i nunciju D'Erricu, nadbiskupima i biskupima, provincijalima i provincijalkama te redovnicima i redovnicama na zajedništvu povodom središnje proslave Godine posvećenog života. Najveću zahvalu uputila je Nebeskom Ocu za ovaj dan i milosni trenutak u kojem se još jednom mogla prepoznati neizmjerna Božja ljubav i uzvišenost redovničkoga poziva. Živimo ga radosno i oduševljeno Bogu na slavu pod okriljem naše drage Nebeske Majke, rekla je Bradica.

Prije blagoslova, pismo zahvale papi Franji pročitao je biskup Mate Uzinić.

Zajedničkim okupljanjem u Godini posvećenog života pod okriljem BDM Majke Božje Bistričke sa zahvalnošću smo se prisjetili svoje slavne prošlosti koja je na ovim našim prostorima bila bremenita velikim izazovima za život u ustrajnom svjedočenju evanđeoskih savjeta. Zahvaljujući međutim svijetlim primjerima mnogih osoba, od kojih posebno ističemo kardinala bl. Alojzija Stepinca koji je upravo na ovom mjestu 3. listopada 1998. proglašen blaženim, kao i mnogih redovnika i redovnica i Bogu posvećenih laika uspjeli smo u zgodno i nezgodno vrijeme sačuvati svoju vjernost Crkvi, ljubav i poštovanje prema Rimskom prvosvećeniku i ustrajnost u življenju vlastite karizme i vlastitog poslanja. Ovo okupljanje i naše zajedništvo poticaj nam je da s nadom i radošću gledamo u budućnost koja je ujedno i nova mogućnost našeg zajedničkog hoda za Isusom i svjedočenja njegove Radosne vijesti, ističe se u pismu Papi koje završava riječima "Sveti Oče u zahvalu za Vaše riječi ohrabrenja, rado izražavamo svoju odanost dok vam ponovno obećavamo svoju ustrajnu molitvu za Vaše služenje sveopćoj Crkvi. u molitvi za Vas i s Vama pozdravljamo Vas sa sinovskim poštovanjem i odanošću". Pismo su supotpisali predvoditelj slavlja kardinal Bozanić, predsjednik Vijeća HBK za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života biskup Uzinić, te predsjednik HKVRPP fra Jure Šarčević, a okupljeni su svoju podršku pismu izrazili pljeskom.

Prije nego je udijelio blagoslov, kardinal Bozanić rekao je kako je "lijepo je vidjeti ovoliko redovnica, redovnika, ovaj Bogu posvećeni narod. Vi ste blagoslov Crkvi i narodu u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Bog s vama računa, a narod vas treba".

Pjevanje je tijekom euharistijskog slavlja animirao Redovnički band aid pod ravnanjem mo Vinča Karmelića uz orguljsku pratnju don Ivana Urlića. Po završetku euharistijskoga slavlja svi su zajedno otpjevali redovničku himnu, a potom se okupili na zajedničkom agape.

Neposredno prije mise održan je jednosatni program, prigoda za upoznavanje raznih družbi i to prvenstveno kroz riječi njihovih članova i članica koji su rado posvjedočili što ih je privuklo u redovništvo, odnosno zašto su se odlučili za određenu karizmu. Sugovornici Tanje Popec bili su članovi i članice velikih družbi poput Družbe sestara milosrdnica sv. Vinka, kontemplativnih poput klarisa, kao i onih koji po svojoj karizmi dijele svakodnevni život s ljudima u potrebama kao što su Male Isusove sestre. U glazbenom dijelu sudjelovali su fra Ivan Matić i Filip Čeliković.

Biskupsko ređenje mons Ivica Petanjka

I Vama su danas upućene riječi koje je toliko puta Bog uputio Jošui kada je ovaj nakon Mojsijeve smrti preuzeo vodstvo Izraelskog naroda: Ne boj se, budi junak! Ivica, ne boj se! Biskupe, ne bojte se, svi su vas dobro primili i dobro ste došli, poručio je svome nasljedniku dosadašnji krčki biskup mons. Valter Župan

Mons. Ivica Petanjak zaređen je za krčkog biskupa na 5. korizmenu nedjelju, 22. ožujka 2015., u krčkoj katedrali. Glavni zareditelj bio je kardinal Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup i metropolit, a suzareditelji mons. Alessandro D'Errico, apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj i mons. Valter Župan, dosadašnji krčki biskup i apostolski administrator Biskupije Krk.

Na euharistijskom su slavlju, koje je započelo u 11 sati, koncelebrirala čak tridesetpetorica biskupa te oko 130 svećenika. Ulogu tumača kroz liturgijsko slavlje preuzeo je mons. Ivan Milović. Ceremonijari su bili svećenici Krešimir Dajčman, Saša Ilijić i Božidar Volarić. Pjevanje su predvodili župni katedralni zbor iz Krka, pod vodstvom Mirjane Žužić, te župni zbor iz Omišlja, pod vodstvom č. s. Valentine Marinović. Prezbiteri pratitelji novoga biskupa bili su vlč. Marko Ercegovac, župnik Drenja, rodne župe mons. Petanjka, i mons. Ivan Brnić, župnik i dekan u Malom Lošinju te najstariji član Zbora konzultora Krčke biskupije.

Prostor katedrale, crkve sv. Kvirina i pripadajuće joj kripte nije bio dovoljan za prihvrat mnoštva vjernika koji su iz Krčke biskupije ali i raznih dijelova Hrvatske, posebno Slavonije i župa u kojima je kao fratar kapucin službovao mons. Ivica Petanjak pristigli u Krk. Stiglo je tako 20-tak autobusa vjernika koji su došli podržati novog biskupa i sudjelovati na slavlju njegova ređenja. Prijenos liturgijskog slavlja stoga je, osim u spomenutim prostorima, bio omogućen i na trgu Kamplin koji je također bio u potpunosti ispunjen. Hodočasnicima je pri dolasku uručen liturgijski vodič kroz slavlje koji su priredili mons. Zvonimir Seršić, Irena Žužić i vlč. Božidar Volarić, a po završetku slavlja spomen sličica.

Na početku euharistijskog slavlja mons. Valter Župan uputio je pozdravnu riječ. Novome biskupu izrazio je dobrodošlicu u ime svih svećenika, đakona, redovnika, redovnica i vjernika laika i u svoje ime te mu izrekao riječi ohrabrenja: "I Vama su danas upućene riječi koje je toliko puta Bog uputio Jošui kada je ovaj nakon Mojsijeve smrti preuzeo vodstvo Izraelskog naroda: Ne boj se, budi junak! Ivica, ne boj se! Biskupe, ne bojte se, svi su vas dobro primili i dobro ste došli.

Na pozivnici za Vaše ređenje stoje riječi uklesane na kamenu na jugoistočnom vanjskom zidu katedrale koje govore o Vašem predšasniku i imenjaku biskupu Ivanu koji je dao novim stupovima povećati ovu katedralu i, kako vidite, izdržali su i još će izdržati. Biskupe Ivica, vi ovim danom postajete duhovni stup krčke Crkve. Pa, u Božje ime nadograđujte na djelo svojih predšasnika i započnite svoj pastirski hod".

Nakon pozdravnog govora nastavljeno je misno slavlje. Prvo čitanje čitao je brat mons. Ivice, Pavle Petanjak iz Osijeka, najmlađi od šestero djece Stjepana i Kate Petanjak. Psalam su pjevali solisti katedralnog zbora iz Krka: Vesna Avsec, Marta Feretić, Lea Jurasić, Ljubica Kosić, Mirjam Stolfa, Sanja Vincan i Mirjana Žužić. Drugo čitanje otpjevao je Elvis Živković, vjernik laik iz Nerezina, a Evandželje vlč. Ranko Papić, župni vikar iz Malog Lošinja.

Nakon službe čitanja prezbiteri pratitelji dopratili su izabranika do glavnog zareditelja te zatražili da bude zaređen za krčkog biskupa. Apostolski nalog na latinskom jeziku pokazao je i čitao apostolski nuncij mons. Alessandro D'Errico, a hrvatski prijevod vlč. Ivica Hadeš, službeni predvoditelj apostolskog nuncija.

Uslijedila je prigodna homilija kardinala Josipa Bozanića. Uvodno je naglasio kako je prije seda-

mnaest godina, 15. ožujka, na treću korizmenu nedjelju, u krčkoj katedrali, zaredio za biskupa dosadašnjeg pastira Krčke Crkve mons. Valtera Župana. Stoga je u ovoj prigodi njemu zahvalio na službi.

Pozdravljajući posebno roditelje i rodbinu mons. Petanjka, kardinal Bozanić je rekao, kako "sigurno iza duhovnog poziva biskupa Ivice stoje molitve i žrtve tolikih dragih duša koje uvijek kucaju na Božje srce da nam dade dobrih svećenika, redovnika i redovnica, kako bismo bili blagoslovljena Crkva u hrvatskom narodu s dovoljno uhovnih zvanja".

Nadalje, propovjednik je istaknuo kako je ovaj čin sakramentalni način povezivanja sa slijedom koji nas dovodi do samog Isusa Krista. Naš Spasitelj i Gospodin Isus, poslan od Oca da otkupi ljudski rod, odaslao je u svijet apostole da, ispunjeni silom Duha Svetoga, propovijedaju Evanđelje te posvećuju i vode narod Božji. A da bi ta zadaća potrajala do svršetka svijeta, apostoli su sebi izabrali pomoćnike i predali im, polaganjem ruku, od Krista primljeni dar Duha Svetoga kojim se podjeljuje punina sakramenta svetog Reda. Tako se po neprekinutom slijedu biskupa, s koljena na koljeno, prenosi crkvena predaja te Isusovo djelo traje i raste do naših dana, rekao je. Obraćajući se biskupu Ivici, kardinal Bozanić ga je ohrabrio riječima "prepusti Gospodinu putove svoje da bi donosio plodove Njegove". Podsjetio je i na riječi koje je prije gotovo 120 godina, nakon imenovanja za krčkog biskupa, pisao, još iz Gorice, svojim vjernicima Krčke biskupije, sluga Božji biskup Anton Mahnić, veliki prijatelj i podupiratelj kapucina u Rijeci. "Niti po mojem niti po vašem savjetu, već voljom Božjom dolazim među vas. Podi! Glasi Božja zapovijed, a ja poslušan dolazim. Volja Božja je moje preporučno pismo na vas, mili vjernici.

Mene i vas, eto, želi Gospodin spojiti vezom duhovnim, vezom najsvetijim, što ga se može zamisliti na ovoj zemlji. Vi primate u meni vašega novog Pastira, vašeg biskupa, a ja u vama dobivam svoje biskupljane, svoje stado, od Boga mi povjereni".

I Tebe, biskupe Ivica, Gospodin Isus poziva iz Hrvatske kapucinske provincije svetog Leopolda Bogdana Mandića, kojoj si do sada pripadao. On Te šalje i povezuje najsvetijim vezom s vjernicima na sjevernojadranskim otocima: Rabu i Pagu, Lošinju, Iloviku, Susku, Unijama i Srakanama, Cresu i Krku. Kler i vjerni narod rado Te primaju kao učitelja i Pastira koji im dolazi jer ga ovamo šalje papa Franjo, rekao je kardinal, te naglasio kako "ovo slavlje najtješnje povezuje sa Svetim Ocem, a istodobno nas smješta u onu rijeku milosti, svetosti i revne pastoralne službe kojom se stoljećima odlikuje Crkva u hrvatskom narodu, a što smo pozvani prenijeti novim naraštajima.

U tom nam poslanju blaženi Alojzije Stepinac pruža svojevrsni kompas da bi se znali orijentirati, kako nam reče sveti papa Ivan Pavao II. Dragi ređeniče Ivica, neka Te u biskupskoj službi prati moćni zagovor blaženog Alojzija".

Kardinal je svećenicima Krčke biskupije posebno na srce stavio novoga biskupa, te ih pozvao na zajedništvo s njime i međusobno, te pastoralnu blizinu sa svojim vjernicima.

Vjernike pak je potaknuo da uvijek mole za svoje svećenike i sve Bogu posvećene osobe, kao i za duhovna zvanja, obitelji, za djecu i mlade, starije, bolesne i potrebne.

Zaštititi Presvete Bogorodice Marije na nebo uznesene, kojoj je posvećena ova prvostolnica te zagovoru svetih: Kvirina Sisačkog, Gaudencija i Kristofora povjeravam našega novoga biskupa Ilicu da bude radost Crkvi i narodu, utočište onih koji trpe i blagoslov za sve, jer je Kristov poslanik, rekao je kardinal Bozanić na kraju homilije.

Nakon što je kardinal Bozanić završio homiliju, mons. Petanjak je obećao da će milošću Duha Svetoga, sve do smrti vršiti službu što je od apostola povjerena i što će mu se polaganjem ruku predati, da će vjerno i ustrajno propovijedati Kristovo evanđelje, da će poklad vjere, što je po

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

predaji još od apostola uvijek i svugdje sačuvan u Crkvi, čuvati čistim i cjelovitim, da će Kristovo Tijelo, njegovu Crkvu, graditi i trajno ostati u njegovu jedinstvu sa zborom biskupa, pod vlašću nasljednika blaženoga Petra apostola, da će vjerno iskazivati posluh nasljedniku blaženoga Petra apostola, da će kao dobar otac brinuti za sveti Božji narod, zajedno sa svojim suradnicima u službi prezbiterima i đakonima, i upravljati ga na put spasenja.

Također je obećao da će radi imena Gospodinova, biti ljubazan i milosrdan prema siromasima i tuđincima i prema svima koji oskudije vaju, da će kao dobar pastir tražiti zalutale ovce i ponovno ih dovoditi Gospodnjem ovčinjaku, te da će se moliti bez prestanka svemogućemu Bogu za sveti narod i, uz Božju pomoć, besprijekorno obavljati službu vrhovnog svećeništva.

Mons. Petanjak prosto se na tlo, a narod je pjevao litanije svih svetih koje je predmolio fra Diego Deklić, franjevac Reda manje braće iz samostana na Košljunu.

Uslijedilo je polaganje ruku i molitva ređenja te mazanje glave novog biskupa svetim uljem krizme i predaja Evandelistara i znamenja: prstena, mitre i biskupske štapske. Kardinal Bozanić optratio je zatim novozaređenog biskupa do njegove katedre. Udijelio mu je cjelov mira a isto su učinili i svi prisutni biskupi. Od toga je časa novi krčki biskup mons. Ivica Petanjak predvodio misno slavlje.

Na kraju euharistije mons. Želimir Puljić, predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, preč. Franjo Velčić, prepozit Stolnog kaptola i kancelar Biskupije Krk te Šime Paparić, predsjednik Pokreta za život Krčke biskupije izrekli su čestitke novome biskupu.

Izražavajući biskupu Petanjku dobrodošlicu u hrvatski episkopat, predsjednik HBK zadarski nadbiskup Želimir Puljić naglasio je, kako mu uhodane trase njegovih dičnih predšasnika Mahnića, Zazinovića, Bozanića i Župana, mogu biti dobar i siguran smjerokaz na tom putu. I, evo, Vi ste danas polaganjem ruku svojih zareditelja pribrojeni zboru apostola, a dekretom svetog oca Franje određeni biti pastirom ove časne Krčke biskupije. Čestitam na povjerenju koje Vam je pokazao papa Franjo. Čestitam i Vašem časnom predšasniku mons. Županu i zahvaljujem mu za sve dobro što je učinio, ne samo u svojoj Krčkoj biskupiji, nego i šire. Posebice na polju obiteljskog pastoralnog radova, rekao je nadbiskup Puljić.

Što poželjeti novom biskupu na samom početku njegove službe?! Budući da Sinjska alka obilježava ove godine 300. obljetnicu, poslužit će se riječima koje se upućuju mladom alkaru prije nastupa: Neka "ima oštro oko i sigurnu ruku"! Nešto slično moglo bi se poželjeti i novom biskupu.

Kao nasljednik apostola, naime, Vi snagom svetoga Reda postajete vidljivim principom i garantom jedinstva partikularne Crkve. Zbog toga Vam je potrebno i "oštro oko i sigurna ruka". To dobro ocrtavaju slike iz Svetog Pisma i crkvene Tradicije kad govore o biskupu kao "pastiru, ribaru, stražaru, svjetioničaru, otcu, bratu, prijatelju, učitelju i tješitelju", slikovito se izrazio nadbiskup Puljić, te biskupu Petanjku je u ime hrvatskih biskupa darovao križ.

U ime krčkog Stolnog kaptola, svećenika, đakona, redovnika i redovnica, te svećeničkih kandidata Krčke biskupije čestitku je uputio prepozit preč. dr. Franjo Velčić. „Smatram da dijelim misli i slutnje ostale svoje braće i sestara, budući da smo od časa vašeg imenovanja uvidjeli da nam dolazite otvorena srca, s onom širinom slavonskih polja, ali i s korijenima duboko usađenima u zavičaju svetoga biskupa i mučenika, a našeg nebeskog zaštitnika Kvirina Sisačkoga, s korijenima i temeljima koji i danas strše i vapiju iz porušenoga i prešućenoga hrvatskoga Zrina, i zato ste u svom biskupskom grbu unijeli dio hrvatskoga grba sa simbolima mučeništva sv. Kvirina i nekoć grada Zrina uporedno s apsidama crkve sv. Kvirina pod čijim svodovima se stoljećima štuje i časti u ovome gradu i biskupiji, rekao je Velčić, te nastavio „odmah smo osjetili da dolazite k nama s jednostavnošću pravoga sina svetoga Franje, kucajući na vrata naših srdaca i moleći da

se u našim srcima nađe i malo mjesta za vas". „Mi, kao Vaši najbliži suradnici na njivi Gospodnjoj, ne samo da Vam danas dajemo djelić našega srca, nego u Vama prepoznajemo i prihvaćamo svoga biskupa, pastira i oca. Primamo Vas s onom spremnošću i otvorenosću srca znajući da nam dolazite kao onaj koji je poslan da sve, i ovce i pastire, privodite prema Božjem kraljevstvu”, rekao je Velčić.

Aludirajući na biskupsko geslo biskupa Petanjka, Velčić je rekao „biskupe Ivice, koji ste spremni ‘prepustiti Gospodinu putove svoje’, znajući da je On onaj koji vodi sve nas prema vječnome cilju, vodite nas postojano tom zajedništvu s Njime. Stoga danas i mi idemo ususret Vama otvorena srca, znajući da Bog i po Vašem dolasku, želi nas međusobno zbližiti u svojoj ljubavi”. Dr. Velčić je izrekao zahvalu dosadašnjem biskupu Županu, „neka od danas nadalje, kao krčkog biskupa u miru, Vaša usrdna molitva isprosi obilje nebeskih milosti Vašemu nasljedniku, biskupu Ivici, u zajedništvu sa čitavim klerom i Božjim narodom Krčke biskupije”.

Predsjednik Pokreta za život Krčke biskupije Šime Paparić čestitku biskupu Petanjku izrekao je u ime svih vjernika laika Krčke biskupije. Izražavajući dobrodošlicu, podsjetio je na riječi koje je biskup Petanjak uputio prije nego je stupio na tlo Krčke biskupije. U tom vidu, naglasio je, kako je vjernike posebno dirnula rečenica: „Kucam na vrata vašeg srca i molim da se u vašem srcu nađe malo mjesta i za mene”. Posvijestili ste nam time kako biti kršćanin znači živjeti ne za sebe, već izgarati za druge, jer nas Bog na to poziva kao članove Crkve koja je pozvana i ustanovljena radi svijeta i svjedočenja. Zato se i kaže „tvoje je samo ono što daješ drugome”. Biti pozvan znači odustati od privatnog života i planirane budućnosti i postati oruđe spasenja drugih, rekao je Paparić. U ovoj prigodi izrekao je i zahvalu dosadašnjem biskupu Valteru Županu, posebice za ustrajnost i beskompromisnost u promicanju kulture života. Obećavajući biskupu Petanjku molitvu, Paparić je zaključio „vodite nas, Oče Biskupe, budite naš učitelj i pastir, a mi ćemo Vas rado s punim povjerenjem slijediti Putem Istine i Života”. U znak dobrodošlice biskupu Petanjku uručen je buket cvijeća. Buket u znak zahvale uručen je i biskupu u miru mons. Valteru Županu.

Novozaređeni biskup Ivica Petanjak održao je nastupni govor na početku kojega je zahvalio Bogu što se „poslužio jednim malim redovnikom i svećenikom i doveo ga u ovu otočnu biskupiju” koja je kako je rekao „po promisu Božjem povezala kontinentalnu i primorsku Hrvatsku”. Novi krčki biskup posvjedočio je da je prošloga ljeta, kad ga je provincialni ministar pitao bi li pošao u Osijek za gvardijana samostana mislio da je Osijek „njegova Galileja” i „kraj njegovih putova”, „kraj do kojega je trebalo stići”, a pokazalo se da je Osijek bio najkraće boravište mons. Petanjka, a on je u tome otkrio ljepotu i domišljatost Božjega odgoja. „Za mene krčka biskupija postaje početak potpuno novog života i novog poslanja. Ona postaje početak avanture ponovnog prepuštanja Gospodinu putova svojih... Nek se naš dobri Otac nebeski smiluje svima onima koji su ‘umiješali svoje prste’ u ovo biskupsko imenovanje i misle da sam ja prikladan za taj novi početak.”

Novozaređeni biskup zahvalio je svim nadbiskupima i biskupima iz domovine i inozemstva, predstvincima vlasti, roditeljima i mnogobrojnoj rodbini, a pozdravio je i svu redovničku braću Hrvatske kapucinske provincije: „Promatram ovo biskupsko imenovanje i kao priznanje mojoj redovničkoj braći od kojih su neki sav svoj život posvetili Isusu Kristu i Crkvi u Hrvata, a trpjeli su za Crkvu i od Crkve. Zahvalan njima, ponosan i ponizan pred tolikom ljubavi, ulazim u njihov trud.”

Biskup Petanjak zahvalio je svojoj rodnoj župi sv. Mihaela iz Drenja i prisjetio se Zrina i njegove patničke povijesti iz kojeg izrastaju njegovi obiteljski korijeni. Osvrnuo se na razdoblje od imenovanja do biskupskoga ređenja: „U ova dva mjeseca sam na svojoj koži osjetio što redovnik, svećenik i biskup znače hrvatskom čovjeku vjernom Bogu i Katoličkoj Crkvi. Vaša ljubav prema meni otkrila mi je koliko ima dobra u vašim srcima i u ovome svijetu. Nakon ove spoznaje promatram ovu moju novu službu samo na jedan jedini način: svi ste vi sa mnom postali biskup,

jer bez vas ne bi bilo ni mene. I da nije vas, tko bih bio ja?" Biskup krčki u govoru se obratio svećenicima, đakonima i bogoslovima krčke biskupije: „Kad sam prije deset dana došao u ovaj grad i biskupiju nisam dovezao auto, niti sam dopremio ormare i pokućstvo. Došao sam u svome redovničkom habitu, uz nešto osobnih stvari i nešto više knjiga. Ne mogu vam ponuditi ono što nisam i ono što nemam. Ova biskupija nije moje vlasništvo. Nisam ja njezin gospodar. Nitko nije postao kršćanin radi mene. Ovo je biskupija Isusa Krista, a ja sam jedan od radnika na njivi Gospodnjoj. Mogu dati samo ono što jesam i što imam." Redovnički život proveden u trudu oko izgradivanja samostanske zajednice i duhovne skrbi za vjernike nerazdruživo je vezan uz identitet biskupa Ivica Petanjka, kako je sam istaknuo. Zbog toga je obećao da će kao biskup uložiti svoje napore da izgradi što bolje odnose sa svećenicima, redovnicima i redovnicama: „Želim da svatko od vas tko uđe u ovaj grad, uđe u biskupski dom kao u svoju kuću, jer to je i vaša kuća. Želim da me doživite kao svoga brata budući da i ja vas doživljavam kao svoju braću. Žarko bih želio da naši susreti budu otvoreni, spontani, bratski i prijateljski." Pri kraju govora biskup Petanjak je rekao: „Dragi prijatelji! Uvjerjen sam da ovo biskupsko ređenje neće podignuti zid između mene i vas. Broj mobitela imate, elektronska pošta vam je poznata, a kad naučim adresu stanovanja i broj telefona, javit ću vam. Sad vidite gdje stanujem. Nemojte doći, a da me zaobiđete", a govor je zaključio pozivom: „Zajedničkim snagama izgradimo civilizaciju ljubavi koja će se temeljiti na Kristovom evanđelju."

Geslo novoga krčkog biskupa je „Prepusti Gospodinu putove svoje" (Ps 37), a biskupski grb sadrži četiri simbola: mučeništva svetog Kvirina sisačkog, biskupa i zaštitnika Krčke biskupije; pescnicu s tri klase, koja simbolizira Presveto Trojstvo, euharistiju i Slavoniju u kojoj je novi biskup rođen; vinovu lozu.

Na kraju misnoga slavlja novozaređeni biskup u pratinji dvojice zareditelja prošao je krčkom katedralom i podijelio blagoslov.

Govor predsjednika HBK na početku proljetnog plenarnog zasjedanja

Na ovom proljetnom saboru odlučili smo saslušati nekoliko stručnih priloga koji nam mogu pomoći u naših pastoralnim zadatcima. Drago nam što je tijekom ove godine obiteljska tematika bila u središtu nekih važnih skupova na razini Crkve u Hrvata, kao npr. Pastoralni tjedan u siječnju i Pastoralni kolokvij u ožujku, kao i brojnih katehetskih sastanaka i svećeničkih rekolekcija. Sve to pokazuje da je obitelj ne samo teoretski, nego i stvarno u središtu naših pastoralnih planova i pothvata. Crkva, naime, želi u sadašnjem vremenu brojnih izazova pomagati suvremene obitelji kako vjerno živjeti obiteljske vrjednote.

1. Pozdrav nazočnim članovima HBK i gostima

Još smo u vazmenu pa svima vama, nazočnima na ovom pedesetom zasjedanju HBK, želim blagoslovljene pouzsrsne dane i srdačno vas pozdravljam. I želim plodan rad na ovom plenarnom proljetnom zasjedanju. Pozdravljam sve skupa i svakoga osobno, uzoritog gospodina kard. Josipa Bozanića, preuzvišenu gospodu nadbiskupe i biskupe, domaće i goste. Oko podne priključit će nam se Apostolski nuncij mons. D'Errico koji će s nama biti i na zajedničkom objedu. Posebice pozdravljam novozaređenog krčkog biskupa mons. Petanjka, kao i ugledne predstavnike drugih biskupskih konferencija:

Mons. Tomu Vukšića, vojnog ordinarija u BiH i delegata BK BiH;

Mons. Franca Šuštara, pomoć. ljubljanskog biskupa, predstavnika Sloven. BK;

Mons. Giampaola Crepaldia, Tršćanskog biskupa i delegata BK Italije;

Mons. Mariana B. Kruszylowicza, delegat Poljske BK;

Mons. Ivana Penzeša, biskup subotičkog, člana Međun. BK sv. Ćirila i Metoda;

Mons. Đuru Gašparovića, biskupa srijemskog.

Kard. Schönborn iz Beča poslao je zahvalu za poziv i ispričnicu da nitko neće moći nazočiti našem zasjedanju. Pozdravio je sve i poželio blagoslovljeno zborovanje.

Drago mi je što su nazočni i naši umirovljeni biskupi, mons. Milovan, mons. Srakić i mons. Župan koji će nam svojim iskustvom i mudrim savjetima biti od velike pomoći. Generalnom tajniku mons. Rodínišu, njegovom zamjeniku mons. Svalini kao i glasnogovorniku gospodinu Anciću, pozdrav i plodan rad. Pozdravljam djelatnike obavijesnih sredstava kojima zahvaljujemo za praćenja crkvenih događaja, kao i za ono što će prenijeti javnosti s ovog 50. redovnog zasjedanja HBK. Od prošlogodišnjeg redovitog jesenjeg zasjedanja, 21.-23. listopada 2014. u Zagrebu, imali smo u međuvremenu dva susreta. Izvanredno zasjedanja HBK: 28. siječnja 2015., te 17. redovito zajedničko zasjedanje BK BiH i HBK, 26. siječnja 2015. u Zagrebu.

2. Obitelj u središtu crkvene pozornosti

Ovo naše proljetno, jubilarno pedeseto zasjedanje odvija se neposredno pred Drugi susret hrvatskih katoličkih obitelji, koji će se održati u marijanskom svetištu na Trsatu, u nedjelju, 19. travnja 2015. s temom: "Obitelj nositeljica života, nada i budućnost Hrvatske". Naslov je odabran povodom dvadeset obljetnice enciklike "Evangelje života" koju je objavio sveti Ivan Pavao II. na svetkovinu Gospodnjeg navještenja, 25. ožujka 1995. Budući da se ovo zasjedanje odvija između dviju sinoda o obitelji, one izvanredne koja je održana u listopadu prošle godine i redovite koja će se održati u listopadu ove godine, i mi ćemo na ovom susretu dosta vremena posvetiti toj važnoj i uvijek suvremenoj temi.

Želimo, naime, posvjedočiti kako je obitelj doista u središtu crkvene pozornosti. Našim razgovorom i molitvom želimo dati do znanja našim obiteljima da su kao božanska institucija i nositeljice života doista nada i budućnost Crkve i društva. Stoga i ovim radnim susretom biskupâ, kao i onim svečanim u Marijanskom svetištu na Trsatu, želimo zahvaliti Bogu Ocu za dar svetog sakramenta braka i obitelji. U njezine temelje, naime, ugrađena je "ljubav koja je velikodušna i ne traži svoje, nego sve vjeruje, svemu se nada i sve podnosi", kako piše apostol Pavao (1 Kor 13, 4-7). Posebice želimo zahvaliti Uskrasnulom Božjem Sinu što je dolaskom u svijet, utjelovljenjem i rođenjem, iskazao osobitu čast svetoj stvarnosti obitelji i braka koji je uzdignut na razinu sakramenta.

Po završetku redovite skupštine biskupa (sinoda) koja je 1980. imala za temu "Kršćanska obitelj" sveti Ivan Pavao II., za koga se s pravom veli da je bio "Papa obitelji", objavio je na svetkovinu Krista Kralja pobudnicu "Obiteljska zajednica" (Familiaris consortio). Odmah na početku on konstatira da je "obitelj danas kao i druge ustanove pogodena dubokim i brzim promjenama.., pa su neke obitelji pred svojim dužnostima zapale u nesigurnost i sumnju s obzirom na smisao i istinu o bračnom i obiteljskom životu". "Svjesna da brak i obitelj predstavljaju najdragocjenije dobro čovječanstva, Crkva želi:

- najprije da se čuje njezin glas o toj temi;
- uz to ona želi ponuditi pomoć svima koji žive vrjednote braka i obitelji;
- a onda pružiti objašnjenje onima koji su nesigurni i tjeskobni, pa traže istinu o braku i obitelji;
- te konačno želi pružiti pomoć i podršku svima koji su nepravedno spriječeni da u slobodi žive svoj obiteljski naum (OZ 1).

Brak i obitelj ustanovljeni su u činu stvaranja čovjeka, pa su "od samog početka" usmjereni ostvarenju Božjeg nauma. Budući da su u ovom povijesnom trenutku, piše sveti Ivan Pavao II, "obitelji podvrgnute brojnim pritiscima koji je nastoje uništiti ili izopačiti, Crkva naviješta i brani istinu o toj božanskoj instituciji. I svjesna je i uvjerenja kako je dobro društva duboko povezano s dobrom obitelji. Zato živilje i snažnije osjeća svoje poslanje navješčivati Božji naum o tomu" (OZ 3).

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Crkva, dakle, daje podršku, nudi objašnjenje i evanđeosko rasvjetljenje svima koji traže istinu o braku i obitelji. Uvijek sa svijeću službe i odgovornosti koju je primila od Gospodina, u brizi za sudbinu svakog čovjeka i svake pojedine obitelji. Na taj način ona želi zajamčiti njezinu punu životnost, njezino ljudsko i kršćansko promaknuće, pa tako doprinijeti obnovi društva i Božjega naroda.

3. Što će biskupi razmatrati na ovom zasjedanju?

Jasno je da Biskupska konferencija nije "znanstveni simpozij". Ali, na ovom proljetnom saboru odlučili smo saslušati nekoliko stručnih priloga koji nam mogu pomoći u naših pastoralnim zadatcima. Drago nam što je tijekom ove godine obiteljska tematika bila u središtu nekih važnih skupova na razini Crkve u Hrvata, kao npr. Pastoralni tjedan u siječnju i Pastoralni kolokvij u ožujku, kao i brojnih katehetičkih sastanaka i svećeničkih rekolekcija. Sve to pokazuje da je obitelj ne samo teoretski, nego i stvarno u središtu naših pastoralnih planova i pothvata. Crkva, naime, želi u sadašnjem vremenu brojnih izazova pomagati suvremene obitelji kako vjerno živjeti obiteljske vrjednote. Onima pak koje muče nesigurnost i tjeskoba želi dati razloge vjere i nade, razloge objašnjenja i obrazloženja, te konačno pružati pomoći i podršku svima koji traže istinu o toj božanskoj instituciji.

a. U tom vidu saslušat ćemo izvješće mons. Valtera Župana, umirovljenog krčkog biskupa koji punih 17 godina predsjeda Vijeću HBK za obitelj i život. On je naš izabrani delegat na redovitoj skupštini biskupa u Vatikanu, u listopadu ove godine, pa će nas izvjestiti o predstojećoj sinodi biskupa, o pastoralu obitelji u kontekstu evangelizacije.

b. Budući da je "priprava mlađih za brak i obiteljski život danas nužnija nego ikada prije" (OZ 66), ćut ćemo i razgovarati o tomu kako se to može i treba ostvarivati, posebice gledom na onu daljnju, bližu i neposrednu pripravu, kao i na posliježenidbeni pastoral. Naime, svi su u župnoj zajednici pozvani i odgovorni pomagati mlađim bračnim parovima otkrivati i živjeti svoje novo zvanje i poslanje. "Ta međupomoć jedne obitelji drugoj s istinskim apostolskim duhom, jedno je od najjednostavnijih i najdjelotvornijih sredstava i ciljeva svakog pastoralnog rada", veli Ivan Pavao II. (OZ 69).

c. Uz izvješće o uobičajenim dugoročnim demografskim trendovima u RH, te mjestu i ulozi Crkve u tom polju djelovanja, vidjet ćemo također kako je obitelj zastupljena u raznim dokumentima koje je izdala i odobrila HBK. Za spomenute teme pozvali smo kompetentne stručnjake iz pastoralna, demografije i katehetike.

Uz redovita izvješća Predsjednika pojedinih Komisija, Vijeća i Odbora HBK, te mandata u njezinim tijelima i razno, ćut ćemo pozdrav Apostolskog nuncija i nazočnih delegata pojedinih biskupskih konferenciјa.

Ovo su, dakle, teme o kojima ćemo raspravljati na ovom zasjedanju. Nadam se kako ćemo do četvrtka u podne završiti, a o radu i zaključcima predviđena je konferencija za tisak u četvrtak u 11 (ili 12) sati. Kad je sveti Ivan Pavao II. objavio pobudnicu "Obiteljska zajednica", istakao je kako "budućnost čovječanstva ovisi o obitelji" (OZ 86), te zatražio neka "svaki čovjek, a posebice sinovi Crkve, svim silama nastoje ljubiti, spašavati i promicati vrjednote i zahtjeve obitelji" (OZ 86). Ovaj naš redoviti proljetni sabor o obiteljskoj temi potvrda je takve naklonosti i ljubavi. Još jednom sve vas od srca pozdravljam i želim plodno, radno i blagoslovljeno zborovanje.

Mons. Želimir Puljić, nadbiskup zadarski

predsjednik Hrvatske biskupske konferencije

Zagreb, 14. travnja 2015.

Apel hrvatskih biskupa povodom teške demografske situacije

Potrebno je uvažiti upozorenja demografskih stručnjaka i ne prepuštati situaciju stihiji koja neminovno vodi u demografsku propast Hrvatske... U cilju stvaranja prijateljskoga ozračja prema obitelji i djeci u Hrvatskoj pozivamo na žurno donošenje i sustavno provođenje dugoročne pronatalitetne obiteljske i populacijske politike kao važnog dijela razvojne politike od vitalnoga interesa za budućnost hrvatskoga društva.

U jeku priprema za redovnu Sinodu biskupa u Rimu o obitelji, a uoči Drugoga nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji, mi hrvatski biskupi svoje 50. plenarno zasjedanje, koje je održano od 14. do 16. travnja 2015. u Zagrebu, posvetili smo upravo temi obitelji i izazovima s kojima se ta temeljna stanica Crkve i društva danas suočava.

Nakon što smo razmotrili sadašnju situaciju, a napose potaknuti zabrinjavajućim demografskim pokazateljima, upućujemo poziv crkvenoj javnosti, svim odgovornim državnim, društvenim, gospodarskim i drugim relevantnim čimbenicima, kao i svim ljudima dobre volje u našoj domovini Hrvatskoj i iseljeništvu, da se zajednički suočimo s aktualnim stanjem i očekivanim posljedicama, ako se ono ne promjeni.

Hrvatska već desetljećima proživljava tešku demografsku krizu koja u zadnje vrijeme poprima katastrofalne razmjere na što opetovano upozoravaju naši demografi. Uzroci takvoga stanja su višestruki i složeni. Među njima posebice se ističu kontinuirano iseljavanje, napuštanje ruralnih i naseljavanje urbanih sredina, koncentracija stanovništva u svega nekoliko velikih gradova, spori razvoj manjih i srednjih gradova te odlazak ljudi na tzv. privremeni rad u inozemstvo. Tu su i velika nezaposlenost, nesigurnost radnih mjesta, nepostojanje sustavne politike stambenoga zbrinjavanja mladih obitelji i negativni gospodarski trendovi koji ih dovode u sve nepovoljniji položaj. Kao poseban problem treba istaknuti i one tendencije u gospodarstvu koje ne idu na ruku ženama, majkama s malom djecom i trudnicama, a što se očituje na više načina: postavljanje uvjeta pri zapošljavanju da ne planiraju imati djecu, zatim nepovoljno radno vrijeme, pri čemu posebno mislimo na rad nedjeljom, kao i nedostatak infrastrukture usluga za obitelji s malom djecom.

Iz godine u godinu raste broj umrlih u odnosu na broj rođenih. Ako se nastave aktualni trendovi, po ozbiljnim procjenama demografa, Hrvatska će sredinom ovoga stoljeća imati oko milijun stanovnika manje. Za otprilike 40% opast će broj stanovnika mlađih dobnih skupina. Drastično smanjenje radnospособnog stanovništva uzrokovat će nesagleđive društvene i makroekonomiske promjene.

Stoga je potrebno uvažiti upozorenja demografskih stručnjaka i ne prepuštati situaciju stihiji koja neminovno vodi u demografsku propast Hrvatske. Nužno je brzo reagirati te pokušati zau staviti ili barem usporiti spomenute negativne trendove. Stječe se dojam da većina hrvatske javnosti nije dovoljno svjesna dugoročnih posljedica nastavljanja sadašnjih demografskih kretanja.

Ovim apelom, mi hrvatski biskupi, želimo istaknuti kako je prijeko potrebno što prije uspostaviti konstruktivni dijalog između društvenih, političkih, gospodarskih i svih drugih relevantnih čimbenika radi zajedničkoga pronalaženja rješenja glede naše demografske budućnosti. U cilju stvaranja prijateljskoga ozračja prema obitelji i djeci u Hrvatskoj pozivamo na žurno donošenje i sustavno provođenje dugoročne pronatalitetne obiteljske i populacijske politike kao važnog dijela razvojne politike od vitalnoga interesa za budućnost hrvatskoga društva.

U tim nastojanjima kao primjer mogu poslužiti one europske zemlje koje su uspjele poboljšati demografske pokazatelje provođenjem upravo takvih strateških programa i politika.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

U nadi da će ovaj apel svi prihvatići otvorena srca, posebno pozivamo vjernike da ustrajnom molitvom i konkretnim zauzimanjem daju svoj doprinos u prevladavanju sadašnjega stanja u duhu gesla Drugoga nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji: „Obitelj – nositeljica života, nada i budućnost Hrvatske“.

Zagreb, 16. travnja 2015.
Biskupi HBK

Priopćenje s 50. plenarnog zasjedanja HBK

Zasjedanje je održano od 14. do 16. travnja 2015. u Zagrebu. Glavna tema zasjedanje bila je obitelj.

Od 14. do 16. travnja 2015. održano je u sjedištu HBK-a u Zagrebu jubilarno 50. plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije pod predsjedanjem mons. Želimira Puljića, zadarskoga nadbiskupa, predsjednika HBK-a. Na zasjedanju su uz članove HBK-a sudjelovali apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj, nadbiskup Alessandro D'Errico, izaslanici biskupskih konferencija Bosne i Hercegovine vojni ordinarij mons. Tomo Vukšić, Slovenije pomoćni ljubljanski biskup mons. Franc Šuštar, Italije tršćanski biskup mons. Giampaolo Crepaldi, Poljske mons. Marian B. Kruszyłowicz te gosti srijemski biskup mons. Đuro Gašparović i subotički biskup mons. Ivan Penzeš.

Otvaramo zasjedanje predsjednik HBK nadbiskup Puljić pozdravio je sve nazočne, izrazivši posebnu dobrodošlicu u biskupski zbor novozaređenom krčkom biskupu mons. Ivici Petanjku. Kako se zasjedanje održava neposredno pred Drugi susret hrvatskih katoličkih obitelji te između dviju sinoda o obitelji, nadbiskup Puljić je istaknuo kako će biskupi najviše promišljati o temi obitelji te i na taj način posvjedočiti kako je obitelj doista u središtu crkvene pozornosti. Podsjetio je zatim na neke naglaske iz pobudnice "Obiteljska zajednica" (Familiaris consortio) svetoga Ivana Pavla II., pape obitelji, u kojoj je istaknuto kako Crkva na razne načine želi pomoći obiteljima. Ona želi ne samo da se čuje njezin učiteljski glas, nego želi pomagati svima koji žive vrjednote braka i obitelji kao i onima koji traže istinu o braku i obitelji. Posebice pak želi pružati pomoći i podršku onima koji su nepravedno spriječeni da u slobodi žive svoj obiteljski naum (OZ 1). Predsjednik HBK izrazio je zadovoljstvo što je obiteljska tematika bila u središtu nekih važnih skupova na razini Crkve u Hrvata, poput Teološko-pastoralnog tjedna, Pastoralnog kolokvija za svećenike kao i brojnih katehetskih sastanaka i svećeničkih rekolekcija.

U radnom dijelu zasjedanja biskupi su o temi obitelji promišljali kroz nekoliko različitih vidika. Analizom nastave katoličkog vjeroučitelja u osnovnim i srednjim školama istaknuto je kako postoje nastavne teme koje su izravno ili neizravno povezane s tematikom braka i obitelji. Uočene su, međutim, određene poteškoće u prenošenju obiteljskih vrijednosti mlađim naraštajima djece koja dolaze iz različitih obiteljskih situacija. Stoga je posebno istaknuta uloga vjeroučitelja i njihova mudrost u obradi obiteljskih tema. A to traži dobro poznavanje nastavnih sadržaja kao i učenika kojima se obraćaju. Biskupi su ukazali i na potrebu boljeg raspoređivanja gradiva o obiteljskim vrijednostima te su u tome smislu osobito naglasili važnost povećanja broja tematskih cjelina posvećenih braku i obitelji u višim razredima osnovne kao i svim razredima srednjih škola.

Osobitu pozornost biskupi su posvetili pripravi za ženidbu koja na području pastoralnog i katehetskog angažmana uključuje tri etape: daljnju, bližu i neposrednu. Ukažano je na potrebu vrjednovanja daljnje priprave koja bi trebala započeti još u doba djetinjstva i rane mladosti u obiteljskome domu. Budući da su suvremene obitelji sve manje utvrđene u istinskom kršćanskom mentalitetu, pa su sve manje sposobne pružiti priladno okružje priprave za obiteljski život, na meće se potreba stvaranja prikladnih pastoralnih i katehetskih programa daljnje priprave mla-

dih za ženidbu i brak. Bliža pak priprava odvija se kroz tečajeve priprave za brak koji se provode diljem naših biskupija i pohađa ih većina zaručnika. Biskupi su, međutim, uočili neke nedostatke u tim tečajevima koje treba prevladati. Upozorenje je tako, između ostaloga kako je manjkav ili odsutan govor o krjepostima predbračnog i bračnog života kao i na nedovoljno poznavanje crkvenog moralnog nauka među katoličkim supružnicima gledom na stav prema ljudskom životu, od prirodnog začeća do prirodne smrti. Što se pak tiče neposredne priprave naglašena je potreba većeg angažmana oko duhovne priprave zaručnika te razvijanja osjećaja crkvenosti kod njih. Biskupi, uzimajući u obzir brojne izazove s kojima se susreću suvremeni supružnici, smatraju da u budućem pastoralnom djelovanju posebnu brigu treba posvetiti odgoju za potpuno predanje i vjernost što su temeljne sastavnice kršćanske ženidbe.

Na zasjedanju je upozorenje i na sve rašireniju opasnost rodne ideologije koja dovodi u pitanje izvorni smisao kršćanskoga braka i obitelji. Pod njezinim utjecajem u društvu je sve uočljivija relativizacija svega što je vezano za brak i obitelj kao i širenje stavova koji odudaraju od prirodnog i crkvenog nauka o tim stvarnostima. Zato je važno, smatraju biskupi, da kršćani na sve to odgovore promoviranjem istinskih vrijednosti života, braka i obitelji i to na pozitivan i poticajni način. Neka uvijek odmjereno, argumentirano i s puno poštovanja iznose i brane autentične crkvene stavove, a svojim životom i uvjerenjem neka se umaraju vjerom i dosljednošću "pružati svima koji ih zapitaju za razloge vjere i nade koja je u njima" (1 Pet 3, 15).

Biskupi su se osvrnuli i na zabrinjavajuće demografske pokazatelje koji govore o svojevrsnoj demografskoj katastrofi s nesagledivim posljedicama. U želji da ukažu na važnost rješavanja toga problema biskupi su uputili apel hrvatskoj javnosti u kojem ističu kako su uzroci takvoga stanja višestruki i složeni. Među njima posebice su istaknuli kontinuirano iseljavanje, napuštanje ruralnih i naseljavanje urbanih sredina, koncentracija stanovništva u svega nekoliko velikih gradova, spori razvoj manjih i srednjih gradova te odlazak ljudi na tzv. privremeni rad u inozemstvo. Upozorili su i na veliku nezaposlenost, nesigurnost radnih mesta, nepostojanje sustavne politike stambenoga zbrinjavanja mladih obitelji i negativni gospodarski trendovi koji ih dovode u sve nepovoljniji položaj. A kao poseban problem istaknuli su one tendencije u gospodarstvu koje ne idu na ruku ženama, majkama s malom djecom i trudnicama, a što se očituje na više načina: postavljanje uvjeta pri zapošljavanju da ne planiraju imati djecu, zatim nepovoljno radno vrijeme, pri čemu posebice mislimo na rad nedjeljom, kao i nedostatak infrastrukture usluga za obitelji s malom djecom. Upozoravajući da će Hrvatska, ako se nastave ovakvi trendovi do sredine ovoga stoljeća imati čak oko milijun stanovnika manje, biskupi su ukazali na potrebu dijaloga između svih relevantnih čimbenika radi zajedničkoga pronalaženja rješenja glede naše demografske budućnosti. Istaknuta je i potreba žurnog donošenja i sustavnog provođenja dugoročne pronatalitetne obiteljske i populacijske politike.

Biskupi su raspravljali i o mandatima u pojedinim tijelima HBK-a. Idući ususret dvadesetoj obljetnici oslobođilačke akcije Oluja hrvatski su biskupi odlučili na Dan domovinske zahvalnosti, 5. kolovoza 2015., sudjelovati u zajedničkom zahvalnom euharistijskom slavlju u Kninu.

Nakon što su podnesena izvješća o radu pojedinih tijela HBK-a, biskupi su se dogovorili da će 9. lipnja 2015. imati svoj godišnji susret s provincialima redovničkih zajednica u RH, a redovito plenarno jesenjsko zasjedanje HBK-a održat će se od 10. do 12. studenoga 2015.

Tajništvo HBK

Akcija Hrvatskoga Caritasa za pomoć stradalima u potresu u Nepalu

Hrvatski Caritas poziva sve hrvatske građane da se uključe u akciju pomoći stradalima u potresu u Nepalu. Novčani prilozi mogu se uplatiti na žiro-račun Hrvatskog Caritasa: IBAN HR0523400091100080340 – poziv na br. 10, odnosno on-line putem www.caritas.hr Pomoći je moguće i pozivom na donacijski telefon Hrvatskog Caritasa 060 9010 (6,25kn po pozivu; PDV uključen).

Nakon što je u subotu 25. travnja razorni potres pogodio Nepal usmrtivši više od 3000 ljudi i ostavljujući više od 6000 ozlijeđenih i desetke tisuća bez krova nad glavom, Hrvatski Caritas – odlukom svojega predsjednika mons. Josipa Mrzljaka – pokrenuo je danas nacionalnu akciju prikupljanja novčane pomoći za preživjele stradalike u potresu u Nepalu.

Hrvatski se Caritas tako pridružuje žurnim humanitarnim naporima mreže Caritasa Internationalis, u koju su uključene 164 organizacije članice širom svijeta, da pomogne nužnom zbrinjavanju stanovnika Nepala koji su preživjeli traumatično iskustvo, pronalaženju preživjelih ispod ruševina, uspostavljanju privremena smještaja, osiguravanju temeljnih životnih potrepština: zaklona, vode, hrane, sanitarnih i higijenskih materijala, hrane, odjeće i obuće. U tu svrhu Hrvatski će Caritas stradalima u Nepalu uputiti putem Caritasove mreže iz svojega Interventnog fonda inicijalna sredstva u visini 20.000 eura.

Prema jutrošnjim informacijama ravnatelja Nepalskoga Caritasa Piusa Perumane, Caritas stradalike snabdijeva nužnim namirnicama, šatorima i hranom, mnoštvo ljudi je na ulicama i nalaze se u prijekoj potrebi. "Ne znamo kakvo je stvarno stanje u mnogim krajevima jer su srušene mnoge velike zgrade. Temperature ovđe noću znatno padaju, a očekuje se i kiša, te je ljudima najpreće osigurati smještaj. Situacija je osobito traumatična za djecu, koja noću spavaju na otvorenom. Ljudima dijelimo svijeće i šibice jer nema električne energije", upozorava Perumana.

Hrvatski Caritas poziva sve hrvatske građane da se uključe u akciju pomoći stradalima u potresu u Nepalu u mjeri u kojoj im je to moguće kako bismo solidarno i požrtvovno priskočili u pomoć ljudima pogodenima ovom dramatičnom prirodnom katastrofom.

Četvrti pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike

U organizaciji Vijeća za kler, Vijeća za katehizaciju i novu evangelizaciju, te Ureda Hrvatske biskupske konferencije za život i obitelj održan je četvrti pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike u Zagrebu od 3. do 4. Ožujka 2015. Tema kolokvija, na kojem su sudjelovali i predstavnici dekanata Zadarske nadbiskupije, bila je "Pastoral braka i obitelji s posebnim osvrtom na pastoral zaručništva". Na samom početku susreta skup je pozdravio nadbiskup zadarski mons. Želimir Puljić, čini pozdrav donosimo u cijelosti:

a. Pozdrav mons. Želimira Puljića na četvrtom pastoralno-katehetskem kolokviju

Drago mi je što vas mogu sve pozdraviti na ovom Četvrtom pastoralno-katehetskem kolokviju za svećenike koji organizira Vijeće za kler i Vijeće za katehizaciju i novu evangelizaciju. A ovogodišnja tema je "Pastoral braka i obitelji s posebnim osvrtom na pastoral zaručništva". Uz nazočnu gospodu kardinalu Bozaniću i biskupe mons. Hraniću, predsjednik Vijeća HBK za katehizaciju i novu evangelizaciju, te mons. Huzjaku, predsjednik Vijeća HBK za kler, pozdravljam vas velečasna gospodo predstavnici naših nadbiskupija. Što reći na ovom studijskom susretu koji ima temu braka i obitelji? Usudio bih se parafrazirati čestitku koju su nedavno uputio mladom bračnom paru u prigodi njihovog vjenčanja kad sam napisao nekoliko biblijskih citata kako bi im pomogao da shvate to "veliko otajstvo" o kojem piše apostol Pavao i drugi sveti pisci nadahnutih tekstova.

No, uz te osnovne misli iz Svetoga Pisma, gdje je brak opisan kao jedinstvena i nerazrješiva

stvarnost kojoj su temelji građeni na ljubavi koja ne zavidi i ne traži svoje, nego se dariva, izrekao sam i nekoliko opisnih detalja koje ta sveta stvarnost predstavlja. Tako se brak opisuje kao savez koji Bog sklapa s čovjekom, a obilježja saveza su stabilnost i vjernost. Ovim trima riječima, saveza, vjernosti i stabilnosti dodao sam i riječ "hoda". Jer, brak je stabilni savez vjernosti u hodu. Njega se, naime, živi i stvara svakodnevno i u svakom trenutku. A njegov uspjeh i blagoslov nisu unaprijed u zvijezdama zapisani, nego su darovani slobodi i ljubavi dvoje supružnika. Bezuvjetni, dakle, dar u neuvjetovanju slobodi.

Uz biblijske tekstove i karakteristične riječi braka i obitelji ukazao sam im i na neka bitna područja na kojima se očituje hod bračnog para u savezu vjernosti i stabilnosti. Prvo od njih jest molitva. Ona je privilegirano područje i vrijeme gdje se sakrament braka ostvaruje i učvršćuje. Nisu uzalud naši biskupi u Ninu 1979 proglašili slogan: Hrvatska obitelj dnevno moli i nedjeljom misu slavi! Zajednička molitva, hodočašće i zajedničko pohađanje crkve izvrsna su i privilegirana mjesta učvršćenja bračnog saveza.

Uz molitvu tu su i zajedničke odluke gledom na rad, zaposlenje, odgoj djece i mjesto boravka, kao i neke teme i stvari oko kojih se bračni parovi teže slažu. No, važno je da to oni znaju, o tomu razgovaraju i ne traže "navijače među svojima". Jer, svjesni su kako je njima u zadatku palo da to skupa nose i rješavaju. Imajući uvijek u pozadini preporuke i riječi svetih pisaca, poput Pavla koji veli "muževima neka ljube svoje žene kao što je Krist ljubio Crkvu", a ženama određuje "neka poštuju svoje muževe". S dubokom vjerom i sviješću kako je to Božje otajstvo uistinu veliko (Ef 5, 21). Neka nam ovo studijsko druženje pomogne biti sve više svjesni tog velikog Božjeg plana s ljudima. A u nama, navjestiteljima toga otajstva, neka ojača i probudi revnost da u hodu pratimo naše obitelji kako bi Božji savez sklopljen u sakramantu ženidbe ostvario višestruke plodove stabilnosti i vjernosti. Dok vas još jednom od srca pozdravljam, želim iskreno bratsko druženje i plodno zborovanje na ovom IV. pastoralno-katehetskom kolokviju za svećenike.

****

Nadbiskup zadarski mons. Želimir Puljić istoga dana predvodio je misno slavlje u sjemenišnoj kapelici i održao prigodnu homiliju s naslovom: Dopustimo biblijskim tekstovima neka nas ravnjetle i pouče (Iz 1, 10.16-20; Ps 50, 8-9 17-21; Mt 23, 1-12). Nadbiskupovu homiliju prenosimo u cijelosti.

b. Homilija mons. Želimira Puljića na četvrtom pastoralno-katehetskom kolokviju

1. Čuli smo kratki odlomak iz Matejevog evanđelja, iz 23. poglavlja. Nakon što u prethodnim poglavljima (21. i 22.) ušutkao farizeje, saduceje i pismoznance, Isus prelazi u napad koji doseže vrhunac u upravo u današnjem izvješću (Mt 23 1-12). Matej je, dakle, u ovom poglavlju sabrao prijekore i prokletstva koja je Isus izgovorio protiv farizeja i pismoznanaca tijekom svoga javnog djelovanja. Pismoznanci su se, naime, zdušno posvećivali studiju i poznavanju Zakona pa su bili utjecajni u njegovom ispravnom tumačenju i poučavanju, kao i u presudama i sudskim raspravama. Farizeji s druge strane kao stranka držali su Zakon apsolutnom vrijednošću na duhovnom i profanom, na društvenom i osob-nom polju, posebice u vremenu kad su otačke predaje bile ugrožene prodorom helenskog duha. A sebe su smatrali "čistima" i pravednima. I bili odvojeni od drugih, pa odatle i ime "farizeji" (odvojeni). Pismoznanci i farizeji zajednički su nametali na leđa vjernika nesnosni teret zakona kako su oni shvaćali, a sami sebe su bez škrupula oslobođali obveza zakona.

Imajući to pred očima Mateje je, kako rekoh, sabrao u 23. poglavlju vrlo oštru i nesmiljenu osudu pismoznanaca i farizeja, koji su se na izvan pokazivali pravednima i svetima, a već su odlučili smaknuti Isusa. Stoga, Isus najprije upravlja riječ svijetu i svojim učenicima pa veli: "Na Mojsije-

vu stolicu zasjedoše pismoznanci i farizeji. Činite i obdržavajte sve što vam kažu, ali nemojte se ravnati po njihovim djelima, jer govore, a ne čine. Vežu i ljudima na pleća tovare teška bremena, a sami ni da bi prstom makli." (Mt 23, 1-4). "I sva svoja djela čine da ih ljudi vide". Sebe predstavljaju pred svijetom kao savjesne opslužitelje Zakona, da ih ljudi vide i hvale. "Vole pročelja na gozbama, prva sjedala u sinagogama, po-zdrave na trgovima." Sve su to vidljivi i očiti znakovi pohlepe i taštine.

2. Ovaj Isusov govor asocira nas na riječi pape Franje na tradicionalnom okupljanju Vatikanske kurije (22. prosinca 2014.). Bio je to snažan ispit savjesti, ne samo za djelatnike Kurije, nego za sve kršćane. Na svom prvom susretu 2013. godine Papa je govorio da svi koji rade u Kuriji trebaju se "isticati stručnošću, predanim služenjem i svetošću života", te ih pozvao da ne budu "birokratski carinici" koji priječe djelovanje Duha Svetoga. Na Novogodišnjem pak susretu Papa je govorio o "bolestima" međuljudskih odnosa, pa naveo ništa manje nego 15 teških bolešćurna, među kojima je spomenu "zakrečenost" pameti i uma, "duhovni Alzheimer", egzistencijalnu shizofreniju, funkcionalizam, ravnodušnost prema drugima, klevetanje, trač i ogovaranje.

Zadržimo se trenutak na traču, to velikom neprijatelju međuljudskih odnosa kako veli Papa. Trač je prema njemu znak je "duhovne praznine", jer, kad celibatarac nema duhovnih i pastoralnih plodova, sklon je u svojoj "ogorčenosti" tračati druge. On time, veli Papa, truje zrak pa se stvaraju prepreke za evanđeosko, duhovno i plodno ozračje. Zato kad primjetiš da ima nešto kod brata svećenika što te smeta i što misliš da nije dobro ni za njega ni za ugled klera, podi i reci mu to. Ako te ozbiljno ne shvati, reci to svom biskupu ili kojem njegovom intimnom prijatelju kako bi mu se pomoglo da se izvuče i popravi. I ne tračaj o tomu prije nego se što pokušalo učiniti u vidu popravka. Đavlu je najdraže kad se nađe na banketu gdje se trača i pretresa tuđe grijeha, mane i propuste. On se tada veseli i likuje. Trač, naime, nanosi veliku štetu kleru i biskupiji, a napasnik ne želi da Crkva bude plodna, složna i radosna majka.

3. Osobe koje boluju od "bolesti ogovaranja" Papa je usporedio sa "sijačima razdora". Ta bolest počinje možda običnim trivijalnim razgovorima. Ali, s vremenom toliko "opsjedne" dotičnog čovjeka da on postaje "neprijateljem", poput onog "sijač kukolja" iz evanđelja (Mt 13, 24). Papa Franjo je još neposredniji i slikovitiji pa veli kako u mnogim slučajevima takav pojedinac postaje "hladnokrvnim ubojicom" dobrog glasa svojih kolega i svoje subraće. To je bolest kukavica koji nemaju hrabrosti reći u lice osobama, pa im govore iza leđa. Braćo, čuvajmo se terorizma naklanja, trača i ogovaranja, upozorava papa Franjo. Osim ogovaranja Papa je se posebice okomio i na "boleštinu zatvorenih kružoka" kad je "pripadnost zatvorenom krugu "simpatizera i istomišljenika" važnija nego pripadnost Mističnom tijelu Kristovu.

Može na prvi pogled izgledati ovaj govor u svečanoj dvorani Clementini kao "nespretna korizmena pouka", kako su to neki komentirali. No, osuda oholosti, karijerizma, trača i ogovaranja, žudnje za vlašću, pohlepe i tvrdokornosti dobar je i prikladan ispit savjesti za sva vremena; za svakog vjernika, i posebice za svakog Isusovog sljedbenika i učenika koji u njegovo ime nastupa i njegovom ovlašću dijeli Svetе Tajne. Papa Franjo, treba to priznati, kao javna osoba može objaviti ovakve loše vijesti, a da one ne proizvedu očaj i beznađe.

4. Usudio bih se k tomu ustvrditi kako je ovaj Papin govor na tragu onoga što nam Matej donosi u današnjem čitanju. To je zapravo Isusov obračun s farizejima i pismoznancima koji završava sa "sedmerostrukim jao" vama, licemjeri! (Mt 23, 13-32). Zašto "jao vama"?! Zato što su svojim iskrivljenim i samo-voljnim tumačenjem učinili nemogućim opsluživati propise Zakona. A oni, kao službeni predstavnici vjere, postali su zaprjeka u tomu. Iskrivili su sliku Boga i pre-tvorili se u žandare i tirane. I ne čudi što danas slušaju Isusov ukor i prijetnju: Jao vama! Jao vama što ljudima zaključavate kra-ljevstvo nebesko, a sami ne ulazite tamo, niti dopuštate unići onima koji bi htjeli". (Mt 23, 13) "Jao vama pismoznancima i fari-zejima koji proždirete kuće udovičke

pod izlikom dugih mo-litava; stići će vas to oštira osuda". (Mt 23, 14) "Jao vama, licemjeri! Namirujete de-setinu od metvice i kopra i kima, a propuštate najvažnije u Za-konu: Pravednost, milosrđe i vjernost. Ovo je trebalo činiti, a ono ne propuštati. Slijepe vođe! Cijedite komarca, a gutate devu" (Mt, 23, 23-24).

Doista, potresne su, poticajne i jasne riječi koje nam u ovom svetom korizmenom vremenu upućuje Isus u današnjem evanđelju i papa Franjo u novogodišnjem govoru. A korizma nas podsjeća kako je kršćanski život trajno vojevanje protiv zla, sebičnosti i mržnje, te posebice poziv da "umiremo sebi" kako bismo živjeli u Bogu. U toj borbi i vojevanju imamo na raspolaganju "oružje" molitve, posta i pokore. Ali, i sigurnost i obećanje da smo sjedinjeni s Njime kadri odupirati se i pobjeđivati; kadri smo odupirati se zlu svojom dobrotom, istinom pobjeđivati laži, te ljubavlju nadvladavati zlo i mržnju. Uđimo, dakle, raspoloženi u ovo sveto vrijeme u kojem nas liturgija poziva da se obratimo i vjerujemo evanđelju. I dopustimo biblijskim tekstovima neka nas rasvjetle i pouče. A neizmjerno blago Božje riječi pohranujmo u svojim srcima i u svojoj pameti, te s tim blagom i tom svetom prtljagom krenimo na korizmeni hod i put molitve, pokore i dobrih djela u vidu osobnog obraćenja i koristi braće koja su u nevolji. Amen.

PREDSTAVLJEN ZBORNIK 'KULTURA RADA U HRVASTKOJ'

U sklopu Pastoralno-katehetskoga kolokvija za svećenike u dvorani "Vijenac" u Zagrebu predstavljen je 3. ožujka 2015. zbornik radova s Petoga hrvatskoga socijalnoga tjedna "Kultura rada u Hrvatskoj". Među govornicima koji su pozdravili skup bio je i predsjednik HBK-a zadarski nadbiskup Želimir Puljić. On je istaknuo interdisciplinarni pristup u knjizi koji njeguje egzistencijalnu, obiteljsku, društvenu, poduzetničku i svetopisamsku stvarnost. Nadbiskupov pozdrav donosimo u cijelosti:

Drago mi je što u ovoj prigodi predstavljanja zbornika radova Petog hrvatskog socijalnog tjedna, koji je imao temu "Kultura rada u Hrvatskoj", mogu pozdraviti sve vas nazоčne: Uzoritog kardinala Josipa Bozanića, braću nadbiskupe i biskupe, predstavnike vlasti, kulturnog, znanstvenog i javnog života. Na osobit pak način pozdravljam organizatore i predavače Petog hrvatskog socijalnog tjedna kao i sve vas nazоčne večeras u ovoj dvorani.

Zahvaljujem domaćinu, Pastoralnom institutu Zagrebačke nadbiskupije na ustupljenom prostoru i darovanom vremenu. Na osobit način zahvaljujemo bivšem predsjedniku Upravnog vijeća Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve HBK, mons. Vladi Košiću kao i dvojici njegovih zauzetih suradnika, profesoru dr. Stjepanu Balobanu i dr. Gordanu Črpiću za konkretnu pripremu i odvijanje socijalnog tjedna, te osobito za uređenje zbornika skupa s dr. Dubravkom Petrović Štefanec. Tijekom predstavljanja čut ćemo još puno korisnih informacija.

Ovaj zbornik radova kao monografija od 570 stranica donosi u riječi i slici prikaz tada rečenoga ili napisanoga, sa strane onih koji su pozdravljali i onih koji su imali predavanja ili priopćenja. Zapela mi je za oko bilješka o predavateljima iz akademske zajednice koji su iz raznolikih znanstvenih područja. Tako je od njih pedeset i pet 12 teologa, 8 pravnika, 8 sociologa, 3 liječnika, 3 socijalna radnika, dvojica vjeroučitelja, dvojica ekonomista, defektolog, agronom, pedagog, fizičar, psiholog, te tri profesora filozofije i sociologije, geografije i povijesti, religijske pedagogije i katehetike. Voditeljima skupa nisu umakli zanimljivi podatci i o zvanju i zanimanju sudionika koja pokazuje kako je među njima uz biskupe i svećenike bilo inženjera građevine, strojarstva i elektrotehnike, ekonomista, fizičara, hotelijerskih djelatnika, diplomiranih pravnika, povjesničara, arheologa, agronoma, veterinar, patologa, menadžera, stomatologa, sociologa, defektologa, trgovaca, kozmetičara. Kako muškog tako i ženskog roda. I da ne nabrajam dalje, vjerujem kako bi bilo lakše spomenuti kojih sve zvanja nije bilo. A to pokazuje kakav je interes izazvao ovaj Peti socijalni tjedan. Ne toliko zbog velikog vremenskog razmaka od 71 godinu od posljed-

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

njeg održanog tjedna (1940.), koliko zbog pomno odabrane teme o kulturi rada. A toj se temi pristupilo interdisciplinarno. Kako s one egzistencijalne, obiteljske, društvene i poduzetničke, tako i s one duhovne, osobne i svetopisamske stvarnosti. Dakle, za svaki ukus i interes ponešto. Stoga, štovani štioče, "tolle e lege". Uzmi i čitaj!

Uz interesantne priloge s različitim područja i zrenika posebice je korisna i izazovna Deklaracija koju su sudionici Tjedna na kraju skupa usvojili i uputili ukupnoj hrvatskoj javnosti. A nalazi se na samom kraju zbornika u hrvatskom i engleskom izdanju. Kroz jedanaest pomno sročenih stavova izrečena je nada i želja kako kroz prizmu socijalnog nauka Crkve prevladavati aktualnu, osobnu i društvenu krizu, te radu dati i vratiti duhovnost i dostojanstvo, a poduzetništvu pravedna načela. A ona se ostvaruju u pravednoj zaradi, pravednoj plaći i pravednom porezu. I da bi se to moglo ostvarivati potreban je odgoj za rad, zaštita sustava vrijednosti, kulture i tradicije, posebice one obiteljske. Čini mi se kako Deklaracija kuša odgovoriti na poziv pape Franje "da se iziđe na periferije k onima koji su ugroženi". A po mišljenju sastavljača Deklaracije naše društvo nesvesno stvara "dvije ugrožene skupine ljudi" s obzirom na rad: To su "nezaposleni" koji su u tom stanju isključeni iz svijeta rada, te s druge strane "prezaposleni" koji su zbog opterećenosti isključeni iz obiteljskog i društvenog života.

Dok zahvaljujemo organizatorima Petog socijalnog tjedna, kao i svim predavateljima i sudionicima koji su dali svoj obol tom važnom skupu, večeras, u prigodi predstavljanja zbornika, a u duhu napisane deklaracije želja i zahtjeva kličemo: Vivat sequentes. Neka živi slijedeći socijalni tjedan koji je prof. Črpić u svom pozdravnom govoru najavio. No, u svoj svojoj realnosti vremena i prostora dodajemo: Laboratores autem quae sumus! Potrebni su nam radnici na tom polju. Hvala na pozornosti.

Uređenje memorijala svećenicima uznicima starogradiškog zatvora, žrtvama komunističkog sustava

Preuzvišeni gospodin
Msgr. dr. Zelimir Puljić
Zadarski nadbiskup
Preuzvišeni gospodine Nadbiskupe!

Ovih dana spominjemo se dvadesete obljetnice vojno redarstvene akcije „Bljesak“ kojom je oslobođena Zapadna Slavonija kao i sedamdesete godišnjice završetka II. svjetskog rata. Navedene obljetnice podsjećaju nas da hrvatsku slobodu i dostojanstvo dugujemo žrtvama mnogih naših prethodnika, među njima i velikom broju dijecezanskih i redovničkih svećenika.

Poznato Vam je da je Požeška biskupija uz pomoć biskupa i svećenika Crkve u Hrvata, dijecezanskih i redovničkih izgradila župnu crkvu u Staroj Gradiški, čije su rušenje odredile komunističke vlasti 1948. Nova crkva podignuta je na spomen svećenicima i drugim rodoljubima koji su u vrijeme tih istih vlasti bili proganjani i osuđivani na tamnovanje u starogradiškom zatvoru. Posvećena je u Godini svećenika, 26. ožujka 2010. na Dan obnove čišćenja pamćenja i spomena mučenika. Biskupija je nakon toga u vanjskom apsidalnom dijelu crkve uredila memorijal svećenicima zatvorenicima, blagoslovljen na blagdan sv. Mihaela Arkandela, zaštitnika župe, 29. rujna 2014. Ovime Vas o tome izvješćujem kako biste s time upoznali svećenike i druge vjernike te ih potaknuli da pohode spomenutu crkvu i memorijal, iskažu poštovanje i molitvenu zahvalnost svećeničkim žrtvama komunističkog sustava. Stara Gradiška je blizu autoputa Zagreb - Lipovac na cesti prema Banja Luci. Tko god putuje prema hrvatskom istoku ili obrnutim smjerom moguće mu je u Okučanima nakratko napustiti autoput i svratiti u Staru Gradišku te se pomoliti za svećeničku braću u mjestu njihova trpljenja i poniženja.

Glavna sastavnica memorijala je veliki mozaik na vanjskoj apsidi crkve. Mozaik izrađen od stakla djelo je akademskog slikara Tihomira Lončara iz Zagreba. Prikazuje uskrslog Krista nad otvorenim grobom, koji - pobijedivši smrt - svojim raširenim rukama slavodobitno lebdi nad križem. U podnožju križa, na samom tlu poredani su likovi koji podsjećaju na svećenike i redovnike, časnu braću i bogoslove, dionike Isusova poniženja i patnje po osudi i zatvaranju. Na pojedinim likovima prepoznaju se lica određenih starogradiških zatvorenika, među njima Josipa Salača, kasnijega pomoćnog zagrebačkog biskupa, Ćirila Kosa, kasnijega đakovačkog i srijemskog biskupa, Mije Škvorca, kasnijega pomoćnog zagrebačkog biskupa, Nikole Solde, svećenika Zagrebačke nadbiskupije, Ivana Bjelokosića, svećenika Dubrovačke biskupije, fra Kamila Kolba, svećenika Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu, fra Anzelma Canjuge, svećenika Hrvatske kapucinske provincije sv. Bogdana Leopolda Mandića, fra Julijana Ramljaka, svećenika Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Svi se oni klanjaju uskrslom Kristu u kojem je njihova patnja postigla smisao, ostvarena pobjeda i vraćeno dostojanstvo.

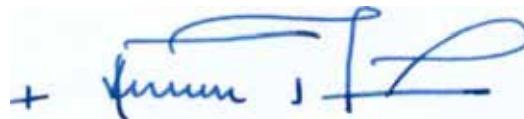
S lijeve i desne strane lika uskrslog Krista ispisana su imena i prezimena starogradiških uznika, 247 svećenika, 4 časna brata i 11 bogoslova, ukupno 262. Raširene ruke uskrslog Krista nad tim imenima svjedoče da ih je zagrlila njegova ljubav i da su postali dionicima njegove pobjede. U središtu memorijalnog prostora ispred mozaika stoji kameni žrtvenik rustikalne izrade koji tvori jedinstvo s tamnim prikazom na dnu mozaika i podsjeća na otvoreni Isusov grob, na žrtvu ljubavi na križu kojom je pobijedio smrt, s kojom su proganjeni i osuđivani svećenici sjedinili svoju žrtvu a koja se otajstveno ponazočuje i čiji dionici postajemo u slavlju svete mise. Oltar podsjeća i na svećeničku žrtvu podnesenu u zatvoru gdje im je bilo oduzeto svako pravo, pa i mogućnost

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

slavljenja svete mise, koju su pokatkad kriomice uspjeli služiti, i u slučaju kad se to otkrilo bili kažnjavani. S Isusovom i njihovom žrtvom sjedinjuju se i svi oni koji na njihov spomen slave svetu misu na ovom žrtveniku. Na suprotnoj strani mozaika, na luku koji zatvara memorijalni prostor stoji ploča koja podsjeća da je Požeška biskupija uz potporu hrvatskih biskupa i svećenika crkvu izgradila 2010. a ovaj memorijal podigla 2014.

Mozaik je izведен u tehnici oslikanog stakla, debljine lem., povijenog po formi apside i ispečenog na 780 stupnjeva. Pri toj temperaturi nanesena boja ušla je u samu strukturu stakla i postala njezin nedjeljiv i nepromjenjiv dio. Cjelina se sastoji od ukupno 61 komada stakla, lijepljenog na zid apside, poduprtog nosačima koji učvršćuju staklo na stijenama. Mozaik je jedinstveno umjetničko djelo u Hrvatskoj i šire. U prilogu Vam dostavljam fotografski prikaz starogradiške crkve i memorijala. Ujedno bih Vas podsjetio da Požeška biskupija svake godine u predvečerje Dana obnove čišćenja pamćenja i spomena mučenika posebnim pokorničko-molitvenim bogoslužjem u Staroj Gradiški povjerava Božjem milosrđu nedužne žrtve tamošnjeg zatvora.

I ovom prigodom zahvaljujem Vam za pomoć koju ste nam pružili u izgradnji crkve te tako poduprli naša nastojanja u čuvanju spomena na svećenike zatvorenike i druge nedužne žrtve u Staroj Gradiški. Od srca Vas i bratski u Gospodinu pozdravljam.

† Antun Škvorčević
požeški biskup

ZADARSKA NADBISKUPIJA

STUDIJSKI SUSRET SVEĆENIKA O KOMUNIKACIJI I DIJALOGU

Trodnevni studijski susret svećenika Zadarske nadbiskupije, zaređenih zadnjih deset godina, održan je od 11. do 13. ožujka 1015. u dvorani sjemeništa "Zmajević" u Zadru. Voditelji susreta bili su prof. dr. Josip Bošnjaković iz Đakova, stručni voditelj u psihološkom i psihoterapeutskom području i Ana Uranija, psihologinja u Obiteljskom savjetovalištu Caritasa zadarske nadbiskupije. Svećenici su u sklopu seminara razmatrali teoretski i praktično važnost dušobrižničkog razgovora kako bi razumjeli zašto ljudi teško razgovaraju, ne razumiju se ili se krivo razumiju. Na studijskom susretu uvodno izlaganje o čovjeku kao biću koje dijalogizira održao je zadarski nadbiskup, mons. dr. Želimir Puljić. Njegovo priopćenje donosimo u cijelosti:

Čovjek biće dijaloga - homo dialogans

Pitanje "tko je čovjek?" postavljali su ljudi svih vremena. Ono zaokuplja svaku znanost koja se bavi čovjekom i ljudskim problemima. Jer ne može čovjeku biti svejedno zna li tko je i odakle je. I bit će tako dok je vijeka i svijeta. Znanstvenici su se trudili u tom smislu davati odgovore i definicije o njemu. I opisivali su ga kao biološko, psihološko, razumno, političko, ekonomsko, moralno, religiozno, tehničko, povjesno, utopijsko, estetsko, nedovršeno, otvoreno, tragično, nesigurno biće. Opisivali su ga kao biće koje «govori», koje se buni, koje stvara simbole, koje troši, koje se smije, sumnja, prilagođava se, igra se, biće koje uspostavlja odnose, koje obećava, zaboravlja, biće savjesti, zagonetno biće. I mogli bismo tako u nedogled nabrajati «umotvorne» pojmove izrečene o njemu kroz povijest. Svaka od spomenutih riječi-definicija izražava poneku njegovu mogućnost, ali sve zajedno zbrojene ne obuhvaćaju čovjeka u potpunosti. Čovjek izmiče znanstvenim formulacijama i ostaje mučna nepoznanica. On je veći od zbroja svojih sastavnih dijelova. I jedino je biće u svemiru koje postavlja pitanja i daje odgovore. No, ima dosta pitanja koja ostaju bez konačnog odgovora, kao što ima dosta i odgovora koja ne traže daljnja pitanja. Čovjek je, naime, tajna. Tajna beskrajna. (Usp. Alexis Carrel, Čovjek nepoznanica, Zagreb 1941, str. 28).

Uz opisnu definiciju da je čovjek religiozno biće (koje vjeruje i ljubi), te onu za filozofiju temeljnu istinu da je čovjek biće koje misli, spomenut će njegovu važnu sposobnost koja ga čini bićem koje opaža, osjeća, govori i sporazumijeva se. Riječ «dijalog» grčkog je porijekla (dijalogос) a označava «razgovor dviju ili više osoba». Dijalog je posebice obilno zastavljen u književnosti, osobito na području drame. A kod dijaloga, «razgovora dviju ili više osoba», nešto se izmjenjuje, priopćava. Stoga se i veli kako dijalog-razgovor nije «monolog». A u tom razgovoru izmjenjuju se ili priopćavaju misli, uvjerenja, stavovi, pogledi i čuvstva. Sve su to psihološke kategorije koje bi valjalo poznavati i razumjeti jer postoje i određene psihološke poteškoće u dijalogu.

1. Psihološke smetnje u komunikaciji

Poznato je iz iskustva kako nije lako umješno i korisno razgovarati. I pitamo se zašto ljudi teško razgovaraju? Zbog čega se ne shvaćaju, ili se krivo razumiju? Zašto nerado mijenjaju uhodano ponašanje, te stoje li činjenica kako je «formirane» stavove teško mijenjati? Zbog čega nastaju rigidni, petrificirani stavovi? Kako pojedinci opravdadavaju svoje neuspjehe i zašto drugome prisipuju vlastite poglede, nazore i mane? Koji psihički procesi pomažu «petrifikaciji» stavova i što su obrambeni mehanizmi u psihologiji? Pa, je li onda čovjek slobodno biće? I koliko je podložan procesu «ispiranja mozga» i suvremene manipulacije?! Odgovoriti na ta pitanja tražilo bi više vremena i prostora. Ograničit će se samo na ono najbitnije.

a. *Petrificiranje stavova* Poseban problem u svezi sa stavovima jest njihova tendencija prema petrifikaciji, jer na taj način postaju otporniji pokušajima mijenjanja i modificiranja. Rigidnosti

stavova pogoduju slijedeći psihički procesi i činjenice:

- Selektivnost percepcije. Naša percepcija svijeta nije fotografija iako je sličnost velika. Mi selektivno percipiramo svijet i događaje. Na utakmici mi ne vidimo da igrači našeg kluba «grubo» igraju, kao oni iz protivničkog.

- Mi selektivno percipiramo stvarnost, ali i selektivno pamtimos. Lakše se pamti ono što je u skladu s već postojećim stavovima, a zaboravlja ono što mu proturječi.

- Osobe koje imaju određena uvjerenja nastoje izbjegavati situacije i ljudi koje ih mogu dovesti s činjenicama suprotnih stavova i uvjerenja. Pristalice nekog političkog pokreta izbjegavaju mitinge i susrete svojih protivnika. Izbjegava se također čitanje tiskovina drugačijeg uvjerenja.

- Kao što ljudi izbjegavaju susrete suprotnih uvjerenja, tako isto traže susrete s osobama sličnima sebi po shvaćanju i stavovima. U sredini svojih istomišljenika pojedinac osjeća podršku za vlastite stavove i uvjerenja.

b. Obrambeni mehanizmi Osim petrifikacije stavova ljudi se u stanjima stresa, napetosti i frustracija služe oblicima ponašanja koje u psihologiji zovemo obrambenim mehanizmima. To su nesvjesni procesi iskrivljivanja stvarnosti kojima se čovjek služi kako bi smanjio tjeskobu i frustraciju. Obično se spominju četiri grupe: mehanizmi agresije ili napada, potiskivanja (potiskivanje i projekcija), reinterpretacije stvarnosti (racionalizacija), te mehanizmi promijene ciljeve (sublimacija, kompenzacija, identifikacija). Treću skupinu obrambenih mehanizama čini racionalizacija. Ona se sastoji u tome da se neki oblici vlastitog ponašanja ili mišljenja opravdavaju «dobrim» razlozima. Tako napr. izgubljena utakmica često se opravdava lošim suđenjem, ili neprikladnim vremenom. Svoj nepoloženi ispit đak opravdava profesorom koji je bio loše volje, ili čak zlonamjeran. Mehanizmom racionalizacije obmanjujemo ne samo okolinu, već i same sebe, jer s vremenom počinjemo vjerovati u svoju racionalizaciju.

c. Proces «ispiranja mozga» (manipulacija) Je li stvarno čovjek biće dijaloga? Koliko uistinu koristi svoje sposobnosti za razgovore, dogovore i pregovore? Postoje li neka pravila dijaloga? Može li čovjek slobodno birati, posebno u eri globalizacije, internetizacije, informatizacije. Može li čovjek danas imati svoje uvjerenje, mišljenje i izraziti slobodno svoj stav kad je svakodnevno izložen djelovanju moćnih obavijesnih sredstava koja ga «obrađuju» i «uvjeravaju» kako se «bez Coca-Cole ne može živjeti», te kako je ožujsko pivo «sreća koja život znači». Koliko je čovjek u stanju «oprano mozga» sposoban voditi iskreni dijalog?

Nitsche je negdje zapisao kako je «došao trenutak za lov, ali ne divlji, već pitom i pritajen lov na one koji saginju dušu». Teškoću u tom lovnu čine oklopi koje ljudi nose i maske koje navlače. A maske i oklopi velika su smetnja u komunikaciji. Sociolog Šušnjić je priznao kako je svoj «duhovni oklop otvorio neprijatnoj istini jedne noći o ponoći 1972. godine kad mu se dvogodišnji sin trgnuo iz sna i grunuo ko iz topa «stedite kog lugobanke». Dijete je tepajući ponovilo reklamu koju je bezbroj puta čulo na televiziji: «Štedite kod Jugobanke». Taj «neobični doživljaj s djetetom», veli on, osvijetlio mu je neke važne stvari. Shvatio je kako čovjek pamti i nesvjesno ponavlja i ono što ne razumije, a uči i kad toga nije svjestan. I tu se otvara široko području mogućnosti «pranja mozga», raznih manipuliranja i drugih devijacija koje ometaju pravi dijalog.

Ekonomisti često upozoravaju kako je za standard jedne države opasan gospodarski kriminal takozvanog «pranja novca». Zaboravlja se, međutim, da je za društvo i ljudi još opasnije «pranje mozga». A ono se zbiva na mnogim područjima: od reklame i politike do škole i tvornice, kao i na mnogo različitim načinima: od prinude i sile do nagradivanja i zavodenja. A namjera je, ne dijalogizirati i izmjenjivati mišljenja i stavove, već utjecati na uvjerenja i ponašanje ljudi, kako bi ih se usmjerilo prema svojim uvjerenjima, stavovima i vrijednostima. To se događa na ekonomskom polju putem reklame, na političkom u obliku propagande, na pedagoškom u formi indoktrinaci-

je, te na području slobodnog vremena industrijom zabave. Najzagonetnije je kod tog procesa da ljudi većinom toga nisu ni svjesni.

2. Odgoj za dijalog

Ivan Pavao II. je objavio encikličko pismo o obitelji s vrlo zanimljivim naslovom: Obiteljsko zajedništvo. Čini se kako se takvo zajedništvo najbolje stvara na kolosijeku razumijevanja, shvaćanja, poznavanja i prihvaćanja drugih. A pretpostavka stvaranju zajedništva jest autentična komunikacija u kojoj smo kadri drugoga saslušati i reći mu nešto o sebi. To su te dvije tračnice kojima putuje naš vlak zajedništva.

a. Umjeti i htjeti drugoga saslušati

Riječ «slušati» često čujemo. Pogotovu kad smo u društvu roditelja, odgojitelja, profesora, nastavnika koji se tuže kako ih učenici, studenti, djeca ne slušaju. No, riječ se upotrebljava i u drugim izdanjima kao napr. «saslušati», «preslušati», «poslušati», «uslišati»... itd. Iako su značenja različita, u korijenu je riječ vezana uz organ sluha kojim čovjek čuje ili prečuje drugoga. Za onoga koji ne čuje, čiji su bubenjiči oštećeni i nesposobni registrirati ono što drugi pričaju, velimo kako su gluhi. A za one koji dobro razlikuju tonove i note, koji lijepo pjevaju, velimo kako imaju dobar sluh. No, nisu samo gluhi oni kojima su slušni organi oštećeni. Ima ih koji čuju i najmanje šumove, koji dobro razlikuju solmizacijske tonove (povisilice, povratilice i ponizilice, durove i molove), koji izvrsno pjevaju i najteže glazbene dionice, ali za koje velimo kako su gluhi jer nas ne čuju, ne razumiju. Pred njima smo kao pred kakvim kipom. Osjećamo istinu kako se nalazimo pred živim bićem. Ali, on je toliko oklopljen neprobojnim oklopima, te se do njegova srca probiti ne može. Pa zar se i ne veli među ljudima: «Govorio njemu ili zidu to ti je isto». A trebalo je samo pokazati razumijevanja kako vas se čuje, shvaća i prihvata; kako vam se dopušta priopćiti sve što vas tišti bez osude i predbacivanja. Na konkretno povjerenje, a iznošenje svojih muka i problema znak je toga, trebalo je odgovoriti povjerenjem. Koliko smo samo puta mi bili taj «drugi» koji je gluh, okovan, koji nema srca, vremena i razumijevanja za drugoga?! Posebice u odnosu prema najbližima: ocu, majci, mužu, ženi, djeci, braći sestrama..

A čuti drugoga, razumjeti i dati mu priliku neka se izgovori s povjerenjem i bez straha često je jače i mudrije odgojno sredstvo od mnogoga govorenja. Stoga, budimo ljudi koji će ne samo govoriti, već i slušati. Jer, tko samo sluša u opasnosti je da se prenapuni, a tko samo govorи da se brzo isprazni. Valja alternativno govoriti i slušati, kao udisati i izdisati zrak. Važno bi bilo pri tome imati ljude u koje imamo povjerenja i pred kojima možemo slobodni iznijeti svoje probleme i odložiti svoje oklope. Stoga je važno biti osjetljiv za muke drugih i dati im prostora u našem srcu. A to mogu samo ljudi koji nisu uskogrudni, koji posjeduju nutarnju širinu i snošljivost. Ispravno znati saslušati drugoga znači prihvati poziv: «Dođi i pohodi me. Pogledaj moj stan da vidiš kako mi je u duši. Istina, ti ne možeš ovdje stanovati jer svatko od nas ima svoj stan, svoj život, stavove i uvjerenja. No, možeš li znati kako mi je, ako me nikad ne posjetiš»?!

b. Umjeti i htjeti reći nešto o sebi

Čovjek je društveno biće, te kao takvo upućeno na druge. Čovjek bez drugog ne može živjeti, a niti preživjeti. Već od samog rođenja drugi mu je potreban kako bi ostao na životu. Njemu je drugi potreban, ne kako bi postao taj drugi, već kako bi postao svoj. Stoga mu je potreban drugi koji će imati vremena za njega te biti voljan čuti ga i saslušati. A u tom susretu dvojice može nastati nekoliko kombinacija. Zamislimo susret Jure i Nikole. Ne poznaju se te prilikom susreta Jure se želi predstaviti Nikoli na određeni način (kao dobar poznavatelj povijesti), a Nikola također želi se predstaviti na određeni način (kao dobar menedžer u hotelu). U razgovoru imamo dojam koji i jedan i drugi ostavljaju na drugoga: Jure kao površan povjesničar, a Nikola više šarlatan, nego menedžer. I na koncu stvarna objektivna slika i jednog i drugog: Jure je za svoje objavljene znanstvene radove promaknut o počasnog doktora jednog fakulteta, a Nikola je doista vrstan

menedžer u hotelskom poduzeću. Susret dvojice ljudi a šest mogućih kombinacija.

Ljudsko sporazumijevanje često je uvjetovano brojnim izvanjskim i unutarnjim činiteljima. Ne rijetko se krivo ili nedovoljno predstavljamo. Pričamo o kiši, sportu, snijegu i Markovim konacima i vukodlacima, a valjalo bi otvoreno i bez straha izreći što nas tišti, što proživljavamo i osjećamo. I kad drugi imaju krivu sliku o nama, i mi smo sukrivci jer se nismo potrudili ispravno predstaviti. Htjeli smo se možda pokazati boljima, pametnijima, ljepšima nego u stvari jesmo. Ako to isto čini i naš sugovornik (a najvjerojatnije čini), onda nije čudo što u međuljudskoj komunikaci i razgovoru dolazi do nereda i međusobnog nerazumijevanja.

A razgovor s drugima može imati nekoliko oblika: površni (otrcani) način razgovora, pričanje o drugima (trač), iznošenje osobnih nazora, uvjerenja i stavova, te iznošenje vlastitih doživljaja. Površni (otrcani) razgovori jesu onaj način razgovora kojim se služimo na ulici, u klubovima, na koktailskim susretima. «Kako ste? Kako vaša obitelj? Drago mi je što smo se vidjeli» Mi ustvari ne razmišljamo puno što govorimo. Istina uspostavljamo neku vrstu komunikacije, ali otrcanim izrazima gdje ne mislimo što govorimo. I kad bi nam sugovornik počeo podrobnije odgovarati na naša pitanja, bili bismo iznenadeni. No, na svu sreću sugovornik shvaća površnost naših pitanja pa i on površno odgovara: «Hvala na pitanju, kako vi?» Pričanje o drugima iliti «trač-partija» jesu susreti i razgovori u kojima niti što velimo o sebi, a niti što saznajemo o sugovorniku. Jer predmet razgovora je netko treći (ili nešto treće): susjed koji se čudno ponaša, svećenik koji je tek došao u župu, igrač koji se spetljao na zadnjoj utakmici, bura koja sve nosi, djeca koju nikako shvatiti i koja nas nerviraju.. U trač-razgovorima čovjek ništa ne daje od sebe, a niti što prima od drugoga. Iznošenje osobnih mišljenja, nazora, stavova i osjećaja jesu oni razgovori i trenutci kad osjetimo potrebu reći nešto o sebi. No, ispočetka ću biti jako oprezan i pazit ću kako drugi na to reagira. Ako sugovornik zijeva, gleda na sat, diže obrve i prevrće očima, najvjerojatnije ću se obeshrabriti ili zbuniti. Povući ću se ili ću promijeniti temu razgovora.

Gоворити, међутим, о športskim klubovima i našim osjećajima prema njima, te pričati o kanarincima koji nas vesele, ili pak o jazz-glazbi koja nas nervira nije tako teško. Ali, reći sugovorniku što osjećamo prema njemu nije uvijek jednostavno i lako. Reći drugome kako je pametan, znači izreći sud o njegovoj inteligenciji. Popratiti međutim taj sud onim što pri tom osjećamo, nije baš tako jednostavno. Za takvo nešto potrebna je iskrenost, uljudnost, hrabrost i spontanost. No, to je zapravo i jedini ispravni put kako sresti drugoga bez «rukavica» i «maski». Potiskivati te osjećaje bilo bi nezdravo. A говорити drugačije nego osjećamo bilo bi nepoštено i neiskreno. To nije vrlina koju se stječe rađanjem, nego umijeće koje se stječe svakodnevnim nastojanjem što bolje shvatiti vlastite osjećaje kako bi se moglo razumjeti druge.

Stoga ne valja se predstavljati, a niti ljudi prosuđivati u crno-bijeloj tehniци «dobar – zao» «andeo – krampus». Svatko, naime, ima i svijetlih i tamnih stranica. Ne treba nikoga prikivati za nebesa, ali ga ne treba ni pokapati u ponore ispod zemlje (dok na zemlji živi). Nije dobro drugome prepustati neka čita naše misli. Valja mu priopćiti i pomoći steći ispravnu sliku o nama. No, to ne znači jednostavno govoriti spontano i bez obzira na našeg sugovornika. Naprotiv, to znači priopćiti drugome što nam je na srcu, što je važno za naš odnos, te pri tom naći način i ton razgovora kako bi nas drugi mogao pratiti i shvatiti.

c. Važni stavovi za komunikaciju

Stoga je potrebno o tome govoriti, buditi svijest i odgajati ljudi za dijalog. To nije lako, ni jednostavno, jer zahvaća cijelog čovjeka. Njegove misli, čuvstva, stavove i uvjerenja. Zanimljivi su u tom vidu radovi dvojice američkih psihologa: Carla R. Rogersa (1951) i R. R. Carkhuff - B. G. Berensona (1967). Obojica su usredotočili svoju pozornost u iznalaženju razloga uspjeha ili neuспjeha u psihoterapiji. Uz klijenta, koji dolazi tražiti pomoći i okoliša u kojem se savjetovanje odvija, najvažniji čimbenik uspjeha terapije jest osoba savjetnika. Carkhuff - Berenson tvrde kako

u svezi s međuljudskim odnosima i pružanjem pomoći drugim ljudima, postoje samo «dvije skupine ljudi: Oni koji pomažu i stimuliraju rast i onih koji to odmažu i blokiraju». Oni koji pomažu, razumiju i cijene druge, te se pozitivno odnose prema njima. Zanimljivo bi bilo proučiti koliki je postotak ljudi završio na psihijatrijskim odjelima, u sanatorijima, lječilištima, zatvorima ili u popravnim domovima samo zato što su bili odgajani, živjeli i radili «u ozračju problematičnih međuljudskih odnosa».

Stoga je za uspjeh dijaloga vrlo važno kako kao osoba djelujemo. Kakvi su naši odnosi s drugima i koje odlike posjedujemo. Rogers i Carkhuff su neumorno ponavljali kako terapeut «mora posjedovati» određene kvalitete. A takve su kvalitete potrebne svakome, jer svi smo terapeuti jedni drugima: otac sinu, žena mužu, susjed susjedu, učitelj đaku, svećenik vjerniku, prijatelj prijatelju. Rogers je u tom smislu opisao «trostruki stav» koji je potreban za razgovor, a prepoznaće se u empatiji, respektu (poštivanju) i autentičnosti.

Empatija je sposobnost uživjeti se u situaciju drugoga. «Obuti cipele drugoga», kako se slikovito veli i uživjeti se u njegovu situaciju. Ona reflektira osjećaje sugovornika bez «prosuđivanja i tumačenja». Visokim stupnjem empatije sugovornicima uspijeva izraziti jasno ono što često izgleda konfuzno i nejasno. Kad empatije nema, malo se razumije, površno prosuđuje i slabo «komunicira». Stoga «Mali Princ» komentira na jednom mjestu kako su «riječi (koje su stvorene za sporazumijevanje) često izvorom nesporazuma». Respektom (poštovanjem) pokazujemo povjerenje prema drugima i cijenimo njihovo dostojanstvo i vrijednost. Stavom poštovanja izražavamo vjeru kako je svatko sposoban i može se ostvariti. Nažalost, ima puno ljudi koji nemaju toga i vladaju se «protektivno», s malo ili nimalo obzira i pažnje prema drugima. Oni donose odluke umjesto njih, ili nude savjete kao neke «umirujuće recepte». Takvo protektivno ophođenje blokira pojedince. Dijaloška komunikacija, naprotiv, popraćena empatijom i poštovanjem, otapa led nepovjerenja i stvara podlogu razumijevanja. Treća kvaliteta, koju Rogers traži za terapeute, jest «autentičnost». To je sposobnost «biti slobodan i svoj». Pojedinci obdareni ovom kvalitetom ne predstavljaju se krivo i ne zatvaraju se u neke uloge. Autentični sugovornik je «naivan» i «iskren». U njega nema raskoraka između onoga što kaže i onoga što osjeća. Kad autentičnosti nema, onda se govorи jedno, a čini drugo. Igra se ulogu. Profesionalno se obavlja posao i najamnički ponaša. Tu prave komunikacije nema. I to je problem ovog našeg doba. Nema istinske komunikacije. Iako se mnogo govori, malo se kaže. Ljudi se često sastaju, ali malo povezuju. Događa se dijalog bez volje, razgovor bez dubine, riječi bez osjećaja. A dijalog je «susret dviju duša». On nije samo razgovor. Još manje rasprava ili dokazivanje. U dijaloga ja ne dokazujem. Još manje napadam. Jednostavno izlažem i slušam drugoga. Ali, ne zato kako bi mu našao neku pogrešku, već s iskrenom željom čuti ga i shvatiti njegovu točku gledišta, osjetiti što on osjeća. Kušam hodati u njegovim cipelama i gledati njegovim naočalam. To je profinjena ravnoteža. Jednostavno izlažem, tumačim i opisujem. To su mostovi kojima kruži dah života, različitosti, pluralizma i bogatstva. Pluralizam je napredak, a dijalog njegovo gorivo.

Što se više trudimo voditi iskren dijalog, to smo bogatiji. Dijalog nas odgaja i obrazuje. Čini nas osjetljivima i slobodnima priopćiti, slušati i ponizno pitati. Učiti, vidjeti i reći. A kad sam spremjan vidjeti i revan zapaziti, onda postajem pronicav otkrivati i voljan nešto učiti. To me onda čisti od mojih stereotipa, predrasuda i krivih sudova. Gledati u lice i osjetiti raspoloženje. Otkriti poruke koje se ne izriču rijećima. To znači imati osjećaj za dijalog. Ako je čovjek u dijalogu toga svjestan, te se pri tom ponaša «obazrivo» i sa «strahopoštovanjem», on sugovorniku pomaže, shvaća ga i prihvata. Uočiti, dakle, što je rečeno, razumjeti što je skriveno, prihvati što je ponuđeno, te pri tom ne iskriviljivati stvari i ne suditi, već s poštovanjem i voljom drugom izreći iskrenu «dobrodošlicu», dobar je znak i početak korisnog dijaloga.

Želimir Puljić, nadbiskup zadarski

SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA U OŽUJKU

Spomen na slugu Božjeg kardinala Franju Kuharića

Kada je prije 13 godina blago usnuo u Gospodinu, bilo je dirljivo biti sudionikom na sprovodnim obredima. Na kaptolskom brežuljku, naime, ispred njegove katedrale, u četvrtak 14. ožujka 2002. moglo se rukama dirati i srcem proživljavati rječiti govor puka koji je volio svoga pastira. Bilo je vrlo ganutljivo promatrati pobožni narod oko odra svoga biskupa koji i mrtav ne prestaje biti privlačna točka i zalog njegove sigurnosti. A da ne govorim o znakivtim riječima oproštaja koje su imali nazočni gosti. "Nosim vam pozdrave Svetoga Oca te vam jamčim njegovu posebnu blizinu", rekao je predvoditelj slavlja kard. Tomko.. "Došao sam zajedno s vama moliti za vječni pokoj u Kristu ovoga velikog pastira. Došao sam u ime Svetoga Oca iskazati posljednju počast velikom čovjeku Crkve i velikome sinu plemenitoga hrvatskog naroda".

Hrvatska se prepoznaće po svom povijesnom tropletu. Upotrijebit će tu riječ pa reći kako će Zagreb u dvadesetom stoljeću biti prepoznatljiv po kardinalskom tropletu: Stepinac, Šeper, Kuharić. Svaki je od njih dao svoj osobni obol koji je bio uočljiv. "Kardinalu Stepincu svi su se divili, kardinala Šepera svi su poštivali, uzoritog kardinala Kuharića, svi su voljeli!", rekao je jednom zgodom mons. Vladimir Stanković. Ali, i kardinal Kuharić je volio sve. Kako u svojoj nadbiskupiji, tako i u svim biskupijama hrvatskog naroda, i diljem svijeta gdje su Hrvati živjeli. Stoga je bio najugledniji Hrvat u Domovini i u inozemstvu. A po ugledu i karizmi odmah uz bok blaženog Alojzija Stepinca kojeg je zapravo on i doveo do proglašenja blaženim.

Uronjen u sakramentalnu zbilju Crkve govorio je jezikom zagovornika malenih i obespravljenih. Bio je odlučan navjestitelj spasenja i neumorni branitelj istine i slobode. U duhu prokušane hrvatske mudrosti, "tude poštuj, a svojim se diči", bio je prepoznatljiv kao iskreni hrvatski domoljub. Dizao je glas kad je trebalo. Obilazio je iseljenike i promicao jedinstvo domovinske i iseljene Hrvatske. Osobnim zalaganjem dao je iznimani doprinos ostvarenju prava hrvatskoga naroda na samostalnu državu. Zahvalni Bogu za velikoga sina našega naroda, sjećamo ga se danas s posebnom radošću što mu se kao sluzi Božjem možemo utjecati u našim potrebama. I preporučivati naše ljude i Domovinu koju je iz duše volio.

† Želimir Puljić, nadbiskup

BLAGDAN SV. JOSIPA, OBROVAC I PLOVANIJA U ZADRU

Propovijed mons. Želimira Puljića

1. Današnji blagdan uvijek je dobra prigoda malo više upoznati ovog dragog, bliskog i suvremenog sveca. A tko je zapravo sveti Josip koga Crkva danas časti? Što o njemu zbore u tekstovi Svetog Pisma? Novi zavjet ga spominje samo u dvanaest redaka, bez ijedne njegove riječi. Ali, i ta mjesta su dovoljna da pokažu crte njegova života i djelovanja. Prema tim redcima on je bio pravedan muž, čovjek dobra srca koji je imao golemo pouzdanje u Boga. Bio je čovjek vjere i poslušnosti, vjeran i onda kad je poslušnost tražila velike žrtve. Pokazao se kao zaručnik i muž čista srca, kao brižan čuvar, skrbnik i otac najsvetije obitelji. Pio IX. ga je 8. prosinca 1870. proglašio zaštitnikom Crkve, a Ivan XXIII. 19. ožujka 1961. zaštitnikom Drugog Vatikanskoga sabora, a njegovo ime unio u kanon svete mise. Hrvatski su biskupi nakon sloma hrvatskog proljeća 1971. obnovili zavjet, te u prigodi 300. obljetnice saborske odluke o svetom Josipu kao nebeskom zaštitniku Hrvatskog Kraljevstva (iz 1687. godine), proglašili crkvu Svetog Josipa u Karlovcu našim Nacionalnim svetištem: "Činimo to sa željom da se stoljetno štovanje svetog Josipa i u naše dane produbi, proširi i učvrsti. Izražavamo time osobitu ljubav prema njemu koji u velikom zajedništvu Općinstva svetih zauzima osobito mjesto uz Spasitelja našega Isusa Krista i uz njegovu Majku Mariju" (Iz 'Proglasa 30. travnja 1987

Tijekom povijesti bilo je puno svetaca koji su gorljivo štovali sv. Josipa, poput svete Terezije Avilske čiju veliku 500.tu obljetnicu rođenja ove godine obilježavamo. Ona ga je nazivala "svojim ocem i gospodarom". Kod obnove karmelskoga reda ona je od 17 ženskih samostana 12 posvetila sv. Josipu. Među osobite štovatelje sv. Josipa ubrajaju se i sv. Franjo Saleški, sv. Ignacije Lojolski i sv. Vinko Paulski. I naša je povijest obilježena osobitim štovanjem ovog sveca čemu su najviše pridonijeli isusovci. Dubrovačka Republika je 1521. odredila neka se svetkovina svetoga Josipa slavi kao zapovjedni blagdan, a Hrvatski Sabor je 10. lipnja 1687. Proglasio svetoga Josipa nebeskim zaštitnikom Hrvatskog Kraljevstva, odnosno hrvatskoga naroda.

2. Dok danas razmišljamo o njemu, htio bih u ovoj prigodi istaknuti osobiti njegov odnos prema radu i prema obitelji. A to je vrlo aktualno jer se u naše vrijeme ne poklanja dostatna pozornost ni prema radu, a ni prema obitelji. Ne cijeni se osobni rad, nego se sanja "zarada na brzinu", a ako treba i uz prijevaru i otimanje. Nerijetko se to događa i pod firmom izglasanih zakona. Prijesimo se napr. zakona o nacionalizaciji, konfiskaciji, eksproprijaciji "u ime naroda" od prije 60-tak godina. Ili, najnovijih zakona o 'privatizaciji', rasprodaji i slobodi tržišta "u ime nekih viših ciljeva". Današnjem svecu nepoznati su bili takvi "propisi i zakoni".

Nasuprot tomu on se pokazuje kao "uzoran radnik" koji svojim znojem i vlastitim žuljevima zarađuje "kruh svoj svagdanji". Njegov vrhovni zakon bilo je poštjenje, njegova putovnica "vlastiti rad i žuljevi", a sreća i zadovoljstvo drugovanje s Isusom i Marijom. "Zanatlijo tiki ko oca te svog poštivao Bog. Zauzmi se za nas, milosrdan jak; da veliki mrak, razasja nam Isus i rana mu pet. O Josipe svet". Koliko je važan taj odnos prema radu pokazuje i zbornik radova s 5. Socijalnog tjedna koji je nedavno predstavljen u ZG (ima 570 str.). Tamo je između ostalog rečeno kako radu valja vratiti duhovnost i dostojanstvo; a poduzetništvu pravedna načela koja se ostvaruju kroz "troplet pravedne zarade, pravedne plaće i pravednog poreza". A da bi se to moglo dogoditi potreban je odgoj za rad i zaštita vrijednosti, kulture i tradicije, posebice one obiteljske.

3. Stoga i velimo da je sveti Josip suvremen svetac, kako zbog njegova odnosa prema radu kojem treba vratiti duhovnost i dostojanstvo, tako i zbog njegovog odnosa prema obitelji. U naše vrijeme vidimo da su ugrožene obiteljske vrijednosti žrtve, darivanja, vjernosti i praštanja. Ponekad se čini kao da su te vrijednosti došle su 'pod stečaj'. Tko, naime, danas o njima govori?! Možete li ih prepoznati u televizijskim serijama i novinskim izvješćima? U kojim školama ili na fakultetima se izučavaju spomenute vrjednote?! Ugrađuju li suvremene obitelji u temelje svoga bračnog života ove životne ideale i poštuju li vrjednote vjernosti, žrtve, darivanja i praštanja?!

Užasna je stvarnost nevjere, rastava i obiteljskih svađa, čak i ubojstava koje zovu na uzbunu. A da ne govorim o čedomorstvu i pobačaju koji najavljuje kugu "civilizacije smrti" koja hara Europom i ovim našim krajevima. Previše je nevjernih duša i uprljanih ruku krvlju nevine dječice. Stoga nam se Isusov poočim pojavljuje u ovoj sivoj svagdašnjici kao pravi melem na ranu. On je, naime, primjeran domaćin, odličan skrbnik i uzor obitelji. Ne samo da je on uzor; on je i zaštitnik obitelji! "Pogledajmo braćo mila za obitelj uzor svet, gdje je ljubav Božja svila u taj vijenac svaki cvijet", pjeva jedna druga pjesma u čast sv. Josipu koga opisuju, ne samo kao uzornog radnika, nego i kao "izvrstnog Božjeg suradnika" i zaštitnika obitelji.

4. Mi ćemo stoga danas osobito moliti ovog milog sveca za naše obitelji da se u njima uvijek promiče i štiti život. Molit ćemo za naše radnike i seljake da u ovom svecu otkriju svoga uzora i zaštitnika. Budući da je Hrvatski sabor prije 328 godina povjerio našu domovinu njegovoj zaštiti, preporučit ćemo u molitve naše saborske zastupnike neka donose propise koji neće biti protivni Božjim odredbama i zakonima upisanim u narav čovjeka. Molit ćemo za naš narod i Domovinu našu. Ona je i danas izložena mnogim pritiscima izvana i iznutra. Neka sveti Josip pomogne svima, a posebice obiteljima da u životu slijede vrjednote Evanđelja, a zastupnicima u Hrvatskom saboru da svjesni društvene odgovornosti rade po savjesti i da donose i podržavaju

zakone nadahnute i utemeljene na vrjednotama ljudske naravi, koji su u skladu s duhovnom tradicijom hrvatskoga naroda.

Posebice ćemo moliti za naše obitelji da otkriju važnost molitve i sakramentalnog života. Neka vrate molitvu u svoje domove i više se druže s Biblijom, s Isusom i međusobno. Jer u njihovim je rukama sreća i blagoslov obitelji kao sveza vjernosti i stabilnosti. A on se događa se "u hodu". Brak je naime, stabilni savez vjernosti u hodu. Njega se živi i stvara svaki dan i u svakom trenutku. A njegov uspjeh i blagoslov nije negdje u zvjezdana zapisan. Ne, otajstvo braka darovano je slobodi i ljubavi dvoje supružnika. I dok danas preporučujemo naše obitelji moćnoj zaštiti svetoj Josipa, molit ćemo i za našu Domovinu poticajnim riječima i Proglasa iz 1987. s kojima sam započeo današnju homiliju. Tada su hrvatski biskupi napisali: "Neka pobožni hodočasnici nalaze kod sv. Josipa svjetlo Božje riječi, milost svetih sakramenata, hrabrost za dobro, utjehu u teškoćama života, poticaj na djelotvornu ljubav prema Bogu i ljudima. Neka njegovim zagovorom učvršćuju svoju vjeru, savjesnost u radu i mir u ljudskim odnosima". Amen. (Iz Proglasa 30. travnja 1987. godine).

CVJETNICA U ZADRU

Propovijed mons. Želimira Puljića

Ovo je nedjelja Isusovog ulaska u Jeruzalem kad su mu djeca i narod kliktali: "Hosana, blagoslov-ljen koji dolazi u ime Gospodnje!". Ovo je ulazak i u tjedan muke Gospodina našega Isusa Krista kako ju je najavio prorok Izaija, a teološki orisali apostol Pavao i evanđelist Marko. Starozavjetni prorok Izaija u svojoj trećoj pjesmi o sluzi Jahvinom prikazuje kako je Mesija za naše spasenje iznio križ na Golgotu, da na njemu umre. Leda mu bijahu izbrzzdana bičevima, kao oranica pluvgovima. A lice, ta ljepota nad ljepotama, bilo je neljudski iznakaženo i popljuvano. Psalmist je još konkretniji i slikovitiji: Probodoše mi ruke i noge. Sve kosti moje prebrojati mogu. Razdijeliše među se haljine moje. I za odjeću moju baciše kocku". I teško je bilo u njemu prepoznati lice Božje. U istom duhu čitamo i tekst svetog Pavla, zaljubljenika u Krista raspetoga, koji lapidarno kratko, jezgrovito i jasno veli: "Krist – trajni lik Božji – uze lik sluge, ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu". Sin Božji dolazi s neba na zemlju, iz krila Očeva, i društva Životvorca u zagrljav smrti! Strašno i neshvatljivo otajstvo najdubljeg poniženja. Ali, nastavlja Pavao, to je razlog što ga Bog uzvisi i dade mu ime nad svakim imenom.." I nema drugog imena pod kapom nebeskom u kojem nam se spasiti osim imena Isusa Krista.

I dok tako razmišljamo o Mesiji koji pati i umire, danas u mislima pratimo silno mnoštvo onih koji podoše za Mesijom. Gledamo mučenike, velikane i heroje povijesti koji su cijenili slobodu duha i nisu se strašili okova kako ne bi bilo okovano Evanđelje. Divimo se, i Bogu zahvaljujemo za njihovo neustrašivo svjedočanstvo. Mislimo i na silno mnoštvo nezapaženih svjedoka u tvornicama, školama, bolnicama, trgovinama i tvornicama diljem svijeta kojima su se kao i Isusu mnogi "podrugivali, razvlačili usne i mahali glavom". Jer, oni su vjerovali, molili se, djecu kršćanski odgajali i sami dolazili na svete sakramente.

A kao krunu razmišljanja imamo u nekoliko slika i činova Markovo izvješće o Isusovom žrtvanju: Zavjera u Jeruzalemu i pomazanje u Betaniji; Posljednja večera i Judina izdaja; odlazak u Getsemanij i pred Veliko vijeće; Pilatova dvojba između pravednika Isusa i razbojnika Barabe; Petrovo odreknuće i Isusovo razapinjanje. Bit će prigode tijekom ovog svetog Tjedna razmišljati o spomenutim slikama Isusovog procesa na Veliki Četvrtak, petak i u subotu.

Htio bih u ovoj prigodi skrenuti vašu pozornost na događaj milosnog susreta Isusa i njegovog raspetog "susjeda" s desne strane. Razapet između neba i zemlje, fizički izmoren i shrvan, Isus otvara vrata raja i osvaja jednu dušu. Naime, razbojnik s desne strane, Dizma, ide s njim u nebo, jer je zamolio neka ga se sjeti kad dođe u svoje kraljevstvo. Ovaj primjer spašenog razbojnika

pokazuje kako je Isusu stalo do spasenja ljudi, do spasenja nas samih. Dapače, čini se kako mu je stalo više do našega otkupljenja i spasenja nego nama samima. I pri tom ne gleda na bezakonja naša, već na srce raskajano i ponizno, koje neće prezreti.

- Pripovijeda se kako se jednom Isus ukazao sv. Jeronimu i rekao: "Jeronime, što ćeš mi darovati?" Jeronim odgovori: "Svoje knjige". A Gospodin će mu kako to nije dosta. "Što onda želiš kao dar?", upita Jeronim. I nadoda želi li njegov život pokore i odricanja? To mu je, naime, još preostalo što bi mu mogao darovati? Gospodin mu na to odvrati: "Jeronime, daj mi svoje grijehe".

Mate, Šime, Ivona i Kate što ćeš ove godine darovati Isusu za Uskrs? Što ćeš ga zamoliti ove kozizme i od njega tražiti? Shvaćaš li konačno smisao i poruku njegovih riječi: "Nisam došao zvati pravednike, nego grješnike. Velika je radost u nebu zbog grješnika koji se kaje i čini pokoru". Mi pre malo, braćo i sestre, poznajemo dimenzije Božanskog Srca. Samo u toj dimenziji dobrote i milosrđa može se razumjeti zašto je Isus Petra učinio svojim vidljivim namjesnikom na zemlji. Naime, pošto je iskusio tri pada zatajivanja, Petar je nakon kajanja i uskrsne pobjede tri put ispo vjedio kako "ljubi svoga Gospodina". Kajanje, oproštenje i ljubav, dakle, prepoznatljiv je troplet Isusovih učenika i njegove Crkve. Hvala Ti, Isuse, za tu spoznaju. Hvala Ti za Tvoju muku, ljubav i praštanje. Pomozi nam upoznati naše slabosti, padove i grijehe. I potakni nas sakramentom svete isповijedi, poput razbojnika Dizme tražiti samo tvoje kraljevstvo. I to nam je dosta. Amen.

MISA POSVETE ULJA, VELIKI ČETVRTAK

Propovijed mons. Želimira Puljića

1. Braćo svećenici, redovnice i redovnici. Braćo i sestre u Kristu. Od srca vas pozdravljam u pri godi liturgije Posvete ulja kad se prisjećamo dana rođenja Euharistije i našeg svećeničkog rođen dana. Stoga je ovaj dan Euharistije i "naš" dan, kad ponovno otkrivamo kako je naše zvanje "dar" i "otajstvo" kojim smo povezani s Kristom Svećenikom. U njegovo ime, naime, mi izgovaramo riječi "uzmite i jedite..." "Uzmite i pijte.." U ovom otajstvu sadržan je cijeli život Crkve. Neka i nas danas pone se teološki i kontemplativni žar Tome Akvinskog koji je pred ovim otajstvom spje vao veličanstveni "Divnoj dakle tajni ovoj, klanjajmo se smjerno mi!" Ovaj dan, darom kojega i mi postadosmo svjedoci i poslužitelji velikog otajstva, nije jednostavno sjećanje, već "spomen" kojim se uprisutnuje ono što se slavi. Ovo nije simbolično prisjećanje prošlosti, već živa Gospodinova prisutnost koja se događa kad se slavi Euharistija, kad posuđujemo svoj glas Kristu i ponavljamo riječi ustanovljenja.

U nedjelju smo obilježili Isusov slavni ulazak u Jeruzalem i označili početak tjedna muke nje gove koju nam evanđelisti zorno prikazuju. I dok promatramo Mesiju koji pati i umire, gledamo ujedno i silno mnoštvo onih koji podoše za Mesijom. Gledamo mučenike, velikane i heroje povijesti. Mislimo i na silno mnoštvo neznatnih i nezapaženih svjedoka u školama, bolnicama i tvornicama koji su brojnim teškoćama usprkos vjerovali i nadali se. Mislimo i na brojne obitelji, majke i očeve koji su se molili i djecu kršćanski odgajali. Bogu zahvaljujemo za njihovu vjernost i ljubav.

2. Htio bih za trenutak usmjeriti Vašu pozornost na posljednje trenutke Isusova života, na njegov stav prema razbojniku s desne strane. Razapet između neba i zemlje, fizički shrvan i onemo gućen Isus u zadnjem trenutku svog života otvara vrata raja i osvaja jednu dušu. Njegov pratitelj, desni razbojnik Dizma, ide s njime u nebo jer ga je zamolio neka ga se sjeti u svom kraljevstvu. Primjer spašenog razbojnika pokazuje kako je Isusu stalo do spasenja ljudi, do spasenja nas samih. Dapače, čini se kako mu je stalo više do našega otkupljenja i spasenja nego nama samima. I pri tom ne gleda na bezakonja naša, već na srce raskajano i ponizno, koje neće prezreti. Ne čini li vam se, braćo i sestre, kako pre malo poznajemo dimenzije Božanskog Srca.

Nedavno je papa Franjo najavio Godinu Božanskog milosrđa koja bi imala započeti s novom crkvenom godinom, na svetkovinu Bezgrješnog Začeća BDM, a završiti na svetkovinu Krista Krfalja slijedeće godine. Ovo razdoblje moglo bi nam i trebalo pomoći uroniti u dubinu božanskog milosrđa. Obiljem svoje bezuvjetne ljubavi i milosrđa on je i nas pozvao djelovati u njegovo ime. Neka nam ovaj sveti spomendan Gospodnje večere bude prigoda iznova otkriti to "otajstvo milosrđa" koje je Isus očitovao kako prema razbojniku Dizmi, tako i prema apostolu Petru, koji ga je zanijekao. U našoj pak duši neka jutros odjekne Petrovo iskustvo pozitivnog i srdačnog odgovora: "Gospodine, tebi je sve znano. Ti znaš da te volim". Zahvalni za otajstvo Isusove muke, ljubavi i praštanja, molimo da nas Gospodin potakne poput Dizme tražiti samo njegovo kraljevstvo. I to nam je dosta (sv. Terezija Velika).

3. Drago braćo svećenici. Vi ste ovih dana isповjedili brojne penitente. I još cete do Uskrsa provesti sate u ispjedaonici. Ovom prigodom u ime svih onih kojima ate podijelili odrješenje, zahvaljujem na tom diskretnom, ustrajnom i odanom radu, koji je ponekad zaliven i suzama u dušama penitenata koje samo Bog vidi i "bilježi" (Ps 56, 9). Ne zaboravljam da sakramente dijelimo u Božje ime, "in persona Christi". Za to smo ređeni i opunomoćeni. Otac milosrđa služi se našim rukama i našim ustima, pa se po nama očituje kao milosrdni brat i vjeran suputnik (Heb 2, 17), kao pastir koji traži izgubljenu ovcu (Lk 15, 4), kao liječnik koji iscijeljuje i krije (Lk 5, 31), kao učitelj koji naučava istinu i pokazuje na putove Božje (Mt 22, 16). A mi kao nedostojni sluge njegovi vršimo ono što nam je omogućeno i zapovjeđeno.

U listopadu smo započeli u Nadbiskupiji treću godinu našeg hoda u vjeri, posvećenu Tajni nad tajnama, Presvetoj euharistiji koja je izvor i vrhunac života i poslanja Crkve. Na planu pak čitave Crkve obilježava se Godina posvećenog života koja nas poziva da se "sa zahvalnošću spomenemo prošlosti, s nadom prigrlimo budućnost, te s oduševljenjem živimo sadašnjost". Čini mi se ovdje prigodnim i prikladnim, između silnog mnoštva Božjih ugodnika, spomenuti jednu veliku svetu ženu koja s osobitim oduševljenjem kao Bogu posvećena osoba, živjela otajstvo križa i euharistije. Iako se rodila prije 500 godina, svojom porukom, primjerom i radom vrlo je suvremena i aktualna i za ovo naše doba. Vremena u kojima je živjela bila su burna i popraćena otkrićima novih svjetova. A ona je zapravo otkrila nešto drugo, puno važnije za čovjeka i njegovo spasenje. Otkrila je da se ljudsko srce ne mjeri izvanjskim mjerilima i ne zadovoljava onim što mu svijet donosi i pruža. Uvjerila se da Bog prebiva u središtu duše koja se moli i s njim prijateljuje i razgovara. A onda je Boga zavoljela u Crkvi kao njegovo Tijelo koje ima lice Krista raspetoga i uskrasnuloga. Duhovni spisatelji vele kako je cijelu životnu mudrost sažela u nekoliko kratkih izričaja koji imaju trajnu vrijednost i danas: "Sve prolazi, samo Bog ostaje isti". "Tko ima Boga, ima sve". "Samo je Bog dostatan". Ove tri kratke rečenice opisuju jednostavno, ali duboko i snažno one trajne vrijednosti koje imaju svoje značenje i poruku za sva vremena. Nije bez razloga blaženi Pavao VI. proglašio Svetu Tereziju naučiteljicom Crkve (1970.). Rečenicom "samo je Bog dostatan" ona je izrekla dvije temeljne istine o Bogu i o čovjeku. Čovjek se u traženju smisla može jedino u Bogu smiriti. Tamo je, naime, njegovo sidrište. Jer, Bog je čovjeka za sebe stvorio, "i nemirno je srce njegovo dok se u njemu smiri" (sv. Augustin). A druga strana medalje u toj rečenici govori o čovjeku koji je u središtu Božje brige i skrbi. Stoga, čovječe, svu svoju brigu njemu prepusti. On te stvorio i ti si njegova predraga svojina. To je Otac nebeski posebice pokazao kada ni Sina svoga nije poštudio, nego ga je predao da nas otkupi i spasi.

4. Neposredno pred dramu suočenja sa snagama zla i smrti, u trenutku odlučnog prelaska iz ropstva i smrti u slobodu i život, Isus nam je ostavio znakove poslušnosti, vjernosti i ljubavi. Taj spomenčin najdraža je i najdragocjenija uspomena. To je spomenčin najavljuje novo doba, novo vrijeme, "novi nebo i novu zemlju", koji započeće u činu sebedarja na Veliki četvrtak za vrijeme one nezaboravne Večere. I to je ono što danas zahvalno slavimo i s radošću spominjemo. Probudimo stoga svijest otajstva i zahvalnosti i budimo vjerni tom nezasluženom "zalogu" Velikog

četvrtka. Pomažimo vjernicima koji su nam povjereni otkrivati bogatstvo slavljenja svetih tajna, osobito onog najsvečanijeg nedjeljnog okupljanja oko stola Gospodnjeg. Neka slika Krista okružena apostolima na Posljednjoj večeri svakome od nas bude poticaj na bratstvo i zajedništvo. Jer, tu smo doista na vrhuncu ljubavi.

Božjim promislom nama je u ovom povijesnom trenutku dodijeljena odgovorna i sveta zadaća sabirati, miriti, upućivati i odgajati vjerničke zajednice ove partikularne crkve zadarske. Svjesni svojih mana i promašaja mi ćemo sada obnoviti svoja svećenička obećanja, te zahvalni za milosni dar služenja u njegovoj Crkvi, moliti neka Duh Sveti obnovi naše svećeništvo kako bi rasla spremnost za darivanjem i svetim služenjem; posebice u sakramentu pomirenja i Euharistije. Kriste Posljednje Večere i Kalvarije primi nas koji radimo na terenu ove zadarske nadbiskupije i posveti nas i u ovoj godini euharistije i posvećenog života otajstvom Velikog Četvrtka. Amen!

MISA VEĆERE GOSPODNE NA VELIKI ČETVRTAK

Propovijed mons. Želimira Puljića

1. Na Veliki Četvrtak prisjećamo se dana rođenja Euharistije i svećeničkog rođendana. Stoga večeras posebno razmišljamo o Euharistiji i svećeništvu i zahvaljujemo Bogu za taj veliki dar. I molimo neka nikad ne presuši izvor poslužitelja velikog otajstva bezgranične ljubavi. Danas prije podne, u prigodi Mise posvete ulja, preporučili smo u molitve one koji svetim ređenjem postadoše svjedoci i poslužitelji toga velikog otajstva. Večeras pak molimo zaufano neka u našoj Zadarskoj nadbiskupiji bude uvijek dovoljan broj onih koji će dijeliti svete tajne, slaviti Euharistiju i upućivati nas na pravi put spasenja.

Obredi Velikog četvrtka vode nas u povijest slavljenja Pashe. Izraelci su, naime vazmenu večeru slavili kao najvažniji događaj njihove povijesti. Posebice blagovanje janjeta čija ih je krv oslobođila iz egipatskog ropstva. Taj stvarni događaj postao je slikom novog Janjeta i nove večere – Posljednje večere Gospodnje. Krv Janjeta postala je vidljivim znakom spasenje svijeta, a gozba trajnom uspomenom na to spasene: Ovo činite meni na spomen (Lk 22, 19). Euharistija je spomen-čin kalvarijske žrtve našeg otkupljenja. Povijest spasenja nalazi u njemu svoj vrhunac i posljednji smisao. Slavljem pak Euharistije mi ispovijedamo vjeru u njegovu stvarnu nazočnost. Crkva je to stoljećima vjerovala, ispovijedala i ljubomorno čuvala i branila.

2. Isus je, dakle, na Posljednjoj večeri odlučio trajno prebivati među nama. Zato je euharistija produljenje Isusovog života na zemlji i milosno približavanje ljudima. Ona je zagrljaj i poljubac Božjeg Sina. On, koji je prošao zemljom čineći dobro, i večeras je tu, među nama. Spreman je svakog trenutka prosvijetliti nas, ojačati, blagosloviti, posvetiti, utješiti i pomoći. "Dragost je moja biti sa sinovima ljudskim". "Ostanite u mojoj ljubavi" (Iv 15, 9). Kad je prvi put pričestio apostole na Posljednjoj večeri izgovorio je riječi: "Uzmite i jedite, ovo je moje tijelo. Uzmite i pijte ovo je krv moja novoga zavjeta koja će se proliti za vas". I od toga svetog i svečanog trenutka obnavlja se isto pod svakom svetom Misom. Obnavlja se na nekrvni način milost križa i otkupljenja. Teče i struji novi Božji život koji nam je Krist zasluzio svojom mukom, smrću i uskrsnućem. On leži na oltaru kao "zaklano i žrtvovano", ali uvijek živo "Janje Božje koje oduzima grijeh svijeta" (Iv 1, 29).

Isus je s radošću proslavio s apostolima pashalnu večeru uz riječi: "Svom sam dušom čeznuo ovu Pashu blagovati s vama prije svoje muke. Jer kažem vam neću je više blagovati dok se ona ne završi u kraljevstvu Božjem" (Lk 22, 7 – 20). Euharistija, dakle, i svećenički red ustanovljeni su upravo te svete večeri. Stoga su ta dva sakramenta sudbinski povezana. Nema svećenika bez euharistije, kao što nema euharistije bez svećenika. Stoga se i veli da je svećeničko zvanje u biti euharistijsko. Svećenik, naime, priprema euharistijski stol da ljudi blaguju Tijelo Kristovo. Sam se stavlja na raspolaganje Bogu da preko njega i njegove službe preobražava svijet i vjernike. I

dok predvodi euharistijsko slavlje, događa se čudesna preobrazba čovjeka, povijesti i svemira. To je Božanska pretvorba koja nadilazi vremena i prostore. A ipak ona je vidljiva i konkretna. U svojim znakovima i obredima.

3. I dok večeras u duhu hodočastimo u Dvoranu Posljednje večere, zahvalimo Bogu srdačno i harno za dar Euharistije, za dar svetog svećeničkog reda, za zapovijed ljubavi koja je u temelju stvaranja civilizacije ljubavi. Posebno zahvalimo što nam je po znakovima kruha i vina ostavio samog sebe. O sveta Tajno na kojoj se Krist blaguje, slavi se spomen muke njegove, duša se napunja milošću i daje nam se zalog buduće slave!

Neposredno pred dramu suočenja sa snagama zla i smrti, u trenutku odlučnog prelaska iz ropstva i smrti u slobodu i život, Isus nam ostavlja simbole vjernosti i ljubavi.. I svakog dana od onog nezaboravnog četvrtka uvečer okuplja se zajednica Božjeg naroda prisustvovati i slaviti jedinstvenu gozbu, gozbu ljubavi i bratskog zajedništva, gozbu lomljenja kruha i zahvaljivanja. Taj spomen čin je najdraža i najdragocjenija uspomena. To je spomen čin koji najavljuje novo doba, novo vrijeme, "novo nebo i novu zemlju" koji započeše u činu sebedarja na Veliki četvrtak za vrijeme ove nezaboravne Večere Gospodnje. I to je ono što večeras zahvalno slavimo i s radošću spominjemo.

VELIKI PETAK

Propovijed mons. Želimira Puljića

1. Oko tri sata poslije podne prije 1982 godina dogodilo se najbezumnije ljudsko djelo. Malu uzvisicu blizu Jeruzalema, koja se Golgotom zove, oblila je tog poslijepodneva Božanska krv, krv Isusa Krista nevinog Božjeg Jaganjca. Pred neukrotivom svjetinom koja je kao pomahnitala tražila njegovu smrt, Pilat je popustio i oprao ruke. Židovski starješine su se radovali jer su ostvarili svoj cilj. Samo se priroda zastidjela. I dok se zemlja trese, kamenje plače i hramska zavjesa puca, Isusovo se srce razdire od bola, jer njegov narod ga muči i pomahnitalo više: "raspni ga, raspni!" "Puče moj, što učini Tebi, ili u čemu ožalostih tebe, odgovori meni!"

Prije petnaestak dana pratili smo našom Rivom Isusa na križnom putu. U prošlu nedjelju, na Cvjetnicu slušali smo Markovo izvješće o drami muke i smrti našeg Spasitelja Isusa. A maloprije smo čuli potresno Ivanovo izvješće o tom žalosnom procesu u kojem se pred našim očima redaju predstavnici različitih zvanja i staleža: mogućnici, suci, svećenici, vođe stranaka, bogataši, intelektualci, dvorani, građani, vojska, narod, sluge, služavke, muškarci i žene, pojedinci i društvo.

2. Glavni junak ove potresne drame u tom žalosnom procesu jest Isus Krist, Sin Božji, jedini spasitelj i otkupitelj svijeta. Drama koja doista uznemiruje ljudsko srce, započinje u vrtu. Evandelist Ivan time nas podsjeća onog edenskog vrta, izgubljenog raja gdje su naši praroditelji Adam i Eva sve proigrali. Isusova muka (po Ivanu) započinje također u vrtu. Ali, novom vrtu u kojem "novi Adam" sve popravlja. "Bože, ti si divno sazdao čovječe dostojanstvo, i još divnije ga obnovio", moli Crkva u jednoj zbornoj molitvi.

Večeras bih htio upozoriti kako je početak Isusove muke obilježen s dva znakovita događaja.

- Na jednoj strani "glavari svećenički i pismoznanci" u Jeruzalemu – ondašnji kreatori dnevne politike i planeri svjetskog poretka- "traže načina kako Isusa na prijevaru uhvatiti".

- Na drugoj strani u Betaniji, malom mjestu u provinciji, dok Isus sjedi u kući Šimuna Gubavca, dolazi "neka žena" s alabastrenom posudom nardove skupocjene pomasti i polijeva je po Isusovoj glavi. Krema društva u metropoli spremila smrt za Nevinoga, a u provinciji bezimena žena pomazuje Isusa za njegov ukop.

3. Zaustavimo se za trenutak kod ove "nepoznate, bezimene žene", koju evandelist opisuje za-

mjenicom "neka". U toj "bezimenoj ženi" počašćene su sve one vrijedne žene, majke, supruge i domaćice koje su snagom ženskog instinkta osjetile nepravdu koja je nad Isusom učinjena: Od Pilatove supruge koja je nešto sanjala pa mužu govorila "neka se okani toga pravednika", do onih pobožnih žena koje su ga pratile i oplakivale na trnovitom putu do Kalvarije. Od Marije Magdalene, Marije majke Jakova mlađega, do Salome i Marije majke Isusove. Sve one su izbliza promatrале kamo položiše Isusovo tijelo. Jedna pak od njih, Marija Magdalena, bit će prva vjesnica i svjedok Isusovog uskrsnuća. Jasno je kako križ i trpljenje nije bila glavna nakana Isusovom dolasku na svijet. Njegova je namjera bila spasenje, uskrsnuće i život vječni. Ali, nema drugog puta koji bi tamo vodio osim onoga preko Maslinske Gore, Golgote i Kalvarije. Do velikih stvari u životu dolazi se samo preko tih strmina. Per aspera ad astra, veli stara latinska poslovica. "Preko trnja do zvijezda"! S križem dolazi blagoslov. Križ je naš lijek, naša snaga i utjeha. Častimo te, križu sveti na kom umrije Isus naš. Ust'ma srcem častimo te, sveti križu Isusov.

Naše sudjelovanje u dirljivim obredima Velikoga Petka i naš mimohod ulicama Grada izraz je naše vjere, molitve, nade i počasti svetom drvu križa na kojem Isus umrije. Stoga ćemo i večeras usrdno moliti: Ne daj, Isuse, da neizmjerna vrijednost tvoje svete krvi bude za nas izgubljena. Udijeli nam svoju milost i uvedi nas poslije ovoga života u vječnu radost. "Vrelo milja, slatka mati, bol mi gorku osjećati. Daj da s tobom procvilim. Daj mi s tobom suze livat. Raspetoga oplakivat. Dokle diso budem ja!" Amen.

VELIKA SUBOTA, USKRSNO BDJENJE

Propovijed mons. Želimira Puljića

1. Nijedna druga noć ne može se mjeriti s ovom noći. U njoj slavimo najdulje bdjenje, najsveča-nije slavlje i najčudesnije događaje. Prisjetimo se samo ovog svečanog hvalospjeva kojeg Crkva pjeva uskrsnoj svijeći: "Ovo je noć koja je svjetlošću stupa raspršila tmine grijeha. Ovo je noć koja po svem svijetu one što u Krista vjeruju, od tmina grijeha i od opačina svijeta otima, vraća milosti i pridružuje svetosti. Ovo je noć u kojoj je Krist raskinuo okove smrti i kao pobjednik od mrtvih ustao. Jer ništa nam ne bi koristilo što smo se rodili da nismo imali sreću zadobiti otkupljenje". U liturgiji ove svete noći isprepliću se tolike zbilje i događaji naše svete vjere i vjerničkog života da ih je jedva moguće sve nabrojiti. Ovdje se u tren oka prelazi iz jednog svijeta u drugi: iz tame u svjetlost, iz smrti u život, od grijeha u milost i svetost. A orkestralnu svečanost ove noći tvore: liturgija svjetla, liturgija riječi, liturgija vode i krštenja i Euharistija.

Ova se večer nadovezuje na ono što smo slušali i pratili kroz liturgiju muke Gospodina našega Isusa Krista gdje je Mesija prikazan i oslikan kao Janje Božje, kao onaj koji "sluša" što Jahve određuje, nosi križ na Golgotu gdje na njemu umire za naše spasenje. I u toj drami Velikoga Petka otkrili smo misterij velikoga boja između ljubavi koja se bezrezervno predaje i tajne zla koja će se očitovati u neshvatljivoj mržnji i neprijateljstvu (*mysterium iniquitatis*). I dok nam još u ušima zvone prijekorne riječi koje smo sinoć pjevali Širokom ulicom od katedrale do Svetoga Šime: "Puče moj, što učini Tebi...", u večerašnjim obredima odjekuju riječi satnika: "Zaista, ovaj čovjek bijaše Sin Božji!"

2. Započeli smo večerašnju liturgiju vjerničkog bdjenja uz vatru pod vedrim nebom. Kao da se time želi reći: ovo je nebeski, svemirski događaj! Ovo je nadpovijesna milosna stvarnost koju nam Krist po svome križu, muci, smrti i uskrsnuću objavljuje. "Krist – trajni lik Božji – uze lik sluge, ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu". Sin Božji silazi iz krila Očeva, iz društva Duha Životvorca u zagrljav smrti, kako bi nas "izveo iz tame u svjetlost", "iz smrti u život", "iz grijeha u milost i svetost"! Zato je raspjevana liturgija vazemnog bdjenja: od svjetla i riječi do vode i euharistije. To je liturgija koja nebesko sa zemaljskim spaja, a božansko s ljudskim povezuje. I zato, primi sveti Oče, našu večernju žrtvu hvale. Vrhunac ove liturgije vazmenog bdi-

jenja jest euharistijsko slavlje. U tom otajstvu obnavlja se i postvaruje -na nekrvan način- žrtva novoga saveza. Tu je sadržan cijeli život Crkve. Apostoli su stoga "svaki dan postojano hrlili u Hram, u kućama lomili kruh, te u radosti srca, zajednički uzimali hranu, hvaleći Boga i uživajući naklonost svega naroda" (Dj 2,46-47).

Ovo je noć u kojoj se dogodilo nešto jedinstveno u povijesti ljudskog roda: raspeti i pokopani Krist je uskrsnuo. O tom događaju svjedoče prvi vjesnici i svjedoci Kristovog uskrsnuća. Njegovo uskrsnuće je kamen temeljac naše vjere. Uskrsli Krist je nepomućeno svjetlo u povijesti ljudskog mraka i tame. On je njezino središte i njezino raskrižje. On je njezin smisao i njezino otkupljenje. Svima vama koji ste u ovo korizmeno vrijeme osjetili blagodati sakramentalnog života, i koji ste aktivno i pobožno sudjelovali u obredima svetog Trodnevlja, želim blagoslovljene uskrsne blagdane s andeoskim pozdravom: Uskrsnu Gospodin kako je rekao, Aleluja!

USKRS, MISNO SLAVLJE U KATEDRALI

Propovijed mons. Želimira Puljića

"Vi znate što se dogadalo po svoj Judeji.. kako Isusa, koji je prošao zemljom čineći dobro, smakoše i razapeše. Ali, Bog ga uskrisi u posljednji dan. Mi smo tome svjedoci!" Tako apostol Petar kao živi svjedok opisuje događaj koji se zbio "u prvi dan tjedna, u ranu zoru". Zbog toga se od početka Crkva sabirala na taj dan blagovati Euharistiju i slaviti događaj spasenja. Tog jutra, naime, raspeti i pokopani Krist je uskrsnuo.

Već 13 stoljeća pjeva se po našim crkvama uskrsna pjesma "Kraljice neba raduj se!" Raduj se Djevo, kraljice Hrvata; naša majko, naša zoro zlatna. Zahvalni za dar uskrsne vjere mi ćemo i ove godine jedni drugima čestitati uskrsne blagdane uz poklik: Gospodin uskrsnu doista, alleluja! Zahvalni smo našim pređima što su u teškim razdobljima povijesti ustrajali i ostali vjerni Kristu, Crkvi i svojim narodnim korijenima. A, nije bilo lako. Jer, brojni su protivnici križa i evanđelja obilazili ovim krševitim kamenjarom, zavodili i odvodili, plašili i progonili ljude kako bi vjeru zatrli, a narodna i kulturna obilježja izbrisali. Zaboravili su "tko je na goloj stini svoju povist naučio pisati, tom ne može nitko spomen izbrisati". Ispunjen vjerom u Uskrsnuloga te siguran u sebe naš je čovjek znao i u najtežim trenucima da će "minuti bol i nestati jad", a iza svake nevolje i oluje ponovno će sunce ogrijati.

Na početku trećeg tisućljeća naša Crkva zadarska svjedoči i propovijeda istu radosnu vijest spašenja: Uskrsnuo je kako je rekao, aleluja! Upirući svoj pogled prema nebu, a nošena snagom Duha Svetoga, ona se ne umara iz sveg srca pjevati: "Znamo da si doistine, uskrsnuo Božji Sine!" I kao što nas božićna noć svake godine obraduje rođenjem djeteta koje donosi radost i toplinu, tako nas i uskrsna noć još više obraduje. Ona, naime, pokazuje kako Bog ne može bitku izgubiti. On nikada ne gubi. Uskrsno jutro zapravo objavljuje kako je njegova uvijek zadnja. Jer, Uskrs je pobjeda svjetla nad tamom, ljubavi nad zloćom, istine nad lažima i duha nad materijom. Uskrsno pak jutro ispunja duša svakog vjernika nadom i utjehom u Krista koji je nepomućeno svjetlo u povijesti ljudskog mraka, središte i raskrižje povijesti, njezin smisao i njezino otkupljenje.

Ispunjeni tom uskrsnom vjerom mi donekle shvaćamo Petrove riječi kako smo postali "rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod stečen naviještati silna djela onoga koji nas iz tame pozva k divnome svjetlu svome" (1 Petr 7, 9). A u kontekstu Liturgije bdijenja prisjećamo se dana kad smo po sakramentu krštenja postali djecom Božjom. Pa sa zahvalnošću obnavljamo svoja krsna obećanja i ispovijedamo vjeru u Isusa Krista, koji je "isti jučer, danas i sutra".

Poželio bih stoga neka nam ovogodišnji Uskrs bude prigoda sjetiti se dana i mjesta svoga krštenja i naših vjerskih korijena. Nedjelja Kristovog uskrsnuća jest dan posvećen Gospodinu. Ali i dan našeg obiteljskog zajedništva koji je najbolje opisan u onom geslu iz Nina: "Hrvatska kato-

lička obitelj dnevno moli, i nedjeljom misu slavi". Svima onima koji su u ovo korizmeno vrijeme osjetili blagodati molitve i sakramentalnog života, želim plodne i blagoslovljene uskrsne dane. Onima pak koji govore drugim jezicima, a isповijedaju istu vjeru u Gospodnje uskrsnuće, izražavam srdačne čestitke na jeziku Crkve, na latinskom: Resurrexit Dominus sicut dixit! Hymnum dicimus Domino Deo nostro, Alleluia. (Uskrsnuo je kako je rekao, pa pjevajmo himne Gospodinu Bogu našemu, aleluja!)

U ovoj euharistijskoj godini i Godini posvećenog života želim blagoslovljen i sretan Uskrs svećenicima, redovnicama i redovnicima da budu širitelji uskrsne radosti i pouzdanja u Boga. Neka svakome odgovaraju i svjedoče tko ih za upita za razloge nade koja je u njima. Sretan Uskrs predstavnicima građanske vlasti koji su pozvani snagom službe ugradivati u temelje države vrednote mira, tolerancije, pravde, poštivanja i solidarnosti, te odstranjivati sve što rađa malodušjem i pesimizmom. Blagoslovljene uskrsne blagdane učiteljima i odgojiteljima mlađih naraštaja, lijećnicima i bolničkom osoblju, obrtnicima, ratarima i pomorcima i svima koji u znoju lica svoga zarađujete kruh svoj svagdanji.

Uskrsnuli Krist je naš Put, Istina i Život. On je središte i smisao svega. I nema pod nebom drugog imena dana ljudima po kojem se možemo spasiti, osim imena Isusa Krista (Dj 4, 12). U toj vjeri svima od srca želim blagoslovljene i sretne uskrsne blagdane i obilje uskrsne milosti, s anđeoskim poklikom: Uskrsnuo je kako je rekao, Aleluia! Sretan Uskrs!

USKRSNA ČESTITKA ZADARSKOG NADBISKUPA ŽELIMIRA PULJIĆA

Uskrs – sveti dan obiteljskog zajedništva, molitve, druženja i duhovne hrane

1. "Vi znate što se događalo po svoj Judeji.. kako Isusa, koji je prošao zemljom čineći dobro, smakoše i razapeše. Ali, Bog ga uskrisi u posljednji dan. Mi smo tome svjedoci!" Tako apostol Petar kao živi svjedok opisuje događaj koji se zbio "u prvi dan tjedna, u ranu zoru". Zbog toga se od početka Crkva sabirala na taj dan blagovati euharistiju i slaviti događaj spasenja. Tog jutra, naime, raspeti i pokopani Krist je uskrsnuo.

Već trinaest stoljeća pjeva se po našim crkvama uskrsna pjesma "Kraljice neba, raduj se!". Raduj se Djevo, kraljice Hrvata; naša majko, naša zoro zlatna. Zahvalni za dar uskrsne vjere mi ćemo i ove godine jedni drugima čestitati uskrsne blagdane uz poklik: Gospodin uskrsnu doista, aleluja! Zahvalni smo našim očevima i majkama što su i u teškim razdobljima povijesti ostali vjerni Kristu, Crkvi i svojim narodnim korijenima. A, nije bilo lako pred brojnim protivnicima križa koji su ljude zavodili i odvodili, plašili i progonili kako bi im vjeru zatrli, a narodna i kulturna obilježja izbrisali. Ispunjeni vjerom u Uskrsnuloga, te sigurni u poklad vjere koju su primili u baštinu, vjernici su znali da će 'minuti bol i nestatijad', a iza svake nevolje i oluje 'ponovno će sunce grijati i sjat'. Na početku trećeg tisućljeća obitelji Crkve zadarske svjedoče istu radosnu vijest spasenja: Uskrsnuo je kako je rekao, aleluja! Upirući svoj pogled prema nebu, a nošene snagom Duha Svetoga, one se ne umaraju iz svega srca ponavljati i pjevati: "Znamo da si doistine, uskrsnuo Božji Sine!".

2. Ovogodišnje uskrsno slavlje bit će protkano i neposrednom pripravom na Drugi susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u marijanskom svetištu na Trsatu, na treću uskrsnu nedjelju, 19. travnja 2015. godine. Tema tog susreta je "Obitelj nositeljica života, nada i budućnost Hrvatske". Zbog toga u ovom uskrsnom ozračju odlazim molitvom i duhom do naših obitelji koje su kao nositeljice života doista nada i budućnost Crkve i društva. Želim skupa s njima zahvaliti Bogu Ocu za dar svetog sakramento braka i obitelji u koje temelje je ugrađena ljubav koja je "velikodušna i dobrostiva; ne zavidi i ne traži svoje, nego sve vjeruje, svemu se nada i sve podnosi" (1 Kor 13, 4-7). Posebice smo zahvalni Božjem Sinu, Isusu Kristu, što je čovjekom postao, pa tako iskazao osobitu počast toj svetoj stvarnosti braka i obitelji. Učenjem Isusa Krista,

koji je učinio prvo čudo na svadbi u Kani Galilejskoj, Crkva je ljudsku instituciju braka uzdigla na razinu sakramenta. I opisuje je riječima "saveza" koji Bog sklapa s čovjekom. A obilježja saveza su stabilnost i vjernost. Budući da je Bog čovjeka stvorio kao slobodno i odgovorno biće, te odredio da obitelj bude u službi života, njegova se stabilnost i vjernost savezu događa u "hodu".

I kaže se da je brak stabilni savez vjernosti u hodu koga se živi svakodnevno i u svakom trenutku. Njegovo ostvarenje darovano je slobodi, ljubavi i odgovornosti dvoje supružnika, kao i Božjem blagoslovu koga valja tražiti i izmoliti. Molitva je, naime, privilegirano područje u kojem se sakrament braka krijepi i ostvaruje. Stoga su hrvatski biskupi u Ninu 1979. godine usvojili slogan: Hrvatska obitelj dnevno moli i nedjeljom misu slavi! Zajednička molitva, sveta misa i hodočašća izvrsna su i privilegirana mjesta učvršćenja bračnog saveza. Neka i ovaj Drugi susret hrvatskih katoličkih obitelji u marijanskem svetištu na Trsatu bude nadahnuće i poticaj današnjim obiteljima da budu svjesne milosnog stanja koje im je Gospodin u braku udijelio.

3. Ispunjeni tom uskrsnom vjerom, donekle shvaćamo Petrove riječi da smo postali "rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod stečen navještati silna djela onoga koji nas iz tame pozva k divnome svjetlu svome" (1 Petr 7, 9). A liturgija uskrsnog bdijenja podsjeća nas na to da smo po krštenju postali djecom Božjom, pa s osobitom zahvalnošću obnavljamo svoja krsna obećanja i isповijedamo vjeru u Isusa Krista, koji je "isti jučer, danas i sutra".

I kao što nas božićna noć svake godine obraduje rođenjem djeteta Isusa koji donosi radost i toplinu, tako nas i uskrsna noć raduje i veseli zbog otajstva njegove uskrsne pobjede. Uskrsna noć, naime, pokazuje kako Bog ne može bitku izgubiti. On nikada ne gubi. Uskrsno jutro zapravo objavljuje da je Božja uvijek zadnja. Jer, Uskrs je pobjeda svjetla nad tamom, ljubavi nad zločom, istine nad lažima i duha nad materijom. Uskrsno pak jutro ispunja duše vjernika i svake obitelji nadom i utjehom u Krista koji je nepomućeno svjetlo u povijesti ljudskog mraka, središte i raskrije povijesti, njezin smisao i njezino otkupljenje.

Neka i ovaj Drugi susret hrvatskih katoličkih obitelji u marijanskem svetištu na Trsatu, a u ozračju uskrsnog vremena, pomogne obiteljima da postanu svjesne velikog Božjeg plana s ljudima. Sve Kristove sljedbenike neka učini revnima i raspoloživima pratiti i pomagati današnje obitelji kako bi Božji savez skopljen u sakramantu ženidbe ostvario višestruke plodove života, stabilnosti i vjernosti. S dubokom vjerom i sviješću kako je to "Božje otajstvo uistinu veliko", kako piše sveti Pavao svojim Efežanima (Ef 5, 21), završavam ovu uskrsnu poruku sa željom neka svaka nedjelja bude mali Uskrs, dan obiteljskog druženja i izvor duhovne hrane koja naše prolazne trenutke preobražava u sjeme vječnosti. Želim sretne blagdane uz obilje uskrsne milosti i Božjeg blagoslova,

USKRSNI PONEDJELJAK, CRKVA SV. ŠIME, ZADAR

Propovijed mons. Želimira Puljića

'Ovo znajte i riječi mi poslušajte!'

1. Današnje Matejevo izvješće donosi i opisuje dvije skupine vazmenih svjedoka koji žure u Jeruzalem: Dvije žene, Marija Magdalena i druga Marija "u osvit prvoga dana po suboti" dodu pogledati grob. I dok su razgovarale tko će im otkotrljati teški kamen s groba, kad stigoše ugledaše otvoren grob i anđela čije "lice bijaše kao munja a odjeća bijela kao snijeg". Preplašenim ženama on upućuje utješne riječi: "Ne bojte se. Isusa raspetoga tražite. Nije ovdje, uskrsnuo je. Vidite mjesto gdje je ležao pa požurite javite njegovim učenicima da je uskrsnuo i da ide pred njima u Galileju". I žene odoše žurno sa strahom velikim i radošću javiti to apostolima. Druga skupina vazmenih svjedoka jesu stražari koji preplašeni potresom koji se zbio uz Isusovo uskrsnuće otrčaše u grad javiti glavarima svećeničkim sve što se dogodilo tog jutra "rano u zoru, još za mraka".

Matej, dakle, opisuje žene koje nakon susreta s Uskrsnulim žurno trče javiti apostolima što su vidjele i doživjele. I završava ovo poglavlje divnom scenom jedanaestorice apostola (Juda se objesio) kako u Galileji na gori ugledaše Isusa i padoše ničice pred nj. A Uskrsnuli im pristupa i govori: Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Podite i učinite mojim učenicima sve narode, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. I, evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta” (Mt 28, 16-20). Na drugoj pak strani opisani su stražari koji izvješćuju Židove o svemu što su čuli vidjeli tog jutra u zoru. Matej veli kako se starještine židovske sabraše na vijećanje, odrediše puno novaca dati stražarima neka pričaju kako ”noću dok su oni spavali, dodoše njegovi učenici i ukradoše tijelo Kristovo. Stražari uzeše novac i učiniše kako bijahu poučeni. I zaključuje Matej to se proširilo među Židovima sve do danas.

2. U prvom pak čitanju slušali smo prvi Petrov javni nastup nakon Pedesetnice. Nošen snagom Duha Svetoga, te osnažen uskrsnim događajem, Petar zanosno propovijeda. Često se pitamo zašto je Isus izabrao baš Petra među apostole i postavio ga glavarom Crkve svoje? To će ostati velikom tajnom. No, sigurno ga nije izabrao zbog njegove naobrazbe, kulture i društvenog položaja. Ta, bio je obični ribar iz Betsaide. A k tomu čovjek brzih reakcija, kukavica i slabici. Ali, bio je iskren. Bio je kadar priznati svoj grijeh i za njega se gorko kajati. Možda ga je Gospodin izabrao baš zbog te njegove iskrenosti, otvorenosti otajstvuvjere, te raspoloživosti za velika otajstva. Posebice zbog njegove velike ljubavi. Svoj današnji govor čuli smo započinje semitskim izričajem: ”Ovo znajte i riječi mi poslušajte!” A završava: ”Pouzdano neka znade sav dom Izraelov da je toga Isusa, kojega vi razapeste, Bog učinio i Gospodinom i Kristom”. Njegovi slušatelji bivaju svjesni kako su nastupila posljednja vremena, pa skrušena srca pitaju Petra i druge apostole: ”Što nam je činiti, braćo?” U današnjem nastupu Petar daje odgovor koji vrijedi za sva vremena: ‘Obratite se i svatko od vas neka se krsti u ime Isusa Krista da vam se oproste grijesi i primit ćete dar Duha Svetoga’. Primiti poruku evanđelja znači početi novu stranicu svojeg života.

3. Ima još nešto što je uočljivo iz današnjih liturgijskih izvješća. To je uloga žena u pashalnom događaju. Sva četiri evanđelja, naime, pišu kako su žene bile prve vjesnice Isusovog uskrsnuća. No, valja reći da su one nazočne i kod muke Gospodnje, prate Isusa na križnom putu, sažaljevaju ga i prisutne su na Kalvariji podno križa. Osim toga one su prihvatile svoje poslanje u evangelizaciji pa nastupale kao vrijedne pomoćnice u apostolskom radu Kristovih učenika. Posebice u vremenima tame, mraka i progona kad su se sile antikrista osjećale moćne i jake. Tako nalazimo u poslanicama kako Pavao hvali pojedine suradnice, kao napr. Febu koju naziva poslužiteljicom Crkve u Kenkreji, Prisku kao suradnicu u evangelizaciji Korinta i Efeza, te Juniju za koju veli da je vrlo ugledna žena koja surađuje i pomaže apostolima. I danas kao i u Pavlovo vrijeme Crkva zahvaljuje vrijednim majkama i bakama, suprugama i vjeroučiteljicama koje snagom svoga ženskog genija prenose vjerske istine svojoj djece i svjedoče otajstvo Kristovog Uskrsnuća. Posebice u molitvi, čitanju Svetog Pisma i sakramentalnom životu. A po tom su se i odlikovale prve kršćanske zajednice: ”Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu lomljenja kruha i u molitvama”, piše sveti Luka i dodaje kako su svaki dan hrili u hram hvaleći Boga i ”uživajući naklonost svega naroda”.

4. Uskrs je, dakle, ključni događaj povijesti kako je to danas apostol Petar objasnio u svom programatskom navještaju. Ne radi se o nekoj ”utješnoj filozofiji” koja je napisana za slabe i naivne. Ne, njezin objekt vjere nije povijest, nego nadpovijest o kojoj prvak apostola ovako jasno zbori i propovijeda: ”Židovi i vi svi što boravite u Jeruzalemu, ovo znajte i riječi mi poslušajte – Toga Isusa Bog uskrisi i mi smo tomu svjedoci!”

Neka i nas, okupljene večeras u ovom našem svetištu sv. Šime, potakne jasnoća Petrova izlaganja, te ispunjeni uskrsnom vjerom budemo i ostanemo ”postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i u molitvama”. Amen

ODREDBE

Broj: 524/2015.

2. ožujka 2015.

Predmet: Križni put u Zadru (na Poluotoku), 15. ožujka 2015., u 16 sati

Draga braćo i sestre!

Vjernici u korizmi rado sudjeluju na pobožnosti križnog puta jer raspeti Krist znak je i slika tolikih patnika, prognanika i žrtava povijesti. Njegove raširene ruke na Golgoti postale su mnogima izvorom života, svjetlosti i nade. Jer, otkad je položio život za spas svijeta i ljudi, nema patnika koji mu nije blizak i drag.

Zadnjih nekoliko godina u organizaciji Ureda za mlade tijekom korizme održavana je vanjska pobožnost križnog puta na više mjesta diljem naše Nadbiskupije. Na susretu dekana u Zadru 23. veljače 2015., predloženo je da ove godine pobožnost križnog puta učinimo na Poluotoku, u samom srcu Grada. Na susretu dekana gradskih dekanata s Nadbiskupom usvojeno da se križni put održi na 4. korizmenu nedjelju, 15. ožujka 2015., s početkom u 16 sati. Pobožnost bi započela u crkvi sv. Dimitrija, a onda bi procesija išla zadarskom rivom do crkve sv. Frane, u samostanu Male Braće. Pobožnost križnog puta predvodi o. Nadbiskup u zajedništvu s nazočnim klerom i narodom.

Ova puku našemu draga pobožnost dobra je prigoda za susret i molitvu. Stoga, dodite i pozovite svoje susjede, rodbinu i prijatelje pa u korizmenom hodu pratimo Isusa na njegovom trnovitom putu. Molimo i pjevajmo: Častimo te križu sveti, na kom umrije Isus naš. Na života tamnoj stazi, kao zvijezda ti nam sjaš. I zahvalimo Bogu na daru života, obitelji, Crkve, slobode i Domovine.

Dok vas pozivam da se pridružite ovom molitvenom hodu koji nas vodi prema svetkovini Isusova Uskrsnuća, u Gospodinu sve pozdravljam i želim blagoslovljene korizmene dane,

† Želimir Puljić, nadbiskup

Broj: 594/2015.

18. ožujka 2015.

Predmet: Bogoslužje Velikog tjedna u Katedrali

Draga braćo i sestre!

Cvjetnica, Nedjelja Muke Gospodnje uvodi nas u duboka otajstva naše vjere, koja ćemo i ove godine na najsvetiji način proživljavati i slaviti. Crkva u svetom bogoslužju spominje, slavi i uprisutnjuje Isusovu muku, smrt i uskrsnuće. Sveti bogoslužje u katedrali sv. Stošije odvijati će se prema sljedećem rasporedu:

U Nedjelju Muke Gospodnje ili Cvjetnicu, 29. ožujka, u 11 sati Nadbiskup će u crkvi Svetе Marije u Zadru, kod sestara benediktinki, uz prisutnost vjernika blagosloviti maslinove grančice, odašte će procesija krenuti prema Katedrali, gdje će Nadbiskup predvoditi misno slavlje, za vrijeme kojeg se pjeva Muka našega Gospodina.

Na Veliki četvrtak, 2. travnja 2015., zadarski nadbiskup mons. Želimir Puljić predvoditi će u 9 sati Misu posvete ulja u katedrali sv. Stošije, u zajedništvu sa svećenicima Zadarske nadbiskupije, dijecezanskim i redovničkim, kao i nazočnim Božjim narodom. Na toj misi Nadbiskup će blagosloviti ulje i posvetiti krizmu. Blagoslovljeno ulje koristi se za bolesničko pomazanje, a posvećeno ulje, krizma, u sakramantu krštenja, potvrde i svetoga reda, kao i posveti oltara i crkve. Tom prigodom svi svećenici koji djeluju u Nadbiskupiji obnavljaju svoja svećenička obećanja dana na ređenju. Na ovo misno slavlje pozvani su na poseban način ovogodišnji krizmanici

i katekumeni, svi vjeroučitelji u školi i u župnoj katehezi, svi članovi župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća i svi najuži suradnici u župi. U 19 sati Nadbiskup će u Katedrali predvoditi Misu Večere Gospodnje na spomen ustanovljenja svete euharistije i svećeništva. Nadbiskup će oprati noge dvanaestorici predstavnika gradskih župa. Nakon svete Mise sveto Otajstvo prenosi se u 'Božji grob' gdje se ostaje u molitvi i klanjanju, uz pjevanje 'Gospinog plača'.

Na Veliki petak, 3. travnja 2015., u 19 sati, Nadbiskup će predvoditi u Katedrali Službu Muke Gospodnje. Skupljena milostinja za vrijeme klanjanja križu ide za Kristov grob, tj. za potrebe 'Svete zemlje'. Nakon obreda središtem grada proći će procesija s križem od Katedrale do crkve sv. Šime. Za vrijeme procesije pjevaju se prijekori 'Puče moj, što učini tebi...'

Na Veliku subotu, 4. travnja 2015., Nadbiskup će predvoditi svečano Uskrsno bdijenje s blagoslovom novoga ognja u 21 sat u zadarskoj katedrali.

Na svetkovinu Uskrsa, 5. travnja 2015., u 11 sati Nadbiskup će predvoditi misno slavlje i podijeliti Papinski blagoslov s potpunim oprostom.

Ujedinimo se svojim prisustvom i sudjelovanjem u slavlju najvećih otajstava naše vjere.

don Josip Lenkić, kancelar

Broj: 595/2015.

16. ožujka 2015.

Predmet: Drugi nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji Rijeka-Trsat, 19. travnja 2015.

Draga braćo svećenici,

Kao što znate u nedjelju, 19. travnja 2015., održava se Drugi susret hrvatskih katoličkih obitelji u Rijeci, na Trsatu. Tema susreta, "Obitelj nositeljica života, nada i budućnost Hrvatske", vezana je uz obilježavanje 20. obljetnice enciklike "Evangelje života" sv. Ivana Pavla II. A na tragu je onoga što nam je papa u miru Benedikt XVI. poručio obiteljima na Prvom susretu kad ih je pozvao neka se raduju majčinstvu i očinstvu, te istaknuo da je otvorenost životu znak otvorenosti i prema budućnosti.

Prema rasporedu susret u nedjelju, 19 travnja 2015., počinje uvodnim programom u 10,00 sati. Svetu misu u 12,00 sati predvodi kardinal Josip Bozanić, a propovijeda mons. Valter Župan. Ako bude povoljno vrijeme sve će se odvijati u perivoju Trsatskog svetišta, a u slučaju nevremena alternativna lokacija je Dvorana Mladosti, također na Trsatu. Molim braću svećenike neka potiču i pozivaju obitelji da pođu u što većem broju na ovo svehrvatsko obiteljsko hodočašće Majci Milosti. Tamo će moći svi skupa obnoviti zavjet vjere i vjernosti, te zahvaliti Bogu na daru života, braka i obitelji. Posebice bi bilo dobro da na ovo hodočašće podu mlađi bračni parovi. Radi lakše organizacije prijevoza i popunjavanja autobusa, neka se svećenici organiziraju po dekanatima. Cijena putovanja je 120 kuna po osobi, a prijave traju do 8. travnja 2015. uključivo. Uplate kao i dosada valja izvršiti u Ekonomatu Nadbiskupije. Predviđa se da bi polazak autobusa 19. travnja bio u 05,00 sati s dogovorenih lokacija. Poželjno je da svaki autobus ima voditelja, odgovornu osobu za ovo hodočašće. Može se i samostalno organizirati prijevoz uz zamolbu da se prijavi broj hodočasnika koji idu na susret hrvatskih katoličkih obitelji na Trsatu kako bi se na vrijeme dostavilo organizatorima broj hodočasnika.

Radujemo se susretu ovom svehrvatsko obiteljskom hodočašću na Trsat. I s papom Franjom molimo: "Sveta nazaretska obitelji, učini i od naših obitelji mesta zajedništva i ognjišta molitve, istinske škole evanđelja i male domaće Crkve".

S poštovanjem Vas pozdravljam,

don Igor Ikić, Vikar za pastoral,

ODREDBE

Broj: 631/2015.

1. travnja 2015.

Predmet: Misna tablica

S danom 31. ožujka 2015. godine, potrebno je zaključiti popunjenu Misu tablicu za I. tromjesečje 2015. godine i dostaviti Ekonomatu do 15. travnja 2015. godine.

† Želimir Puljić, nadbiskup

Broj: 632/2015.

1. travnja 2015.

Predmet: Sveto vazmeno trodnevlje

Vrhunac liturgijske godine jest Sveto vazmeno trodnevlje kada Crkva slavi središnje otajstvo vjere. S obzirom na neke pojedinosti s tim u svezi, upućujem Vas na Vjesnik Zadarske nadbiskupije, broj 3-4/1998., str. 103., Odredba broj: 507/1998.

Potičem sve da i ove godine dolično pripreme sveta liturgijska slavlja na vrijeme. Neka se upravo u njima očituju sva naša nastojanja oko duhovne obnove vjernika, kao i bogatstvo i ljepota svetog bogoslužja. Liturgijske uredbe i propise treba s najvećom pažnjom obdržavati. Neka se s posebnom pažnjom pripreme ministranti, čitači, pjevači i svi koji na bilo koji način sudjeluju u slavlјima. Tradicionalne mjesne pojedinosti koje su bogato sačuvane po nekim našim župama neka se nastoje sačuvati, oplemeniti i skladno uklopiti u sveto bogoslužje. Nadasve, treba uvijek gorljivo potaknuti vjernike na primanje svetih sakramenata pomirenja i euharistije, bez čega slavlje Vazma Gospodnjega ostaje bez bitne punine.

† Želimir Puljić, nadbiskup

Broj: 633/2015.

1. travnja 2015.

Predmet: Veliki četvrtak – Misa posvete ulja

Draga braćo svećenici,

Svu braću svećenike u našoj Nadbiskupiji, pozivam na Misu posvete ulja, koju ćemo proslaviti na Veliki četvrtak, u 9 sati, u katedrali sv. Stošije. Također, pozivam sve naše bogoslove i sjemeništarce, te preko Vas braćo svećenici, ovogodišnje katekumene i krizmanike, vjeroučitelje, župne vijećnike i suradnike. Neka nas zajedništvo oko Stola Gospodnjega okrijepi u svetoj službi u našoj mjesnoj Crkvi, a spomen ustanove Euharistije i Svetoga reda neka nam produbi to duboko otajstveno zajedništvo.

Sveta ulja dijelit će naši mladomisnici i đakoni. Naknada za ista je 50,00 kuna. Nakon Euharistijskog slavlja pozivam sve za bratski stol u naše Sjemenište.

† Želimir Puljić, nadbiskup

Broj: 634/2015.

1. travnja 2015.

Predmet: Milostinja Velikoga petka

Odredbom Sвете Stolice, milostinja Velikoga petka namijenjena je uzdržavanju svetih mjesta u Svetoj Zemlji. Milostinja Velikoga petka je namjenska i treba je dostaviti Nadbiskupskom ekonomatu s naznakom 'Za Božji grob'. Budući da neke župe nemaju 'Božji grob' ili ne postoji u njima običaj stavljati prilog ispred 'Božjeg groba', pod milostinjom Velikoga petka podrazumijeva se i sakupljeni novac za vrijeme klanjanja Svetom križu.

† Želimir Puljić, nadbiskup

Br.: 34/2015.

Zadar, 14. travnja 2015.

Predmet: Bdijenje uoči 52. Svj. molitvenog dana za duh. zvanja - Katedrala, 23. travnja 2015.

Svim župnim uredima, upraviteljima crkava i redovničkim zajednicama u Nadbiskupiji

Poštovani!

Idemo ususret nedjelji Dobrog Pastira i Svjetskom danu molitve za svećenička i redovnička zvanja. Crkva moli Dobrog Pastira da pozove mladiće i djevojke u poziv Učitelja. Treba moliti Gospodara žetve za nova duhovna zvanja, jer je svako duhovno zvanje Božja inicijativa, njegova milost i njegov poziv. Nadbiskupsko sjemenište 'Zmajević' i Povjerenzstvo za duhovna zvanja i ministrante organiziraju molitveno bdijenje za duhovna zvanja, koje će se održati uoči nedjelje Dobrog Pastira, u četvrtak, 23. travnja 2015., u katedrali sv. Stošije u Zadru, s početkom u 20 sati.

Draga braćo svećenici, redovnici, drage sestre redovnice i mi trebamo biti zahvalni i radosni za naše: "Evo me, Gospodine!"

S poštovanjem Vas pozdravljamo i zahvaljujemo na suradnji.

Don Stanislaw Wielinski
pročelnik Povjerenzstva za duhovna zvanja i ministrante

Broj: 705/2014.

Zadar, 2. svibnja 2014.

Predmet: Đakonsko ređenje u župnoj crkvi sv. Anselma u Ninu, 18. svibnja 2014.

Draga braćo svećenici!

Drago mi je što Vas mogu obavijestiti da ću na petu vazmenu nedjelju, 18. svibnja 2014., za vrijeme euharistijskog slavlja u župnoj crkvi sv. Anselma u Ninu, u 18 sati, zarediti jednog đakona.

Kandidat za đakonsko ređenje je akolit Zadarske nadbiskupije Tomislav Vlahović rodom iz župe sv. Antuna Padovanskog u Otoku kraj Vinkovaca, rođen 17. srpnja 1987. Studij teologije završio je u Đakovu i diplomirao 2011. godine.

Pozivam braću svećenike koji mogu priključiti se euharistijskom slavlju ređenja, a sve potičem pratite molitvom našeg ređenika i s ljubavlju ga prihvate kao člana prezbiterija naše Nadbiskupije. I dok Bogu zahvaljujemo za dar njegova zvanja, molimo za ređenika, za njegov rast u vjeri i apostolskom žaru. Ovim ujedno molim braću svećenike neka u nedjelju, 18. svibnja 2014., na svim misama s narodom obavijeste vjernike o ovom događaju i potaknu ih sudjelovati na obredu ređenja.

Svima srdačan pozdrav i blagoslov u Gospodinu.

† Želimir Puljić, nadbiskup

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

1. O. Ryszard Reikowski, SVD razrješen je službe povjerenika Vijeća za posvećeni život u Zadarskoj nadbiskupiji (dekretni broj: 577/2015., od 13. ožujka 2015.);

2. Fra Anselmo Stulić OFM imenovan je povjerenikom Vijeća za posvećeni život u Zadarskoj nadbiskupiji (dekretni broj: 578/2015., od 13. ožujka 2015.)

NAŠI POKOJNI

Uzorna vjernica Ika Prendă, majka blagopokojnog zadarског nadbiskupa Ivana Prendе, preminula je blago u Gospodinu u 94. godini života u ponedjeljak 20. travnja u Domu za stare i nemoćne u Zadru.

Ika je rođena 8. ožujka 1922. g. u pobožnoj zemljoradničkoj obitelji Jure i Grgice Zubčić u Pridrazi, koji su odgojili još tri kćeri. Ika je majka sedmoro djece, četiri sina i tri kćeri, od kojih je nadbiskup Ivan bio najstariji, a kćer Marija Andela je redovnica Karmeličanki Božanskog Srca Isusova u samostanu u Hrvatskom Leskovcu.

Ima šest unučadi od kojih je neke uslijed zauzetosti njihovih roditelja podigla i pomogla u odgoju, te osam praunučadi. Jako je nastojala da njena djeca prime vjersku pouku, poticala ih je na sakramentalni život, odlazak na vjeronauk. Svaku subotu bi ih osobito pripremala i kupala, kako bi obavezno nedjeljom svi kao obitelj isli na misu. Svaku večer u obitelji su molili krunicu, a osobito je bila pobožna prema sv. Josipu. Poticala je na molitvu tom svecu za sretnu i blaženu smrt, govorila da je to obiteljski čovjek i da on provida. Bila je ljubazna domaćica mnogih svećenika i kardinala koje je uvijek obilno gostila. Tjedno je i po dva sata pješačila od Zemunka do Zadra da pohodi sina Ivana kao sjemeništarca u sjemeništu, darujući pritom svu djecu proizvodima i namirnicama koje su imali od uzgoja povrća i domaćih životinja, pa su joj se radovala sva djeca.

Ika je jedina u ono vrijeme imala završenu školsku naobrazbu, pohađala je šest razreda škole i položila tzv. malu maturu. Bilo joj je jako važno da se djeca obrazuju, njen sin Marko i unuka su uspješni liječnici, pa zato i nisu imali ovce, jer je htjela da djeca budu uz knjigu i čitaju, a ne satima dnevno na ispaši. Djecu sumještana u svojoj kući poučavala je pisanju, matematički i ostalo, a bila je toliko uspješna da su joj i franjevcii koji su tada skrbili o Domu za stare i nemoćne u Zemunku ponudili da bude medicinska sestra i učiteljica. Dok je suprug Jure radio kao cestar/državni službenik, ona se u potpunosti predala podizanju djece, a svaki svoj trenutak darivala je i drugima potrebnima.

Sprovod pokojne Ike Prendă (1922.-2015.)

Propovijed mons. Želimira Puljića

(Čitanja: Rim 6, 3-9 (br. 93); Iv 6, 37-40 (br. 138)

1. "Koji god smo kršteni u Krista Isusa, u smrt smo njegovu kršteni.. A Krist, pošto uskrsnu od mrtvih, više ne umire, smrt više njime ne gospoduje", piše sveti Pavao Rimljanima (6,3) što posebice ovih pouksrsnih dana spominjemo i vjerujemo. U poslanici Rimljanima za koju vele da je "katedrom vjere" sadržan je vrhunac Pavlovog teološkog razmišljanja o evanđelju, kršćanskoj slobodi, vjeri i spasenju. Bog koji je izabrao i spasio izabrani narod sada spašava sve a to se ostvaruje po tomu "što vjerujemo u Onoga koji je od mrtvih uskrisio Krista, Gospodina našega" (4, 24). Zbog toga nismo bez nade. Jer, djeca smo Božja, subaštinici Kristovi i zajedničari dobara Oca nebeskoga. Pokojna Ika, koja nas je ovog poslijepodneva okupila u ovoj crkvi svete Kate, živjela je od te vjere. Ona je u ponedjeljak, 20. travnja 2015., okrijepljena svetim sakramentima, u 94. godini blago usnula u Gospodinu.

Probleme i nevolje života podnosila je strpljivo i s vjerom imajući uvijek pred očima onaj poklik iz predslavlja: "Gore srca"! Ništa je nije moglo smesti na tom putu. Sveti Pavao bi dodao, "ni nevolja, ni tjeskoba, ni progonstvo. Ništa. Ama baš ništa nije je moglo "rastaviti od ljubavi Božje u

Kristu Isusu Gospodinu našemu” (8, 18). Neka je Uskrsnuli Gospodin sada uvede u prostranstva nebeskoga Jeruzalema i udijeli joj pokoj vječni.

2. Jučer sam pogledao oporuku mog predšasnika, drage uspomene mons. Ivana Prende i našao u njoj i riječi kojima misli i na svoju majku. Iako je po prirodi stvari očekivala da je njezin sin isprati i blagoslovi na groblju, dogodilo se da je ona ispratila njega. Sjećamo se svi one dirljive scene iz naše katedrale kad je u Zadar, koji je bio duboko potresen smrću svoga nadpastira, došao zbor hrvatskih biskupa da podijeli tugu s klerom i vjernicima Zadarske nadbiskupije. Sjećamo se tog prizora iz naše prvostolnice, kao i potresne slike gdje kraj lijesa svoga sina Ivana shrvana bolju sjedi njegova majka Ika. Ona, koja je očekivala da je njezin sin Ivan isprati i blagoslovi na posljednji počinak, toga dana slušala je potresene duše kako se moli za pokoj njegove duše. A meni njegovom naslijedniku zapade dužnost ispratiti njegovu majku s poštovanjem i zahvalnošću.

Svaka je smrt bolan gubitak kojeg ponekad prate i bolni uzdasi: "Sve mi je sada izgubljen". Prisjećajući se sprovoda pokojnog nadbiskupa Ivana, ne isključujemo da je takvim osjećajima i pokojna Ika pratila svoga sina. No, zasigurno s osjećajima vjere kako ju je svojevremeno Job formulirao kad je rekao "Bog dao, Bog oduzeo". U takvom kontekstu riječ "izgubljen", koja se obično veže uz činjenicu smrti, dobiva se obrnuto značenje i smisao. O tomu nam je večeras progovorio sam Isus: "Siđoh s neba da vršim volju Onoga koji me posla. A ovo je volja onoga koji me posla: Da ništa od svega što mi je dao ne izgubim, nego uskrisim to u posljednji dan". Otac, dakle, ne želi da se itko izgubi, nego da sve uskrisi u posljednji dan. To je nešto što odgovara zahtjevu ljudske naravi.

3. Čovjek, naime, čezne za vječnim životom i ne prihvata konac i kraj. Zato i velimo da smrt nije kraj, nego početak novoga života. Iako se ovakav govor i nauk među ljudima često osporava, on je za vjernike vrlo bitan. Sveta liturgija to ustrajno i jasno ponavlja svaki put tijekom euharistiskog slavlja. Naime, nakon što predsjedatelj objavi nazočnim vjernicima kako se nalazimo pred otajstvom vjere koju se ne može razumom dokučiti, on pjeva i kliče da se tu zbiva tajna vjere. A nazočni puk jednoglasno ispovijeda kako "smrt Gospodnju naviještamo, njegovo uskrnsnuće slavimo, te njegov slavni dolazak iščekujemo". Upravo s takvom vjerom i mi smo se, braćo i sestre, okupili ovog kasnog poslijepodneva moliti za našu sestru Iku koja se iz Doma za stare i nemoćne u Zadru preselila u vječnost za kojom je toliko čeznula. Pogotovu nakon nenadane smrti sina Ivana, mog predšasnika na službi zadarskog nadbiskupa. Za nju koja je 1922. rođena u zemljoradničkoj obitelji Jure i Grgice Zubčić u Pridrazi, te sa svojim suprugom Jurom rodila i odgojila Zoru, Miljenku, časnu sestru Mariju Andelu, te sinove Marka, Antu i Andelka, prinosimo ovu svetu žrtvu Gospodinu. I posebice zahvaljujemo što je bila otvorena životu.

Kad je naš poznati umjetnik kipar Ivan Meštrović govorio o svojoj majci koja mu je život darovala, onda je napisao kako treba zahvaliti "njoj, stablu jakomu, koga sve bure ne iščupaše, ni požari ne izgoriše; njoj, čije žile ne uginuše i sokovi ne prešahnjuše; njoj, iz čijeg krila sunce ugledasmo i Gospoda osjetismo neka je prvo mjesto do trona Njegova". To je prekrasna himna svakoj majci. U ovoj prigodi neka je primjenjena na gospođu Iku Prenda za koju ovu svetu misu služimo. – Koristim prigodu svima koji su pogodeni njezinom smrću, u prvom redu njezinoj djeci i njihovim obiteljima, unučadima i praunučadima, kao i njezinim sestrama Mariji i Mandi s obiteljima izraziti iskreno suosjećanje. Znamo da je i naš život koracanje prema vječnosti, prema kući Očevoj, pa ponavljamo onu Augustinovu: "Za sebe si nas stvorio, o Bože, i nemirno je srce naše dok u Tebi ne otpočine". S takvim raspoloženjem molimo Svemogućega neka dobrostivo privede ovu našu sestru u prostranstva gdje tuge više neće biti, ni jauka, ni bola, već mir i radost u Gospodinu. Neka joj Uskrsnuli bude milostiv i udijeli joj pokoj vječni. Amen.

KRONIKA

SIJEČANJ 2015.

1. 01. – SVETKOVINA MARIJE BOGORODICE – NOVA GODINA – o. Nadbiskup je predvodio svečano euharistijsko slavlje u katedrali sv. Stošije.
- 2.01. – PRVI PETAK – Euharistijsko klanjanje – u katedrali sv. Stošije održano je euharistijsko klanjanje koje je tradicionalno u Godini Euharistije predvodio o. Nadbiskup. Tema je bila „Slava Bogu na visini.“
- 6.01. – BOGOJAVLJENJE – u Katedrali je slavljenja svečena sv. Misa koju je predslavio o. Nadbiskup. Navečer u 20 sati održan je tradicionalni koncert klape u samostanu sv. Frane na kojem je sudjelovao i o. Nadbiskup. Koncert su klape darovale o. Nadbiskupu u povodu njegove 25. obljetnice ređenja za biskupa.
10. 01. – SVEĆANA AKADEMIJA POVODOM 25. OBLJETNICE BISKUPSKOG REĐENJA – u katedrali sv. Stošije s početkom u 18 sati održana je svečana akademija u povodu 25. obljetnice biskupskog ređenja o. Nadbiskupa. u sklopu akademija održano je i predstavljanje knjige o. Nadbiskupa „Zadarski govor i razgovori“.
14. 01. - SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA – u prostorijama Nadbiskupskog sjemeništa „Zmajević“ održana je mjesечna rekolekcija prezbiterija zadarske nadbiskupije na kojoj je o. Nadbiskup sv. Misom zajedno sa svećenicima obilježio 25. obljetnicu svog biskupskog ređenja. U sklopu rekolekcije don Dario Tičić je predstavio dokument *Redemptionis Sacramentum*. Predvečer u 18 sati održana je Svečana Večernja uoči svetkovine sv. Stošije, koju je predvodio o. Nadbiskup.
15. 01. BLAGDAN SV. STOŠIJE - u katedrali sv. Stošije proslavljena je svetkovina sv. Stošije. O. Nadbiskup predslavio je sv. Misu u 11 sati, a kardinal Vinko Puljić predslavio je svečano misno slavlje u 18 sati.
16. 01. Povodom svoje nebeske zaštitnice, svete Stošije, u Gradskoj loži, Narodni muzej Zadar i Zadarska nadbiskupija organiziraju izložbu pod nazivom „Umjetnici svetoj Stošiji u čast“, na kojoj je nazočio i o. Nadbiskup.
- 17.- 18.- 19. 01. o. Nadbiskup boravi u Ausburgu- Njemačka povodom proslave 150. obljetnice župe.
21. 01. AKCIJA MASLENICA – povodom obilježavanja 22. obljetnice vojno - redarstvene akcije Maslenica, o. Nadbiskup predvodio je sv. Misu u crkvi sv. Šime u 10 sati.
24. 01. - Obilježena peta obljetnica smrti zadarskog nadbiskupa mons. Ivana Prendę. Tim povodom o. Nadbiskup predslavio je u katedrali sv. Stošije sv. Misu u 18 sati.
26. 01. - O. Nadbiskup je sudjelovao na zasjedanju HBK u prostorijama zgrade HBK u Zagrebu.
- 28.- 29. 01. - O. Nadbiskup sudjeluje na Teološko-pastoralnom tjednu ,u organizaciji Katoličkog bogoslovnog fakulteta (KBF) Sveučilišta u Zagrebu pod nazivom: „Brak i obitelj u proturječju sa suvremenim društvom“.

VELJAČA 2015.

- 01.02. – PROSLAVA DANA POSVEĆENOG ŽIVOTA - U crkvi sv. Marije o. Nadbiskup je predslavio svečanu Večernju u zajedništvu s redovnicima i redovnicama naše Nadbiskupije.
02. – 03. 02. PROSLAVA SV. VLAHA – U Dubrovniku je proslavljena festa sv. Vlaha, zaštitnika Dubrovnika i Dubrovačke biskupije, na kojoj je sudjelovao i o. Nadbiskup.
- 10.02. – BL. ALOJZIJE STEPINAC – Na Bilom Brigu proslavljen je zaštitnik župe bl. Alojzije Stepinac. Svečanu sv. Misu predslavio je o. Nadbiskup u zajedništvu sa Župnikom i braćom svećenicima.
- 11.02. – BLAGDAN GOSPE LURDSKE I DAN BOLESNIKA – U crkvi sv. Mihovila o. Nadbiskup

je predslavio svečanu sv. Misu.

12.02. – 44. SVEĆENIČKA SKUPŠTINA – U sjemeništu „Zmajević“ održana je 44. Svećenička skupština zadarskog prezbiterija. Misno slavlje preslavio je o. Nadbiskup, a potom sudjelovao na zajedničkom susretu u dvorani Sjemeništa.

15.02. – O. Nadbiskup je sudjelovao u svojstvu predsjednika HBK na svečanoj inauguraciji prve hrvatske predsjednice gđe. Kolinde Grabar Kitarović, na trgu sv. Marka.

16.02. – STALNO VIJEĆE HBK - U prostorijama zgrade HBK održana je sjednica Stalnog vijeća HBK kojoj je predsjedao o. Nadbiskup.

17.02. – U prostorijama zgrade HBK održan susret Stalnog vijeća HBK. s redovničkim poglavaricama, a u poslijepodnevnim satima sjednica Stalnog vijeća HBK.

18.02. PEPELNICA – O. Nadbiskup je predslavio sv. Misu s obredom pepeljenja u katedrali sv. Stošije.

20.02. SJEDNICA SICU – a - U prostorijama SICU- a održana je sjednica vijeća SICU-a kojoj je nazočio o. Nadbiskup.

21.02. - U velikoj dvorani Nadbiskupskog sjemeništa „Zmajević“, održan je stručni skup vjeroučitelja u osnovnim i srednjim školama. Skup je pozdravio o. Nadbiskup.

21.02. - O. Nadbiskup primio je o. Provincijala Družbe Verbita s pratnjom.

22.02. - Na I. korizmenu nedjelju o. Nadbiskup je predslavio sv. Misu u katedrali sv. Stošije.

23.02. – SUSRET DEKANA – U velikoj dvorani Nadbiskupskog ordinarijata održan je susret Dekana kojemu je predsjedao o. Nadbiskup.

OŽUJAK 2015.

02.03. – o. Nadbiskup je boravio u Lužnici gdje se susreo s Nacionalnim ravnateljima Papinskih misijskih djela.

03. – 04.03. – U Nadbiskupijskom pastoralnom institutu u Zagrebu održan je IV. Pastoralno – katehetski kolokvij za svećenike, na kojemu je sudjelovao i o. Nadbiskup koji je otvorio Kolovij i uputio pozdravnu riječ okupljenima. U predvečerje je predvodio sv. Misu u kapeli Bogoslovnog sjemeništa.

03.03. – O. Nadbiskup je sudjelovao na predstavljanju zbornika “Kultura rada u Hrvatskoj. Peti hrvatski socijalni tjedan, Zagreb, 21.-23. listopada 2011.” koji je predstavljen u dvorani Vjenac Nadbiskupijskoga pastoralnog instituta u Zagrebu u organizaciji Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve Hrvatske biskupske konferencije i Kršćanske sadašnjosti.

06.03. PRVI PETAK – u katedrali sv. Stošije, o. Nadbiskup je sudjelovao na pobožnosti Križnog puta, a potom predslavio sv. Misu.

09.03. – U dvorani Nadbiskupskog ordinarijata održana je sjednica Ekonomskog vijeća Zadarske nadbiskupije kojоj je predsjedao o. Nadbiskup.

11.03. – U Nadbiskupskom sjemeništu „Zmajević“ održana je mjeseca rekolekcija zadarskog prezbiterija na kojoj je sudjelovao i o. Nadbiskup. Predavanje na temu „Novozavjetni temelji euharistije i svećeničko služenje“ održao je prof. dr. sc. Ivan Karlić, profesor na KBF – u Zagrebu.

11.03. – 13.03. – U Nadbiskupskom sjemeništu „Zmajević“ održan je trodnevni studijski susret za svećenike zaređene u posljednih deset godina. Voditelji susreta bili su prof. dr. Josip Bošnjaković, stručni voditelj u psihološkom i psihoterapeutskom području djelovanja u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji i Ana Uranija, psihologinja u Obiteljskom savjetovalištu Caritasa zadarske nadbiskupije. Uvodno predavanje održao je o. Nadbiskup s temom: „Humanistički pristup u psihologiji i psihoterapiji“.

14.03. – o. Nadbiskup je sudjelovao na nacionalnom susretu redovnik, redovnica i Bogu posvećenih osoba u Mariji Bistrici.

15.03. – U organizaciji Zadarske nadbiskupije održana je pobožnost križnog puta od crkve sv. Dimitrija, Rivom do crkve sv. Frane, koju je predvodio o. Nadbiskup uz sudjelovanje vjernika i klera grada Zadra.

KRONIKA

- 16.03. – U dvorani Nadbiskupskog ordinarijata održana je sjednica Vijeća NUK-a kojoj je predsjedao o. Nadbiskup.
- 19.03. – SVETKOVINA SV. JOSIPA – o. Nadbiskup je predslavio prijepodnevno misno slavlje s procesijom u župi sv. Josipa u Obrovcu. Popodne je predslavio sv. Misu u župi sv. Josipa u Zadru, na Plovaniji.
- 21.03. – U posjet gradu Zadru došli su svećenici mariborske nadbiskupije s apostolskim administratorom mons. Stanislavom Lipovšekom. Prije slavlja sv. Mise u katedrali sv. Stošije pozdravio ih je o. Nadbiskup.
- 22.03. – o. Nadbiskup je sudjelovao na misi ređenja novog krčkog biskupa mons. dr. Ivice Petanjska.
- 23.03. – U prostorijama HBK je pod predsjedanjem mons. dr. Želimira Puljića održano redovito zasjedanje Stalnog vijeća HBK
- 23.03. – o. Nadbiskup je sudjelovao na proslavi Srebrenog jubileja biskupskog posvećenja mons. dr. Marina Srakića, đakovačko-osječkog nadbiskupa u miru.
- 29.03. – NEDJELJA MUKE GOSPODNE – CVJETNICA – O. Nadbiskup je predslavio sv. Misu u katedrali sv. Stošije.

TRAVANJ 2015.

- 02.04. - VELIKI ČETVRTAK - U zajedništvu s Prezbiterijem Zadarske nadbiskupije, o. Nadbiskup je ujutro slavio Misu posvete ulja u katedrali. U večernjim satima slavio je Misu Večere Gospodnje, te pod Misom oprao noge dvanaestorici predstavnika gradskih župa.
03. 04. - VELIKI PETAK – O. Nadbiskup je predsjedao Službi muke i smrti Gospodnje u Katedrali nakon čega je održana procesija od Katedrale do crkve sv. Šime.
- 04.04. - VELIKA SUBOTA - U večernjim satima o. Nadbiskup predslavio je slavlje vazmenog bdjenja u Katedrali.
- 05.04. USKRS – O. Nadbiskup je predslavio svečanu Misu u katedrali i podijelio uobičajeni Papinski blagoslov.
- 08.04. – o. Nadbiskup je u župi sv. Ivana u Zadru krstio troje djece.
14. – 16. 04.– ZASJEDANJE HBK – U prostorijama zgrade HBK u Zagrebu održano je redovito proljetno zasjedanje HBK kojemu je predsjedao o. Nadbiskup.
- 17.04. KRIZMA U GRANEŠINI – O. Nadbiskup je podijelio sakramenat sv. Potvrde u župi Rođenja BDM u Granešini.
19. 04. – II. NACIONALNI SUSRET HRVATSKIH KATOLIČKIH OBITELJI - U svetištu Majke Božje Trsatske u Rijeci održan je II. Nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji na kojem je sudjelovao i o. Nadbiskup.
- 21.04. – U prostorijama nadbiskupskog dvora o. Nadbiskup se susreo s fra Nikolom Barunom, provincijalom trećoredaca glagoljaša.
23. 04. BDIJENJE ZA DUHOVNA ZVANJA – o. Nadbiskup je sudjelovao na bdijenju prigodom Nedjelje Dobrog Pastira u katedrali, a organiziralo ga je Povjerenstvo za duhovna zvanja i ministarstvo.
- 25.04. – KRIZMA U SELINAMA I STRIGRADU –o. Nadbiskup je slavio sakramenat sv. Potvrde u župama Rođenja BDM u Selinama i sv. Jurja u Starigradu.
26. 04. – KRIZMA U ŽMANU I SALIMA – O. Nadbiskup je slavio sakramenat sv. Potvrde u župi Glavosjek Ivana Krstitelja i župi Uznesenja BDM u Salima.
- 27.04. - BL. OZANA KOTORSKA – U katedrali sv. Tripuna u Kotoru o. Nadbiskup je predslavio svećano Euharistijsko slavlje u povodu 450. obljetnice smrti blažene Ozane Kotorske.
- 28.04. –MEĐUNARODNI STUDIJSKI DAN O BL. OZANI KOTORSKOJ – U Kotoru je održan Međunarodni studijski dan o bl. Ozani na kojem je sudjelovao i o. Nadbiskup.

IZ ŽIVOTA ZADARSKE NADBISKUPIJE

REKOLEKCIJA – NOVOZAVJETNI TEMELJI EUHARISTIJE I SVEĆENIČKO SLUŽENJE, DR. IVAN KARLIĆ

Na rekolekciji zadarskog prezbiterija u srijedu 11. ožujka u dvorani sjemeništa 'Zmajević' u Zadru izlagao je prof. dr. Ivan Karlić, pročelnik Katedre dogmatske teologije na zagrebačkom KBF-u, o temi „Novozavjetni temelji euharistije i svećeničko služenje“. Izraz euharistia, grč. zahvaljivanje, ima korijen i u hebrejskom izazu berakkah, također u značenju zahvaljivanje i hvala Bogu. Govoreći o euharistiji u Novom zavjetu, dr. Karlić je istaknuo da Novi zavjet često izvješće kako se Isus susretao s ljudima, s njima jede i piće. „To kazuje da Isus nije tu tek da utazi glad i žeđ, ili kao učitelj koji širi svoje naučavanje, nego on traži zajedništvo s ljudima. Išao je u tome tako daleko, da je na čuđenje suvremenika blagovao i s grešnicima. Za istočnjake i njihov mentalitet zajedništvo stola ima dublji smisao nego za zapadnjake. Zajedništvo stola je jamstvo mira, povjerenja, bratstva, praštanja. Takvo vrednovanje zajedničkog stola je živjelo u židovstvu, kasnije je produbljeno molitvom za stolom te postaje okupljanje zajednice pred Bogom. U tom svjetlu treba promatrati i Isusovo sudjelovanje na gozbama“ rekao je dr. Karlić.

Euharistija je povezana s Kristovom pashalnom žrtvom, tj. njegovom smrću i uskrsnućem. Ali treba je povezati i s povjesnim Isusom, s njegovim životom prije križa i uskrsnuća. Govoreći o ustanovljenju sakramenta euharistije od strane Krista, dr. Karlić je opisao trostrukne korijene euharistije u Novom zavjetu: Posljednja večera, zajednički bratski objedi o kojima govore novozavjetni spisi te zajednički objedi uskrsnulog Krista s njegovim učenicima. „U zajedničkim objedima s Isusom mogli su svi sudjelovati, što znači da Isus prihvata sve ljudi. Baš to je sablažnjavalо njegove suvremene, jer se Isus družio za stolom s carinicima i grešnicima. Prema ondašnjem židovskom shvaćanju, i njega je stoga trebalo smatrati grešnikom. No, time Isus uprisutnjuje Boga koji opršta grijehu, dolazi ususret ljudima.

Svaki objed koji je Isus upriličio bio je znak nastajanja novog Božjeg naroda, eshatološki, anticipacija objeda spasenjskog vremena“ rekao je dr. Karlić. Po blagoslovu i dijeljenju kruha pak, učenici su nakon uskrsnuća prepoznali Isusa, imali su iskustvo Kristove prisutnosti među njima i nakon njegove smrti i uskrsnuća.

Predavač je istaknuo i povijesno teološki kontekst; činjenica da je Isus ustanovio euharistiju za vrijeme hebrejske pashalne večere važna je za razumijevanje značenja euharistijskog slavlja. „Kao što je židovska pashalna večera bila žrtvena gozba i Posljednja večera, odnosno euharistija, je žrtvena gozba, no sad se ne blaguje žrtveno janje, nego Isus daje blagovati samog sebe. Po toj novoj žrtvi sklapa se Novi savez u njegovoj krvi. Izrazi tijelo i krv, prema semitskom mentalitetu, odnose se na cijelu osobu: tijelo je sinonim za Isusa koji se žrtvuje na križu za spasenje ljudi. I krv znači život, proliti krv

znači dati život za druge“ rekao je dr. Karlić. Euharistijsko slavlje uprisutnjuje Isusa i njegovo predanje kao spasenjski dar. Isusov život i njegova smrt na križu su služenje do kraja, u davanju života. Tumačeći naglaske o euharistiji u Ivanovom evanđelju, dr. Karlić je istaknuo kako u novozavjetnoj objavi Isus objavljuje Boga koji služi, koji se u Isusu učinio slugom, poslužiteljem. „Prihvatajući Boga novozavjetne objave, Boga Isusa Krista, čovjek prihvata Boga koji se učinio slugom. Ako se promatra Krista koji drugima pere noge, shvaća se da je Bog sluga, da se učinio čovjekovim služiteljem.

Sukladno tome, prihvatići Boga koji se u Kristu ponija i postaje slugom, znači moći prihvati zahtjevno dostojanstvo: ako se prepustim da mi Bog služi, tada ne mogu svoje životne odluke postaviti drugačije nego kao služenje. Ako je Gospodin i Učitelj prao noge učenicima, i oni su dužni prati noge jedni drugima“ istaknuo je dr. Karlić, poručivši da je značenje toga: Budući da ste služeni, onda ste i služitelji. Primili ste, trebate i davati – služeći. Budući da postojite kao kršćani, vjernici, svećenici, samo zahvaljujući služenju Isusa Krista, možete i trebate živjeti logikom služenja. Predavač je upozorio, koliko god se takav govor čini apsurdnim i dalekim od svakodnevice kršćana, laika i crkvenih pastira, obveza služenja ostaje moguća, ali i uzvišena i plemenita – ako je u temelju vjera u Boga kao našeg služitelja. „U tom slučaju naše služenje postaje oslobođajuća snaga. Ako ne postoji prihvatanje i vjera u takvog Boga, služenje postaje teret koji guši i uništava čovjeka. Isusova logika služenja treba postati poziv, poslanje, zadaća koju ostvaruje pojedinac, ali i kršćanske zajednice, unutar kojih se nose bremena jedni drugih. U tom služenju nitko ne može biti pošteđen“ istaknuo je dr. Karlić. Spoznavanje Krista i prihvatanje kristološke dogme mora dovesti do naslijedovanja Isusa, kristoprakse. „Kristologija i kristopraksa moraju se podudarati. Kristološko razmišljanje uključuje se u sve segmente života. Isus nije odjeljivao skrb za duše od skrbi za tijelo. Stoga se i Crkva ne može posvećivati samo brizi za duše, nego se zauzimati na svim životnim područjima kako bi obranila svijet i čovjeka te aktualizirala poruku Krista“ poručio je predavač, istaknuvši kako u novozavjetnim tekstovima Isusovog učenika ne obilježavaju pojmovi ‘učenje, naučiti’ (kao kod židovskih rabina kod kojih su učenici dolazili kako bi naučili ono što zna njihov učitelj), nego izraz ‘naslijedovati’, koji stvara poseban odnos i povezanost između učenika i Učitelja. „Ta posebnost znači: učenik nazaretskog Učitelja ne živi kao on, nego živi ovisan o njemu i s njime. To podrazumijeva i pozivanje na Isusovu povijesnu stvarnost: na njegovo djelovanje i ponašanje, na njegov odnos prema Bogu i ljudima, na vrednote koje je živio, načine na koje je stajao uvijek uz čovjeka kojemu

služi, oslobođajući ga i braneći njegovo dostojanstvo pred religijskim i društveno-političkim moćnicima. Naslijedovati Isusa znači odreći se samog sebe i uzeti svoj križ. Isusa se naslijede kada se u svoj život uvodi njegovo poslanje i služenje, pa i kad je obilježeno križem“ rekao je dr. Karlić, naglasivši da naslijedovanje Isusa stvarno označava vjeru u njega. Vjera pak obuhvaća egzistencijalno sjedinjenje teorije i prakse. „To znači da se kršćanska vjera ne može svesti samo na vanjski izričaj, pobožnost, nego mora biti stvarna i konkretna. To vodi vjeru u Krista prema kristopraksi osobito obilježenoj služenjem“ poručio je predavač.

Euharistija je središnji sakrament od kojeg svi drugi sakramenti i blagoslovne crpe svoju moć. Crkva je poglavito euharistijska zajednica, ona se ostvaruje slaveći euharistiju, rekao je dr. Karlić. Taj sakrament sakramenata naziva se večera Gospodnja, lomljenje kruha, agape, sveta žrtva, žrtva zahvalna. Izraz euharistija uobičajen je od kraja 1. st., tragom Isusove zahvale na Posljednjoj večeri. od 5. do 6. st. prevagnuo je termin misa (lat. poslanje, otpust), iako nije najprimjereniji za označavanje euharistijske žrtve, rekao je predavač. Riječ potječe od đakonskog poziva ‘Ite, missa est’ koji bi đakon uputio nakon službe riječi onima koji nisu mogli pristupiti prijesti, da napuste sastanak.

U drugom dijelu izlaganja, dr. Karlić je opisao liturgijsko-pastoralne naglaske sakramenta euharistije, protumačivši znakove i simbole kojima obiluje, a upućuju na Božje otajstvo kako bismo ušli u zajedništvo s njim i drugim vjernicima. „Po sakramentu euharistije Krist stvarno želi biti u i među vjernicima, kao onaj koji se do kraja daje u obliku riječi, kruha, vina, znaka, geste, simbola. Sudjelovanje na misi nije tek vršenje obveze, ispunjavanje neke zapovijedi i zakona, nego angažiranje cijele osobe: njene savjesti, srca, radnji, svijesti, kako bi taj susret bio izvor snage za daljnji kršćanski život“ rekao je dr. Karlić, istaknuvši da je euharistija sakrament istinskog susreta Boga i čovjeka. „Svaka sveta misa označava ponovno predanje Krista na križ, za nas, a treba označavati i našu zahvalu Bogu na tome te naše predanje Kristu. Na poseban način taj se susret

ostvaruje na nedjeljnoj misi. Nedjelja je dan susreta s uskrslim Gospodinom i dan kad se kršćani više susreću, obilaze rodbinu, prijatelje, bolesnike. Onaj tko shvati tu dubinu sakramenta euharistije i nedjelje kao dana posebno posvećenog Bogu i ljudima, može otkriti ljetoputu vjere i vrijednost pripadnosti Katoličkoj Crkvi“ zaključio je dr. Karlić.

Rekolekcija je počela pokorničkim bogoslužjem koje je predvodio don Domagoj Kelava, župnik Sukošana i Debeljaka, a u obraćanju svećenicima, uz godišnjicu njegove smrti, zadarski nadbiskup Želimir Puljić osobito je istaknuo veličinu uzornog svećeništva blagopokojnog kardinala Franje Kuharića. „Hrvatska se prepoznaće po svom povijesnom tropletu. Upotrijebit ću tu riječ pa reći kako je Zagreb u 20. st. prepoznatljiv po kardinalskom tropletu: Stepinac, Šeper, Kuharić. Svaki je od njih dao svoj osobni obol koji je bio uočljiv. ‘Kardinalu Stepincu svi su se divili, kardinala Šepera svi su poštovali, uzoritog kardinala Kuharića, svi su voljeli!’, rekao je jednom mons. Vladimir Stanković. Ali, i kardinal Kuharić je volio sve. Kako u svojoj nadbiskupiji, tako i u svim biskupijama hrvatskog naroda, i diljem svijeta gdje su Hrvati živjeli. Stoga je bio najugledniji Hrvat u Domovini i u inozemstvu, a po ugledu i karizmi odmah uz bok bl. Alojzija Stepinca kojeg je zapravo on i doveo do proglašenja blaženim“ rekao je mons. Puljić, istaknuvši da je Kuharić, uronjen u sakralentalnu zbilju Crkve, govorio jezikom zagovornika malenih i obespravljenih. „Bio je odlučan navjestitelj spasenja i neumorni branitelj istine i slobode. U duhu prokušane hrvatske mudrosti, ‘tuđe poštuj, a svojim se dići’, bio je prepoznatljiv kao iskreni hrvatski domoljub. Dizao je glas kad je trebalo. Obilazio je iseljenike i promicao jedinstvo domovinske i iseljene Hrvatske. Osobnim zalaganjem dao je iznimani doprinos ostvarenju prava hrvatskog naroda na samostalnu državu. Zahvalni Bogu za velikog sina našeg naroda, sjećamo ga se s posebnom radošću što mu se kao sluzi Božjem možemo utjecati, preporučivati naše ljude i Domovinu koju je iz duše volio“ zaključio je mons. Puljić.

STUDIJSKI SUSRET SVEĆENIKA, TEMA KOMUNIKACIJA I DIJALOG – IZLAGANJE

Seminar komunikacija Trodnevni studijski susret svećenika Zadarske nadbiskupije zaređenih u zadnjih deset godina počeo je u srijedu 11. ožujka u dvorani sjemeništa ‘Zmajević’ u Zadru. Voditelji susreta su prof. dr. Josip Bošnjaković, stručni voditelj u psihološkom i psihoterapeutskom području djelovanja u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji i Ana Uranija, psihologinja u Obiteljskom savjetovalištu Caritasa zadarske nadbiskupije. Svećenici razmatraju važnost dušebrižničkog razgovora i u svjetlu teoretskih i praktičnih poteškoća, npr., zašto ljudi teško razgovaraju, ne razumiju se ili se krivo razumiju. Uvodno izlaganje održao je zadarski nadbiskup, mons. dr. Želimir Puljić, o temi ‘Humanistički pristup u psihologiji i psihoterapiji’. „Ako itko treba biti ekspert komunikacije, to je Crkva. Nekad znamo biti siromašni u komunikaciji, ali taj ideal ostaje pred nama“ rekao je mons. Puljić, govoreći o čovjeku kao biću dijaloga. Istaknuo je značaj činjenice da se drugoga umije i želi saslušati. „Pretpostavka stvaranju zajedništva je autentična komunikacija u kojoj smo kadri drugoga saslušati i reći mu nešto o sebi. Tim djvjema tračnicama putuje vlak zajedništva“ rekao je mons. Puljić, upozorivši da ljudi često jedno drugo ne slušaju, a čuti drugoga, razumjeti i dati mu priliku da se izgovori s povjerenjem i bez straha često je jače i mudrije odgojno sredstvo od puno govorjenja. „Tko samo sluša, u opasnosti je da se prenapuni, a tko samo govori, da se brzo isprazni. Valja alternativno govoriti i slušati, kao udisati i izdisati zrak. Važno je biti osjetljiv za muke drugih i dati im prostora u svom srcu. To mogu ljudi koji nisu uskogrudni, koji posjeduju nutarnju širinu i snošljivost“ rekao je nadbiskup. Čovjek je društveno biće upućeno na druge. „Čovjek bez drugog ne može živjeti. Njemu je drugi potreban, ne kako bi postao taj drugi, već kako bi postao svoj“ istaknuo je mons. Puljić. Upozorio je kako se često krivo ili nedovoljno predstavljamo. Trebalo bi bez straha izreći što nas tišti, što proživljavamo i osjećamo. „Kad drugi imaju krivu sliku o nama, i mi smo sukrivci jer se nismo potrudili ispravno

predstaviti. Htjeli smo se možda pokazati boljima nego jesmo. Ako to čini i sugovornik, nije čudo što u međuljudskoj komunikaciji dolazi do nerazumijevanja“ upozorio je mons. Puljić.

Nadbiskup je opisao sadržaj razgovora s drugima koji može imati nekoliko oblika: površni način razgovora, trač o drugima, iznošenje osobnih stavova te iznošenje vlastitih doživljaja. „U trač razgovorima niti što kažemo o sebi, niti što saznajemo o sugovorniku. Tu čovjek ništa ne daje od sebe, niti što prima od drugoga“ upozorio je nadbiskup. Istaknuo je važnost odgoja ljudi za dijalog. To nije jednostavno, jer zahvaća cijelog čovjeka, njegove misli, čuvstva, stavove i uvjerenja. Nadbiskup je pritom naveo radove američkih psihologa, Carla R. Rogersa i Carkhuffa – Berensona. Oni tvrde da u međuljudskim odnosima i pružanju pomoći drugima, postoje oni koji pomažu i stimuliraju rast i onih koji to odmažu i blokiraju. „Oni koji pomažu, razumiju i cijene druge, te se pozitivno odnose prema njima. Zanimljivo bi bilo proučiti koliki je postotak ljudi završio na psihijatrijskim odjelima, u liječilištima, zatvorima i popravnim domovima, zato što su bili odgajani i živjeli u ozračju problematičnih međuljudskih odnosa“ rekao je mons. Puljić.

Trostruki stav potreban za razgovor je empatija, poštovanje i autentičnost. Empatija je sposobnost uživjeti se u situaciju drugoga. Kad nema empatije, malo se razumije, površno prošuđuje i slabo komunicira. Poštovanjem pokazuјemo povjerenje prema drugima i cijenimo njihovo dostojanstvo i vrijednost. „Nažalost, puno ljudi nema to i vladaju se s malo ili nimalo obzira i pažnje prema drugima. Oni donose odluke umjesto njih ili nude savjete kao neke umirujuće recepte. Takvo protektivno ophođenje blokira pojedince. Dijaloška komunikacija popraćena empatijom i poštovanjem otapa nepovjerenje i stvara podlogu razumijevanja“ rekao je mons. Puljić. Autentičnost je sposobnost biti slobodan i svoj. Pojedinci obdareni tom kvalitetom ne predstavljaju se krivo i ne zatvaraju se u neke uloge. Kod autentičnog sugovornika nema raskoraka između onoga što kaže i osjeća. „Kad nema autentičnosti, govori se jedno, a čini drugo. Profesionalno se obavlja

posao i najamnički ponaša. Tu nema prave komunikacije. To je problem našeg doba. Nema istinske komunikacije. Iako se mnogo govori, malo se kaže. Ljudi se često sastaju, ali malo povezuju. Događa se dijalog bez volje, razgovor bez dubine, riječi bez osjećaja“ upozorio je mons. Puljić, istaknuvši da je dijalog susret dviju duša. On nije samo razgovor, još manje rasprava ili dokazivanje.

„U dijalogu ne dokazujem, još manje napadam. Izlažem i slušam drugoga, ne kako bih mu našao neku pogrešku, već sa željom čuti ga i shvatiti njegovu točku gledišta, osjetiti što on osjeća. Kušam hodati u njegovim cipelama. To je profinjena ravnoteža. Jednostavno izlažem, tumačim i opisujem. To su mostovi kojima kruži dah života, različitosti, pluralizma i bogatstva“ rekao je nadbiskup, poručivši, što se više trudimo voditi iskren dijalog, to smo bogatiji. „Dijalog nas odgaja, čini nas osjetljivima i slobodnima priopćiti, slušati i ponizno pitati. Učiti, vidjeti i reći. Kad sam spremjan vidjeti i zapaziti, postajem pronicav otkrivati i voljan nešto učiti. To me čisti od mojih predrasuda i krivih sudova. Gledati u lice i osjetiti raspoloženje. Otkriti poruke koje se ne izriču riječima. To znači imati osjećaj za dijalog. Ako je čovjek u dijaluštu toga svjestan, te se pritom ponaša obazrivo i sa strahopoštovanjem, on sugovorniku pomaže, shvaća ga i prihvata. Uočiti što je rečeno, razumjeti što je skriveno, prihvati što je ponuđeno, te pritom ne iskrivljivati stvari i ne suditi, već s poštovanjem drugom izreći dobrodošlicu, dobar je znak i početak korisnog dijaloga“ zaključio je nadbiskup Puljić.

TRIBINA ‘ČUVAJMO ŽIVOT OD ZAČEĆA DO SMRTI’ INICIJATIVE 40 DANA ZA ŽIVOT

Čuvajmo život od začeća do smrti’ u organizaciji molitvene inicijative ’40 dana za život’ održana je u četvrtak 12. ožujka u kapeli sv. Barbare katedrale sv. Stošije u Zadru. Na tribini su govorili dr. Danijela de Micheli Vitturi, liječnica obiteljske medicine iz Splita, Maja Devaj, nacionalna koordinatorica ’40 dana za život’, a iskustva u dosadašnje dvije kampanje u Splitu iznijeli su volonteri odnosno molitelji te inicijative iz Splita: Ana Kovačević, Marija Šošić, Vesna Drnasin, Vlado Vanjaka Marović te iz zadarskog tima Ivica Jandrić.

„Zar je moguće da netko može dovoditi u pitanje univerzalnost savjesti i pripisivati ga samo vjernicima i dijeliti liječnike na one koji prizivaju na savjest i na ne-prizivače. Častan poziv i časni ljudi koji su najljepše godine mladosti proveli učeći, koji čitav život uče da bi spašavali ljudski život, našli su se u koliziji između prava i dužnosti, savjesti i zakona i što je najvažnije, između života i smrti. I sve to u najboljoj želji da se pomogne drugoj osobi. Zašto kaljati ruke zbog tuđeg neodgovornog ponašanja i ne boriti se svim silama za ono što je prvo u definiciji liječnika, a to je briga o zdravlju i spašavanje života“ istaknula je dr. Vitturi, dodavši da nerođeno dijete ima apsolutno pravo na život jer se ne može ničim braniti i potpuno je nezaštićeno. Od Rimskog prava do danas začeto dijete se smatra fizičkom osobom, može biti nositelj određenih prava, npr. naslijedivanja, ako se dijete rodi živo.

Dr. Vitturi je podsjetila da se tijekom povijesti mijenjala Hipokratova zakletva kojom prisježu liječnici prilikom dobivanja diplome, da će poštivati život od začeća do naravne smrti. Na kongresu 1948. g. u Ženevi utvrđena je zakletva koja se koristi i danas, a u njoj стоји: „Apsolutno ću poštivati ljudski život od samog začeća. Niti pod prijetnjom neću dopustiti da se iskoriste moja medicinska znanja suprotno zakonima struke“. „Da sam znala da srce djeteta kuca od osamnaestog dana, da mi je to netko rekao, nikad ne bih pobacila“ prenijela je Maja Devaj svjedočanstvo žene iz Zagreba koja

je sad majka dvoje djece, a prije toga je pobacila tri puta. Naime, volonteri inicijative ističu da je jedan od osnovnih problema to što žene nemaju pravu i potpunu informaciju, pa im se za začeto dijete u utrobi kaže da je nakupina stanica koja će se ‘malo očistiti’ – pobačaj se naziva čišćenjem.

Inicijativa nudi i osigurava pravo na informaciju, a u govoru o slobodi i pravu na izbor, molitelji kažu da je i odluka za život pravo na izbor. „Najhitnije je spašavati život, majkama koje su pobacile liječe se rane, dolaze nam to reći. Želimo biti znakovi ljubavi. Kroz ovo djelovanje se mijenja mentalitet ljudi iz kulture smrti u kulturu života. Svojom ljudskom snagom ne mogu se činiti tako velika djela“ rekla je Ana Kovačević iz Splita. Potrebno je preventivno djelovanje, mnoge majke ne znaju da postoje ljudi i zajednice koje su im spremni pomoći i materijalno u trudnoći i nakon rođenja djeteta.

Članovi inicijative materijalno pomažu majke koje su se odlučile za život i trudnice iz kojeg god grada im se jave. Jedna trudnica, majka petero djece, već je bila uplatila za učiniti pobačaj sa šestim djetetom, no potaknuta djelovanjem ’40 dana za život’ od njega je odustala i nije htjela niti uzeti natrag uplaćeni novac. Svi volonteri ističu veliko bogatstvo zajedničke molitve i doživljavaju sudjelovanje u tome kao istinsku duhovnu obnovu koja ne pomaže samo drugima, nego i njima osobno u životu. U Splitu jedan molitelj svaki dan putuje četrdeset minuta da bi sudjelovao u akciji ispred bolnice. U Splitu se moli dvanaest dnevno, od 6,30 do 18,30 sati. Moliteljima pomažu i franjevci iz obližnjeg samostana, u Godini posve-

IZ ŽIVOTA ZADARSKЕ CRKVE

ćenog života odlučili su nedjeljom moliti cijeli dan ispred bolnice i podržati akciju. „Inicijativa je vođena Duhom Svetim i to je pravi duhovni boj koji vodi Gospodin“ rekla je Marija Šošić.

„Ta molitva jest za nerođene, ali ona uključuje puno toga. Moli se za cijeli svijet. Blagoslov ide u svim smjerovima. To nije samo molitva, nego svjedočanstvo kršćanstva. Živimo ustajalo, komforno, zatvoreno kršćanstvo, a ovo je izlazak iz naše uskogrudnosti i komoda na koji smo navikli“ rekao je Ivica Jandrić iz Zadra. Od početka inicijative u svijetu, od 2004. g., akcijom je od pobačaja spašeno približno deset tisuća života. Ovom korizmenom kampanjom dosad je u svijetu spašen 181 život, u Hrvatskoj su u ovoj korizmenoj kampanji tri odustanja od pobačaja. Deset gradova u Hrvatskoj najnovije su se priključili molitelji ispred bolnica u Kninu i Varaždinu. Također, sve više ginekologa se poziva na priziv savjesti.

ZAVRŠEN STUDIJSKI SUSRET SVEĆENIKA O KOMUNIKACIJI

Trodnevni studijski susret svećenika Zadarske nadbiskupije zaređenih u zadnjih deset godina o temi komunikacije završen u petak 13. ožujka predavanjima i kroz radionice o komunikacijskim vještinama vodili su prof. dr. Josip Bošnjaković, voditelj psiholoških i psihoterapeutskih susreta u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji i Ana Uranija, psihologinja u Obiteljskom savjetovalištu caritasa u Zadru.

„Način komuniciranja s osobama je bitan jer se u komunikaciji događaju promjene u osobi dok s njom komuniciramo, iako se posljedice tih promjena mogu događati i s odgođenim efektom. Ljudi će se vraćati na ono što im govorimo, prisjećat će se o čemu smo razgovarali. Komunicirati je umjetnost i snaga koju imamo u odnosu prema drugima“ rekao je dr. Bošnjaković. Svećenici su u poslanju pomaganja ljudima, te je potaknuo na razmišljanje kako svećenik sebe doživljava u kontaktu s drugom osobom. Podsjetio je na misao pape Franje u pobudnici ‘Radost evanđelja’ kako Crkva svećenike, redovnike i vjernike laike mora uvoditi u umijeće praćenja drugoga, ‘kako bi svи naučili izuti svoje sandale pred svetim tlom drugoga’.

Ritam tog praćenja mora biti odmijeren, ohrabrujući, odražavati našu bliskost, poštivanje i suošjećanje koje ujedno ozdravlja, oslobađa i potiče rast u kršćanskom životu.

„U pristupu ljudima Isus je dobro osluškivao situaciju tih ljudi i poznavao ih. Isus je odgovarao na potrebe ljudi. Od sadržaja navještaja ne treba odstupati, no kako sadržaj navještaja uklopi u kontekst života pojedine osobe ostaje otvoreno pitanje, jer onoliko je putova do osoba koliko je osoba“ rekao je dr. Bošnjaković. Svećenik prije svega naviješta riječ Božju i iz nje iznosi što je odgovarajuće za narod. „Navještitelj je u prednosti ukoliko poznaje situaciju slušatelja, te je dobro, od koristi je, upoznati se sa situacijom i životom slušatelja. Primjer takvog postupanja je Ivan Krstitelj. Postoji opće načelo djelovanja, ali ako se konkretizira, postaje opipljivo i motivirajuće. Ivana Krstitelja je pitalo mnoštvo što im je činiti. On im odgovori, tko ima dvije haljine i hrane, neka podijeli s onim koji nema. Pitaju ga carinici što im je činiti, kaže da ne utjeruju više nego je određeno. Pitali su ga vojnici što im je činiti, kaže im neka nikome ne čine nasilja i krivo ne prijavljuju. Ivan Krstitelj ima poruku za svaki pojedini stalež koji mu se obraća za pomoć, uzima u obzir kontekst u kojem su osobe rasle“ rekao je dr. Bošnjaković. Istaknuo je i značaj toga da se ljudi potiče da budu samostalniji. Ljudi žele biti oslobođeni svojih teškoća, a da sami u tome ne sudjeluju.

„Kroz komunikaciju postajemo ono što jesmo, odnos nas gradi. Ne znači da se moramo slagati, ali je važno kako će se stav izreći. Do nesu-

glasica često dođe ne zato što se nešto reklo, nego zbog načina na koji se reklo“ upozorila je Uranija, istaknuvši da je komunikacija s drugima autentična čovjekova potreba, jer kroz te odnose dobije se orijentacija o sebi, svom ponašanju, emocionalno zadovoljstvo i mogućnost ostvarivanja raznih potreba. Snalaženje u komunikaciji je povezano s uspjehom u poslu, u privatnom životu, mentalnim zdravljem. Komunikacija se odvija na sadržajnoj i odnosnoj, verbalnoj i neverbalnoj razini, uključuje razgovor, ali i ponašanje.

Predavači su opisali značajke dobre i loše komunikacije. Dobra komunikacija podrazumijeva govor u ja-porukama, pri čemu pojedinac izriče kako se osjeća zbog ponašanja druge osobe, koje su posljedice njenog ponašanja na tu osobu, što predlaže da se promijeni u ponašanju. Dobro, aktivno slušanje znači razumijevanje, provjeru toga što je osoba razumjela, pitanje. Loša komunikacija je govorenje u ti-porukama, zapovijedanje, omalovažavanje, okrivljavanje, izrugivanje, prebacivanje odgovornosti na druge. Loše slušanje je jednoslojno, selektivno, dolazi do otimanja riječi. Bošnjaković i Uranija su govorili i o modelu dvostrukog interesa u situacijama sukoba. To je pet situacija: borba/nadmetanje, s pristupom pobjednik-gubitnik i porukom ‘Ili će biti kako ja hoću ili nikako’. Tačko ponašanje se sastoji u naređivanju, prijetnji, prisiljavanju, nadmudrivanju, suprotstavljanju, kontroli. Situacija rješavanja problema ima pristup pobjednik-pobjednik, s porukom ‘Moj izbor je..., što bi ti želio?’ To znači prikupljanje informacija, traženje alternativa, prihvatanje različitosti, uključenost.

U kompromisu pristup je djelomični pobjednik i djelomični gubitnik, a poruka ‘Ja ću se malo povući, ako se ti malo povučeš’. Ljudi se pritom cjenkaju, naglašavaju razlike, preispituju, slušaju, popuštaju. U situaciji izbjegavanja, pristup je gubitnik-gubitnik, a poruka ‘Sukob? Ma nema nikakvog problema’. Tu se osoba povlači, poriče, odgada razgovor, ignorira. U situaciji odustajanja-prilagođavanja, pristup je gubitnik-pobjednik, a poruka ‘Kako god ti kažeš...’. Pritom osoba prihvata kritiku, slaže se, umanjuje svoje ciljeve, laska, smiruje drugu

stranu i naglašava njenu pravednost. „Kršćanstvo je nauka o vjeri i ujedno življenje te vjere u odnosu prema Bogu i u odnosu prema čovjeku, prema sebi i drugima. Osoba je interpersonalno biće koje živi s drugima te je potrebno više spoznati sebe i biti sposobniji za komunikaciju s drugima“ poručio je dr. Bošnjaković. Tijekom seminara svećenici su sudjelovali u misnom slavlju i molitvi Srednjeg časa.

KRIŽNI PUT ZADARSKE NADBISKUPIJE RIVOM U SREDIŠTU GRADA

Križni put Zadarske nadbiskupije u nedjelju 15. ožujka okupio je brojne vjernike svih staze i uzrasta koji su sudjelovali u razmatranju križnog puta temeljem teksta don Ante Mateljana. Pobožnost koju je predvodio zadarski nadbiskup Želimir Puljić počela je u crkvi sv. Dimitrija, nastavila se zadarskom rivom, preko lokacije morskih orgulja, do crkve sv. Frane.

Molitvu krunice između postaja predvodio je don Dario Tičić, a pjevanje Katedralni zbor sv. Stosije. U čitanju teksta po postajama koji je aktualizirao svakodnevne ljudske sumnje i pitanja sudjelovali su svećenici, redovnici, bogoslovi, sjemeništarci, vjeroučitelji, članovi pokreta i udruga iz župa nadbiskupije.

Uvodno je upućena molitva da vjernici prate Krista na njegovom križnom putu sućutnim srcem s Majkom Marijom, te da u molitve uključe bližnje, patnike i bolesnike, da osjete snagu Božje blizine. „Ti želiš da na križnom putu budemo trajno uza te. Molimo te, ostani i ti trajno s nama na svim križnim putovima našeg osobnog, obiteljskog i narodnog života“

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

zamolio je nadbiskup Puljić. Križni put se prvi put održao na zadarskoj rivi u središtu grada, a njegovo odvijanje uz sam rub obale, more, brodove i povjetarac, dodatno je potaknulo sudionike ući u dramu križnog puta, u simbolici mora i potrebe za kormilarom životne lađe čovjeka izloženog nemiru valova. Uz same sudionike, Križni put je izazvao veliku pažnju i poštovanje prolaznika i turista. „Križ je naš lijek, snaga i utjeha“ tema je nagovora mons. Puljića kojeg je održao u crkvi sv. Frane na kraju tog dostojanstvenog molitvenog susreta za kojeg su svi poželjeli da kao svjedočki izraz Crkve postane tradicija održavanja u Zadru.

„Križ i trpljenje nije bila glavna namjera Isusovog dolaska na svijet. Njegova namjera je bila spasenje, uskrsnuće i život vječni. Ali, nema drugog puta koji bi tamo vodio, osim onoga preko Maslinske Gore, Golgotе i Kalvarije. Stoga je križ naš lijek, snaga i utjeha. S križem dolazi blagoslov. Sudjelovanje u dirljivoj pobožnosti križnog puta izraz je naše vjere, molitve, nade i počasti svetom drvu križa na kojem je Isus umro. Usrdno ga molimo, neka neizmjerna vrijednost njegove svete krvi ne bude za nas izgubljena“ rekao je nadbiskup, potaknuvši da u zahvalnosti zamolimo pokoj dušama prethodnika koji su vjerovali u snagu Kristova križa.

„Slušajući izvješće o Mesiji koji pati i umire, razmišljamo o brojnim Isusovim sljedbenicima koji su osuđivani samo radi toga jer su bili njegovi, njegovo ime nosili i njegovu nauku s radošću pronosili, od rimskih do naših dana. Mislimo i na silno mnoštvo svjedoka u tvornicama, školama, bolnicama, trgovinama i tvornicama,

kojima su se podrugivali i mahali glavom jer su vjerovali, molili se, slavili sakramente, nosili i častili sveti križ. S križem zasađenim u srcu kršćanskog nauka i pobožnosti otkrivamo obzorje vjere i smisao Božje patnje i smrti.

Ne krijemo potresenost zbog svega što smo na križnom putu čuli, osobito na kraju plač napuštenog Mesije koji s križa vapije i moli“ poručio je nadbiskup Puljić, istaknuvši: „Isusov proces se ponavlja i traje u životu patnika, prognanika i bližnjih koji su se pod teretom križa savili do zemlje. A ja se pretvorio u pasivnog promatrača, i ni ne pada mi na pamet da se sagnem, pomognem i pružim oslonac. Veronika je imala hrabrosti pristupiti Isusu, jer je bio nemoćan. Tako je pokazala da je samilost jača od sile te da se u sućuti i ljubavi rađaju čudesna. Zato molimo da nam Isus udijeli samilosno Veronikino srce, srce Šimuna Cirenca, srce po srcu svome“ potaknuo je mons. Puljić.

Križni put i Kristova muka je remek djelo biblijske književnosti i prava božanska drama (U. von Balthasar), a glavni junak je Sin Božji, Isus Krist, jedini spasitelj i otkupitelj čovjeka, rekao je nadbiskup. „Ta drama uznemiruje ljudsko srce i nameće pitanja. Događaj se davno zbio, no jeka se i danas čuje. I akteri su tu. Svi smo mi obuhvaćeni u Isusovoj muci i trpljenju. I mi smo Gospodina osudili svojim življnjem. Isusovo srce razdire se od bola jer ga njegov narod muči i razapinje.

U napasti smo ustvrditi kako se prijekor ‘Puče moj, što učinih tebi, u čemu ožalostih tebe’, ne odnosi na nas, nego na vojnike koji su ga uhitili, na Židove koji su ga mučili i razapeli. Ali, i naše krivnje i naši grijesi utkani su u Judinoj

izdaji, Pilatovoj osudi, u Malkovom šamaru, u Petrovoj zataji, bijesu svjetine, okrutnosti vojnika“ upozorio je mons. Puljić, upitavši zašto je Bog dopustio da se ljudi poigraju sudbinom njegovog nevinog Sina, zašto je odabrao patnjom spašavati ljude.

„Očima vjere molimo i priželjkujmo nikada se ne naći u ulozi onih koji su u tom scenaru imali negativnu ulogu, poput Jude koji ga je prodao za mizerne škude, lažnih i tajnih svjedoka koji bi ga teretili svojim iskazima. Ne želimo ponavljati Petrovo iskustvo koji se kleo da ga ne pozna, a s njime je proveo tri godine hodajući Galilejom, Judejom i Samarijom. Ne nadimo se među svjetinom koja viče ‘Raspni ga’“ zaključio je nadbiskup Puljić, udijelivši puku blagoslov s križem.

BLAGDAN SV. JOSIPA NA PLOVANIJI U ZADRU

Sveti Josip je suvremen svetac zbog svog osobitog odnosa prema radu kojem treba vratiti duhovnost i dostojanstvo i zbog odnosa prema obitelji, jer se u naše vrijeme tome ne poklanja dostatna pozornost, poručio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić u propovijedi koncelebriranog misnog slavlja koje je na blagdan sv. Josipa u četvrtak 19. ožujka predvodio u župnoj crkvi sv. Josipa na Plovaniji u Zadru.

„Ne cijeni se osobni rad, nego se sanja zarada na brzinu, ako treba uz prijevaru i otimanje. Nerijetko se to događa i pod krinkom izglasanih zakona. Prisjetimo se zakona o nacionalizaciji, konfiskaciji, eksproprijaciji ‘u ime naroda’ prije šezdesetak godina. Ili najnovijih zakona o privatizaciji, rasprodaji i slobodi tržišta ‘u ime nekih viših ciljeva’. Sv. Josipu su bili nepoznati takvi ‘propisi i zakoni’“ upozorio je mons. Puljić, dodavši da je sv. Josip kao zauzeti radnik uzor radnika koji svojim znojem i vlastitim žuljevima zarađuje kruh svagdanji. „Ne na račun drugoga, ni na račun makinacija. Josipov vrhovni zakon bilo je poštenje, njegova putovnica vlastiti rad i vlastiti žuljevi, a sreća i zadovoljstvo drugovanje s Isusom i Marijom“ rekao je mons. Puljić.

Podsjetio je da je sv. Ivan Pavao II. svoju treću encikliku ‘Radom čovjek’ posvetio problematiči rada. U njoj je pokazao da je rad čovjeku potreban, preko rada osoba ostvaruje sebe kao čovjeka. „Radom čovjek postaje bolji čovjek. Zato je važno vratiti duhovnost i dostojanstvo radu. Poduzetništvo treba pravedna načela koja se ostvaruju kroz troplet pravedne zarade, pravedne plaće i pravednog poreza. Potreban je odgoj za rad i zaštita vrijednosti, kulture i tradicije, osobito obiteljske“ istaknuo je nadbiskup. Upozorio je da su ugrožene obiteljske vrijednosti žrtve, darivanja, vjernosti i praštanja. „Čini se da su te vrijednosti došle pod stečaj. Kad je nešto pod stečajem, nisu uz nemireni samo radnici, nego je upitna i budućnost tog mjesta, to je znak za uzbunu. Tko danas govori o tim vrijednostima? Mogu li se prepoznati u serijama i novinama? U kojim školama i fakultetima se izučavaju te vrednote? Ugrađuju li suvremene obitelji u temelje svog bračnog života te životne ideale, poštiju li vrednote vjernosti, žrtve, darivanja i praštanja“ upitao je mons. Puljić, smatrajući užasnim nevjere, rastave i obiteljske svade, ubojstva, čedomorstva i pobačaje koji najavljuju civilizaciju smrti.

„Previše je nevjernih duša i uprljanih ruku krvlju nevine dječice. Stoga se u sivoj svagdašnjici Isusov pocim pojavljuje kao pravi melem na ranu. On je primjeran domaćin, odličan skrbnik, uzor i zaštitnik obitelji“ poručio je mons. Puljić, zamolivši zagovor tog sveca da se u obitelji promiče i štiti život. „Molimo za radnike, seljake i pomorce da u sv. Josipu otkriju svog uzora i zaštitnika. Budući da je Hrvatski sabor prije 328 godina povjerio našu domovinu njegovoj zaštiti, preporučamo u molitve hrvatske

saborske zastupnike da donose propise koji neće biti protivni Božjim odredbama i zakonima upisanima u narav čovjeka. Molimo za naš narod i domovinu. Hrvatska je i danas izložena mnogim pritiscima izvana i iznutra“ rekao je nadbiskup Puljić, poželjevši da zastupnici u Hrvatskom saboru budu svjesni društvene odgovornosti, da donose i podržavaju zakone utemeljene na vrednotama ljudske naravi, u skladu s duhovnom tradicijom hrvatskog naroda. Nadbiskup je potaknuo obitelji da otkriju važnost molitve i sakramentalnog života, rekavši da je sv. Josip svojom vjerom, zauzetošću i neustrašivošću i danas potreban. Novi zavjet tog velikog Božjeg čovjeka spominje samo u dvanaest redaka, bez ijedne njegove riječi.

„Ali i ta mjesta su dovoljna da pokažu crte njegovog života i djelovanja. Bio je pravedan muž, čovjek dobra srca koji je imao golemo pouzdanje u Boga. Bio je čovjek vjere i poslušnosti, vjeran i onda kad je poslušnost tražila velike žrtve. Pokazao se kao zaručnik i muž čista srca, čistih nakana, kao brižan čuvar, skrbnik i otac najsvetiće obitelji“ rekao je mons. Puljić, istaknuvši da je hrvatska povijest obilježena osobitim štovanjem toga sveca, čemu su najviše doprinijeli isusovci.

Dubrovačka Republika je 1521. g. odredila da se svetkovina sv. Josipa slavi kao zapovjedni blagdan, a Hrvatski Sabor je 10. lipnja 1687. g. proglašio sv. Josipa zaštitnikom Hrvatskog kraljevstva, odnosno hrvatskog naroda. Nakon sloma Hrvatskog proljeća 1971. g., hrvatski biskupi su obnovili zavjet te su prigodom 300. obljetnice saborske odluke o sv. Josipu kao zaštitniku hrvatskog naroda crkvu Sv. Josipa u Karlovcu proglašili hrvatskim nacionalnim svetištem.

Prijepodne na blagdan sv. Josipa nadbiskup Puljić u zajedništvu brojnih vjernika predvodio je svečano misno slavlje i u župi sv. Josipa u Obrovcu i procesiju sa svećevim kipom kroz taj grad.

CVJETNICA U ZADRU

„Premalo poznajemo dimenzije božanskog srca. Samo u toj dimenziji dobrote i milosrđa može se razumjeti zašto je Isus Petra koji ga je tri puta zatajio odabrao da bude njegov vidljivi namjesnik na zemlji“ istaknuo je zadarski nadbiskup Želimir Puljić u homiliji misnog slavlja koje je na Cvjetnicu, nedjelju Muke Gospodnje 29. ožujka, predvodio u katedrali sv. Stosije u Zadru.

“Budući da je Petar iskusio kako je slab, tri pada zatajivanja, nakon kajanja i uskrsne pobjede tri puta je isповjedio da ljubi svoga Gospodina. Kajanje, oproštenje i ljubav prepoznatljiv je troplet Isusovih učenika i njegove Crkve. Hvala ti, Isuse, za tu spoznaju. Hvala ti za tvoju muku, ljubav i praštanje“ rekao je nadbiskup, poželjevši da nam Krist pomogne upoznati naše slabosti, padove i grijehu, te da nas potakne sakramentom isповijedi, poput raspetog razbojnika, tražiti njegovo kraljevstvo, jer to nam je dosta.

Istaknuvši događaj milosnog susreta Isusa i raspetog razbojnika njemu s desna, nadbiskup je rekao kako razbojnik s desne strane, Dizma, ide s njim u nebo jer ga je zamolio da ga se sjeti kad dođe u svoje kraljevstvo. „Razapet između neba i zemlje, fizički izmoren i shrvan, Isus otvara vrata raja i osvaja jednu dušu. Taj primjer spašenog razbojnika pokazuje kako je Isusu stalo do spasenja ljudi, do spasenja nas samih. Čini se kako mu je stalo više do našeg otkupljenja i spasenja nego nama samima. Primot ne gleda na naša bezakonja, nego na raskajano i ponizno srce koje neće prezreti“ re-

kao je mons. Puljić, naglasivši da Isus kao dar želi naše grijeha, da ih njemu predamo.

Cvjetnica je nedjelja Isusovog ulaska u Jeruzalem, u tjedan Kristove muke kako ju je najavio prorok Izaija, a teološki opisali apostol Pavao i evanđelist Marko. Teško je bilo u Isusu prepoznati lice Božje. „Sin Božji dolazi s neba na zemlju, iz krila Očeva i društva Životvorca, u zagrljaj smrti. Strašno i neshvatljivo otajstvo najdubljeg poniženja. Ali, ta je poslušnost razlog što ga je Bog uzvisio i dao mu ime nad svakim imenom“ rekao je nadbiskup Puljić. Naglasio je da u mislima o Mesiji koji pati i umire, pratimo i mnoštvo ljudi koji su pošli za Kristom: mučenici, velikani i heroji povijesti koji su cijenili slobodu duha i nisu se bojali okova, kako ne bi bilo okovano Evanđelje.

„Divimo se i Bogu zahvaljujemo za njihovo neustrašivo svjedočanstvo. Mislimo na mnoštvo nezapaženih svjedoka u školama, bolnicama, trgovinama i tvornicama diljem svijeta, kojima su se kao i Isusu mnogi podrugivali i mahali glavom, jer su vjerovali, molili se, djecu kršćanski odgajali i slavili sveta otajstva“ rekao je mons. Puljić, potaknuvši sve da bdiju, kao što je Isus svojih troje učenika, koji su bili s njim i na Taboru i vidjeli preobraženje, uzeo sa sobom da mu budu potpora.

„Bdite, primakao se čas. Potreseni smo onim što Isus govori. Upućuje vapaj Ocu, osjeća da se primaknuo kraj, zna da mu je ići na kalvariju, zna sve što ga čeka, ali moli ako može, neka ga mimoide taj kalež. Što ćemo Isusu darovati za Uskrs, što ćemo ga zamoliti i od njega tražiti? Shvaćamo li smisao i poruku Kristovih riječi da nije došao zvati pravednike, nego grešnike. Ve-

lika je radost u nebu zbog grešnika koji se kaje i čini pokoru“ istaknuo je mons. Puljić.

Misa je počela u crkvi sv. Marije kod benediktinki gdje je nadbiskup blagoslovio maslinove grančice, odakle se puk uz pjevanje korizmenog prijekora u procesiji uputio prema katedrali sv. Stošije, gdje je pjevana Muka našeg Gospodina po Marku.

USKRSNA ČESTITKA ZADARSKOG NADBISKUPA ŽELIMIRA PULJIĆA

Uskrs – sveti dan obiteljskog zajedništva, molitve, druženja i duhovne hrane, tema je uskrsne čestitke zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića koju je uputio vjernicima u utorak 31. ožujka. Kao predsjednika HBK, čestitka je u znaku i nadbiskupovog poticaja na sudjelovanje u nacionalnom susretu hrvatskih obitelji u Rijeci. „Ovogodišnje uskrsno slavlje bit će protkano i neposrednom pripravom na Drugi susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u marijanskom svetištu na Trsatu, na treću uskrsnu nedjelju, 19. travnja. Tema tog susreta je "Obitelj nositeljica života, nada i budućnost Hrvatske". Zbog toga u ovom uskrsnom ozračju odlazim molitvom i duhom do naših obitelji koje su kao nositeljice života doista nada i budućnost Crkve i društva. Želim skupa s njima zahvaliti Bogu Ocu za dar svetog sakramenta braka i obitelji u čije temelje je ugrađena ljubav. Osobito smo zahvalni Božjem Sinu, Isusu Kristu, što je čovjekom postao, pa tako iskazao osobitu počast svetoj stvarnosti braka i obitelji“ poručuje mons. Puljić, ističući da je učenjem Krista, koji je učinio prvo čudo na svadbi u Kani Galilejskoj, Crkva ljudsku instituciju braka uzdigla na razinu sakramenta i opisuje je riječima 'saveza' koji Bog sklapa s čovjekom.

„Obilježja saveza su stabilnost i vjernost. Budući da je Bog čovjeka stvorio kao slobodno i odgovorno biće te odredio da obitelj bude u službi života, njegova se stabilnost i vjernost savezu događa u hodu. Kaže se da je brak stabilni savez vjernosti u hodu koga se živi svakodnevno i u svakom trenutku“ poručuje nadbiskup. Ostvarenje braka je darovano slobodi, ljubavi i odgovornosti supružnika te Božjem

blagoslovu kojeg treba tražiti i izmoliti. „Molitva je privilegirano područje u kojem se sakrament braka krije i ostvaruje. Zajednička molitva, misa i hodočašća izvrsna su i privilegirana mjesto učvršćenja bračnog saveza. Neka i Drugi susret hrvatskih katoličkih obitelji u marijanskom svetištu na Trsatu bude nadahnute i poticaj današnjim obiteljima da budu svjesne milosnog stanja koje im je Gospodin u braku udijelio. Zahvalni smo našim očevima i majkama što su i u teškim razdobljima povijesti ostali vjerni Kristu, Crkvi i svojim narodnim korijenima“ poručuje mons. Puljić, ističući da to nije bilo lako pred brojnim protivnicima križa koji su ljude zavodili i odvodili, plašili i progonili kako bi im vjeru zatrli, a narodna i kulturna obilježja izbrisali.

„Ispunjeni vjerom u Uskrsnuloga i sigurni u poklad vjere koju su primili u baštinu, vjernici su znali da će minuti bol i jad, a iza svake nevolje i oluje ponovno doći sunce. Uskrsna noć raduje zbog otajstva njegove uskrsne pobjede. Uskrsna noć pokazuje kako Bog ne može bitku izgubiti. On nikada ne gubi. Uskrsno jutro objavljuje da je Božja uvijek zadnja. Uskrs je pobjeda svjetla nad tamom, ljubavi nad zločom, istine nad lažima i duha nad materijom“ poručuje nadbiskup Puljić, ističući da uskrsno jutro ispunja vjernike i obitelji utjehom u Krista koji je nepomučeno svjetlo u povijesti ljudskog mraka, središte i raskrižje povijesti, njezin smisao i otkupljenje. „Neka i Drugi susret hrvatskih katoličkih obitelji na Trsatu, a u ozračju uskrsnog vremena, pomogne obiteljima da postanu svjesne velikog Božjeg plana s ludima. Sve Kristove sljedbenike neka učini revnima i raspoloživima pratiti i pomagati obitelji kako bi Božji savez sklopljen u sakramenu ženidbe ostvario plodove života, stabilnosti i vjernosti. S dubokom vjerom i sviješću kako je veliko to Božje otajstvo, želim da svaka nedjelja bude mali Uskrs, dan obiteljskog druženja i izvor duhovne hrane koja naše prolazne trenutke preobražava u sjeme vječnosti. Želim sretne blagdane, uz obilje uskrsne milosti i Božjeg blagoslova“ zaključuje nadbiskup Puljić u uskrsnoj čestitci.

USKRS – SVETI DAN OBITELJSKOG ZAJEDNIŠTVA, MOLITVE, DRUŽENJA I DUHOVNE HRANE – Čestitka mons. Puljića

1. „Vi znate što se događalo po svoj Judeji.. kako Isusa, koji je prošao zemljom čineći dobro, smakoše i razapeše. Ali, Bog ga uskrisi u posljednji dan. Mi smo tome svjedoci!“ Tako apostol Petar kao živi svjedok opisuje događaj koji se zbio „u prvi dan tjedna, u ranu zoru“. Zbog toga se od početka Crkva sabirala na taj dan blagovati euharistiju i slaviti događaj spasenja. Tog jutra, naime, raspeti i pokopani Krist je uskrsnuo.

Već trinaest stoljeća pjeva se po našim crkvama uskrsna pjesma “Kraljice neba, raduj se!”. Raduj se Djevo, kraljice Hrvata; naša majko, naša zoro zlatna. Zahvalni za dar uskrsne vjere mi ćemo i ove godine jedni drugima čestitati uskrsne blagdane uz poklik: Gospodin uskrsnu doista, aleluja! Zahvalni smo našim očevima i majkama što su i u teškim razdobljima povijesti ostali vjerni Kristu, Crkvi i svojim narodnim korijenima. A, nije bilo lako pred brojnim protivnicima križa koji su ljude zavodili i odvodili, plašili i progonili kako bi im vjeru zatrli, a narodna i kulturna obilježja izbrisali. Ispunjeni vjerom u Uskrsnuloga, te sigurni u poklad vjere koju su primili u baštinu, vjernici su znali da će ‘minuti bol i nestati jad’, a iza svake nevolje i oluje ‘ponovno će sunce grijati i sjat’. Na početku trećeg tisućljeća obitelji Crkve zadarske svjedoče istu radosnu vijest spasenja: Uskrsnuo je kako je rekao, aleluja! Upirući svoj pogled prema nebu, a nošene snagom Duha Svetoga, one se ne umaraju iz svega srca ponavljati i pjevati: “Znamo da si doistine, uskrsnuo Božji Sine!”.

2. Ovogodišnje uskrsno slavlje bit će protkano i neposrednom pripravom na Drugi susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u marijanskom svetištu na Trsatu, na treću uskrsnu nedjelju, 19. travnja 2015. godine. Tema tog susreta je ”Obitelj nositeljica života, nada i budućnost Hrvatske“. Zbog toga u ovom uskrsnom ozračju odlazim molitvom i duhom do naših obitelji koje su kao nositeljice života doista nada i budućnost Crkve i društva. Želim skupa s njima zahvaliti Bogu Ocu za dar svetog

sakramenta braka i obitelji u koje temelje je ugrađena ljubav koja je "velikodušna i dobrostiva; ne zavidi i ne traži svoje, nego sve vjeruje, svemu se nada i sve podnosi" (1 Kor 13, 4-7). Posebice smo zahvalni Božjem Sinu, Isusu Kristu, što je čovjekom postao, pa tako iskaže osobitu počast toj svetoj stvarnosti braka i obitelji. Učenjem Isusa Krista, koji je učinio prvo čudo na svadbi u Kani Galilejskoj, Crkva je ljudsku instituciju braka uzdigla na razinu sakramenta. I opisuje je riječima "saveza" koji Bog sklapa s čovjekom. A obilježja saveza su stabilnost i vjernost. Budući da je Bog čovjeka stvorio kao slobodno i odgovorno biće, te odredio da obitelj bude u službi života, njegova se stabilnost i vjernost savezu događa u "hodu".

I kaže se da je brak stabilni savez vjernosti u hodu koga se živi svakodnevno i u svakom trenutku. Njegovo ostvarenje darovano je slobodi, ljubavi i odgovornosti dvoje supružnika, kao i Božjem blagoslovu koga valja tražiti i izmolići. Molitva je, naime, privilegirano područje u kojem se sakrament braka krijepi i ostvaruje. Stoga su hrvatski biskupi u Ninu 1979. godine usvojili slogan: Hrvatska obitelj dnevno moli i nedjeljom misu slavi! Zajednička molitva, sveta misa i hodočašća izvrsna su i privilegirana mjesta učvršćenja bračnog saveza. Neka i ovaj Drugi susret hrvatskih katoličkih obitelji u marijanskem svetištu na Trsatu bude nadahnuće i poticaj današnjim obiteljima da budu svjesne milosnog stanja koje im je Gospodin u braku udijelio.

3. Ispunjeni tom uskrsnom vjerom, donekle shvaćamo Petrove riječi da smo postali "rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod stečen naviještati silna djela onoga koji nas iz tame pozva k divnome svjetlu svome" (1 Petr 7, 9). A liturgija uskrsnog bdijenja podsjeća nas na to da smo po krštenju postali djecom Božjom, pa s osobitom zahvalnošću obnavljamo svoja krsna obećanja i isповijedamo vjeru u Isusa Krista, koji je "isti jučer, danas i sutra".

I kao što nas božićna noć svake godine obraduje rođenjem djeteta Isusa koji donosi radost i toplinu, tako nas i uskrsna noć raduje i veseli zbog otajstva njegove uskrsne pobjede. Uskrsna noć, naime, pokazuje kako Bog ne može bitku izgubiti. On nikada ne gubi. Uskrsno jutro zapravo objavljuje da je Božja uvijek zadanja. Jer, Uskrs je pobjeda svjetla nad tamom, ljubavi nad zloćom, istine nad lažima i duha nad materijom. Uskrsno pak jutro ispunja duše vjernika i svake obitelji nadom i utjehom u Krista koji je nepomućeno svjetlo u povijesti ljudskog mraka, središte i raskrižje povijesti, njezin smisao i njezino otkupljenje.

Neka i ovaj Drugi susret hrvatskih katoličkih obitelji u marijanskem svetištu na Trsatu, a u ozračju uskrsnog vremena, pomogne obiteljima da postanu svjesne velikog Božjeg plana s ljudima. Sve Kristove sljedbenike neka učini revnima i raspoloživima pratiti i pomagati današnje obitelji kako bi Božji savez sklopljen u sakramentu ženidbe ostvario višestruke plove života, stabilnosti i vjernosti. S dubokom vjerom i sviješću kako je to "Božje otajstvo uistinu veliko", kako piše sveti Pavao svojim Efesjanima (Ef 5, 21), završavam ovu uskrsnu poruku sa željom neka svaka nedjelja bude mali Uskrs, dan obiteljskog druženja i izvor duhovne hrane koja naše prolazne trenutke preobražava u sjeme vječnosti. Želim sretne blagdane uz obilje uskrsne milosti i Božjeg blagoslova!

zadarski nadbiskup,

Želimir Puljić

VELIKI ČETVRTAK – MISA POSVETE ULJA U KATEDRALI SV. STOŠIJE

Misu posvete ulja na Veliki četvrtak 2. travnja u katedrali sv. Stošije u Zadru predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić, za vrijeme koje su svećenici nadbiskupije obnovili svoja svećenička obećanja. Nadbiskup je blagoslovio ulje koje se koristi za bolesničko pomazanje i posvetio krizmu (za sakrament krštenja, potvrde, svetog reda, posvetu oltara i crkve).

U slavlju su sudjelovali i ovogodišnji krizmanci i katekumeni, vjeroučitelji, članovi župnih vijeća i ostali župni suradnici.

„Trajno zahvalujmo Gospodinu da jesmo svećenici, na tom velikom daru, uz svijest da smo poslani i pomazani. To nije naša zasluga, nego je Božji dar i Božje izabranje“ potaknuo je mons. Puljić, istaknuvši da je Veliki četvrtak dan rođenja euharistije i svećenički rođendan, kad svećenik ponovno otkriva da je njegovo zvanje dar i otajstvo kojim su povezani s Kristom svećenikom. U njegovo ime svećenik izgovara ‘Uzmite i jedite... Uzmite i pijte.’

„U tom otajstvu sadržan je cijeli život Crkve. Darom toga dana svećenik je postao svjedok i poslužitelj velikog otajstva. To nije simbolično prisjećanje prošlosti, nego živa Gospodinova prisutnost koja se događa kad se slavi euharistija, kad svećenik posuđuje svoj glas Kristu i ponavlja riječi ustanovljenja“ rekao je mons. Puljić. Tragom najave pape Franje za Godinu Božanskog milosrđa, nadbiskup je rekao da bi to razdoblje moglo i trebalo pomoći uroniti u dubinu božanskog milosrđa. Obiljem svoje bezuvjetne ljubavi i milosrđa svećenike je pozvao djelovati u njegovo ime.

„Neka nam sveti spomendan Gospodnje večere bude prigoda iznova otkriti to otajstvo milosrđa koje je Isus očitovao prema razbojniku Dizmi i apostolu Petru koji ga je zanijekao. Zahvalni za otajstvo Isusove muke, ljubavi i praštanja, molimo da nas Gospodin potakne tražiti samo njegovo kraljevstvo“ rekao je mons. Puljić.

Istaknuo je kako su svećenici ovih dana ispovjedili brojne penitente i još će mnoge sate provesti u ispjovedaonici. „U ime svih kojima ste podijelili odrješenje, zahvalujem na tom diskretnom, ustrajnom i odanom radu, koji je ponekad zaliven i suzama u dušama penitenta koje samo Bog vidi. Ne zaboravljajmo da sakramente dijelimo u Božje ime, in persona Christi. Za to smo ređeni i opunomoćeni. Otac milosrđa služi se našim rukama i našim ustima, pa se po nama očituje kao milosrdni brat i vjeran suputnik, kao pastir koji traži izgubljenu ovcu, liječnik koji iscjeljuje i krijeplji, učitelj koji naučava istinu i pokazuje na putove Božje. Kao nedostojni sluge njegovi, vršimo što nam je omogućeno i zapovjeđeno“ rekao je mons. Puljić.

Nadbiskup se spomenuo i velike svete žene, crkvene naučiteljice Terezije Avilske, koja je osobito oduševljeno živjela otajstvo križa i euharistije. „Iako se rodila prije petsto godina, svojom porukom, primjerom i radom vrlo je suvremena, aktualna i za naše doba. Vremena u kojima je živjela bila su burna i popraćena otkrićima novih svjetova. Ona je otkrila nešto drugo, puno važnije za čovjeka i njegovo spasenje – da se ljudsko srce ne mjeri izvanjskim mjerilima i ne zadovoljava onim što mu svijet pruža. Uvjerila se da Bog prebiva u središtu duše koja se moli i s njim prijateljuje i razgovara. Boga je zavoljela u Crkvi kao njegovo Tijelo koje ima lice Krista raspetoga i uskrasnuloga“ rekao je nadbiskup, istaknuvši da njeni izričaji Sve prolazi, samo Bog ostaje isti, Tko ima Boga, ima sve, Samo je Bog dostatan, opisuju jednostavno, ali duboko i snažno trajne vrijednosti koje imaju značenje i poruku za sva vremena.

„Rečenicom ‘Samo je Bog dostatan’ izrekla je dvije temeljne istine o Bogu i čovjeku. Čovjek se u traženju smisla može jedino u Bogu smiriti. Tamo je njegovo sidrište. Druga strana

medalje u toj rečenici govori o čovjeku koji je u središtu Božje brige i skrbi. Stoga, čovječe, svu svoju brigu njemu prepusti. On te stvorio i ti si njegova predraga svojina. To je Otac nebeski osobito pokazao kad ni svoga Sina nije poštadio, nego ga je predao da nas otkupi i spasi“ poručio je mons. Puljić.

Neposredno pred suočenje sa zlom i smrti, u

trenutku odlučnog prelaska iz ropstva i smrti u slobodu i život, Isus je ostavio znakove poslušnosti, vjernosti i ljubavi.

„Taj spomen čin najdraža je i najdragocjenija uspomena. Najavljuje novo doba, novo vrijeme, novo nebo i novu zemlju, koji započeše u činu sebedarja na Veliki četvrtak za vrijeme Posljednje večere. Probudimo svijest otajstva i zahvalnosti, budimo vjerni tom nezaslužnom zalagu Velikog četvrtka. Pomažimo vjernicima koji su nam povjereni otkrivati bogatstvo slavljenja svetih tajna, osobito nedjeljnog okupljanja oko stola Gospodnjeg. Neka slika Krista okruženog apostolima na Posljednjoj večeri svakome bude poticaj na bratstvo i zajedništvo. Tu smo na vrhuncu ljubavi“ poručio je nadbiskup Puljić svećenicima, rekavši kako im je Božjim promislom dodijeljena odgovorna i sveta zadaća sabirati, miriti, upućivati i odgajati vjerničke zajednice.

„Svjesni svojih mana i promašaja, obnavljamo svoja svećenička obećanja. Zahvalni za milosni dar služenja u Crkvi, molimo neka Duh Sveti obnovi naše svećeništvo kako bi rasla spremnost za darivanjem i svetim služenjem, osobito u sakramantu pomirenja i euharistije“ zaključio je mons. Puljić, zamolivši Krista da svećenike posveti otajstvom Velikog Četvrtka.

MISA VEČERE GOSPODNE NA VELIKI ČETVRTAK u katedrali sv. Stošije

Misu Večere Gospodnje na spomen ustanovljenja euharistije i svećeništva, na Veliki četvrtak 2. travnja u katedrali sv. Stošije u Zadru predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Za vrijeme mise nadbiskup je oprao noge dvanaestorici predstavnika gradskih župa. Nakon mise, Sвето otajstvo u njihovoj i pratnji suslavitelja svećenika prenio je u Božji grob u pokrajnju lađu katedrale gdje je puk ostao u molitvi i klanjanju uz pjevanje Gospinog plača, predvođeni Katedralnim zborom sv. Stošije s voditeljem Žanom Morovićem.

„Molimo neka nikad ne presuši izvor poslužitelja euharistije, velikog otajstva bezgranične ljubavi. Neka uvijek bude dovoljan broj onih koji će dijeliti svete tajne, slaviti euharistiju i upućivati nas na pravi put spasenja. Krist je sebe ostavio i darovao sebe u euharistiji; apostolima je rekao ‘Ovo činite meni na spomen, ovlašćujem vas da ovo slavlje bude trajno nazočno, dok je vijeka’. Zato su svećeništvo i euharistija usko povezani. Kao Crkva, ne možemo bez svećenika. Kao zajednica vjernika, ne možemo bez euharistije“ poručio je mons. Puljić.

Budući da nema svećenika bez euharistije i nema euharistije bez svećenika, kaže se da je svećeničko zvanje u biti euharistijsko. „Svećenik priprema euharistijski stol da ljudi blaguju Tijelo Kristovo. Sam se stavlja na raspolaganje Bogu da preko njega i njegove službe preobrazava svijet i vjernike. Dok predvodi euharistijsko slavlje, dogada se čudesna preobrazba čovjeka, povijesti i svemira. To je božanska

pretvorba koja nadilazi vremena i prostore. A ipak je vidljiva i konkretna, u svojim znakovima i obredima“ rekao je nadbiskup Puljić.

Potaknuo je vjernike da zahvale Bogu za darove euharistije i svećeničkog reda, za zapovijed ljubavi koja je u temelju stvaranja civilizacije ljubavi.

„Posebno zahvalimo što nam je po znakovima kruha i vina ostavio samog sebe. Isus je na Posljednjoj večeri odlučio trajno prebivati među nama. Zato je euharistija produljenje Isusovog života na zemlji i milosno približavanje ljudima. Ona je zagrljaj i poljubac Božjeg Sina. Spreman je svakog trenutka prosvijetliti nas, ojačati, blagosloviti, posvetiti, utješiti i pomoći: ‚Dragost je moja biti sa sinovima ljudskim‘, ‚Ostanite u mojoj ljubavi‘ (Iv 15, 9).

Kad je prvi put pričestio apostole na Posljednjoj večeri, izgovorio je: ‚Uzmite i jedite, ovo je moje tijelo. Uzmite i pijte, ovo je krv moja novoga zavjeta koja će se proliniti za vas‘. Od tog svetog i svečanog trenutka obnavlja se isto pod svakom svetom misom. Na nekrvni način obnavlja se milost križa i otkupljenja. Teče novi

Božji život koji nam je Krist zaslužio svojom mukom, smrću i uskrsnućem“ rekao je nadbiskup, istaknuvši da je euharistija spomen čin kalvarijske žrtve našeg otkupljenja. Povijest spasenja nalazi u njemu svoj vrhunac i posljednji smisao.

„Slavljem euharistije ispovijedamo vjeru u njegovu stvarnu nazočnost. Crkva je to stoljećima vjerovala, ispovijedala, čuvala i branila. Svakog dana, od onog nezaboravnog četvrtka uvečer, okuplja se zajednica Božjeg naroda prisustvovati i slaviti jedinstvenu gozbu ljubavi i bratskog zajedništva, gozbu lomljenja kruha i zahvaljivanja. Taj spomen čin je najdraža i najdragocjenija uspomena koja najavljuje novo doba i novo vrijeme, a počeli su u činu Kristovog sebedarja na Veliki četvrtak. To zahvalno slavimo i s radošću spominjemo“ zaključio je mons. Puljić.

USKRSNA ČESTITKA MONS. PULJIĆA PREDSJEDNICI RH GRABAR KITAROVIĆ

Predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, zadarski nadbiskup Želimir Puljić, uputio je uskrsnu čestitku predsjednici Republike Hrvatske Kolindi Grabar-Kitarović u kojoj piše:

“Apostoli su nakon Gospodinova Uskrsnuća bili povlašteni svjedoci tog osobitog događaja, pa zabilježili i prenijeli sve što su čuli, vidjeli i doživjeli. Otajstvom Kristovog uskrsnuća započelo je vrijeme nade, a Uskrsnuli postao izvor, središte i smisao svega. Nošen tom vjermom apostol Petar izjavljuje pred glavarima i pismoznancima u Jeruzalemu kako ‚nema pod nebom drugog imena dana ljudima po kojem se možemo spasiti, osim imena Isusa Krista‘ (Dj 4, 12).

Crkva već dvije tisuće godina prenosi istu vjeru, te u uskrsnom vremenu posebice ispovijeda, moli i pjeva: Znamo da si doistine, uskrsnuo Božji Sine! Povijest je osvijetljena uskrsnim svjetлом, jer je zora ‚prvog dana u tjednu‘ postala proljetnom zorom čovječanstva. U tom ozračju vjere želim Vam blagoslovljene uskrsne blagdane!“.

VELIKI PETAK: SLUŽBA MUKE GOSPODNE u katedrali sv. Stošije

„Križ i trpljenje nisu bili glavna nakana Isusovog dolaska na svijet. Isusova namjera bila je spasenje, uskrsnuće i život vječni. Ali, nema drugog puta koji bi tamo vodio, osim onoga preko Maslinske Gore, Golgote i Kalvarije. Do velikih stvari u životu dolazi se samo preko tih strmina. S križem dolazi blagoslov. Križ je naš lijek, snaga i utjeha“ poručio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić u homiliji Službe Muke Gospodnje koju je na Veliki petak 3. travnja predvodio u katedrali sv. Stošije u Zadru.

Nakon obreda u katedrali, središtem grada (Širokom ulicom, Narodnim trgom, ul. Elizabete Kotromanić) prošla je procesija s križem od katedrale do crkve sv. Šime gdje je nadbiskup udijelio blagoslov s križem. Za vrijeme procesije puk i svećenici pjevali su prijekore ‘Puče moj, što učinih tebi’ predvođeni Katedralnim zborom sv. Stošije. „Sudjelovanje u dirljivim obredima Velikog Petka i procesija ulicama grada izraz je naše vjere, molitve i počasti svetom drvu križa na kojem Isus umrije“ rekao je nadbiskup Puljić, istaknuvši da je Kristovo raspeće najbezumnije ljudsko djelo. Uzvisinu Golgotu blizu Jeruzalema oblila je tada božanska krv Isusa Krista.

„Pred neukrotivom svjetinom koja je kao pomahnitala tražila njegovu smrt, Pilat je popustio i oprao ruke. Židovski starještine su se radovali jer su ostvarili svoj cilj. Samo se priroda zastidjela. I dok se zemlja trese, kamenje plače i hramska zavjesa puca, Isusovo se srce razdire od bola, jer njegov narod ga muči i viče: Raspni ga, raspni“ rekao je mons. Puljić. U navještenoj

muci po Ivanovom izviješću o tom žalosnom procesu predstavnici su različitih zvanja i staleža: mogućnici, suci, svećenici, vođe stranaka, bogataši, intelektualci, dvorani, građani, vojska, narod, sluge, muškarci i žene, pojedinci i društvo.

„Drama koja uznemiruje ljudsko srce započinje u vrtu. Evandelist Ivan time nas podsjeća na edenski vrt, izgubljeni raj gdje su naši praroditelji Adam i Eva sve proigrali. Isusova muka po Ivanu započinje također u vrtu. Ali, novom vrtu u kojem novi Adam sve popravlja“ rekao je mons. Puljić, podsjetivši da Crkva u jednoj zbornoj molitvi kaže kako je Bog divno sazdao čovječe dostojanstvo, i još divnije ga obnovio.

Početak Isusove muke obilježen je s dva značajnija događaja. „Na jednoj strani glavari svećenički i pismoznaci u Jeruzalemu, ondašnji kreatori dnevne politike i planeri svjetskog poretka, traže načina kako Isusa na prijevaru uhvatiti. Na drugoj strani u Betaniji, malom mjestu u provinciji, dok Isus sjedi u kući Šimuna gubavca, dolazi ‘neka žena’ s alabastrenom posudom nardove skupocjene pomasti i poljeva je po Isusovoj glavi. Krema društva u metropoli spremi smrt za nevinoga, a u provinciji bezimena žena pomazuje Isusa za njegov ukop“ rekao je nadbiskup. Tu ženu evandelist opisuje zamjenicom ‘neka’.

„U toj ‘bezimenoj ženi’ počašćene su sve vrijedne žene, majke, supruge i domaćice, koje su snagom ženskog instinkta osjetile nepravdu koja je nad Isusom učinjena: od Pilatove supruge koja je sanjala pa mužu govorila neka se okani tog pravednika, do pobožnih žena koje su ga pratile i oplakivale na trnovitom putu do

Kalvarije. Od Marije Magdalene, Marije majke Jakova mlađega do Salome i Marije, majke Isusove. Sve one izbliza su promatrali kamo položiše Isusovo tijelo. Jedna od njih, Marija Magdalena, bit će prva vjesnica i svjedok Isusovog uskrsnuća“ zaključio je nadbiskup Puljić.

VELIKA SUBOTA: USKRSNO BDJENJE U KATEDRALI SV. STOŠIJE

Svečano uskrsno bdjenje s blagoslovom novog ognja na Veliku subotu 4. travnja u katedrali sv. Stošije u Zadru predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić. „Započeli smo liturgiju vjerničkog bdjenja uz vatru pod vedrim nebom. Kao da se time želi reći: ovo je nebeski, svemirski događaj! Ovo je nadpovijesna milosna stvarnost koju nam Krist po svome križu, muci, smrti i uskrsnuću objavljuje. Sin Božji silazi iz krila Očeva, iz društva Duha Životvora u zagrljaj smrti, kako bi nas izveo iz tame u svjetlost, iz smrti u život, iz grijeha u milost i svetost! Zato je raspjevana liturgija vazmenog bdjenja: od svjetla i riječi do vode i euharistije. To je liturgija koja spaja nebesko sa zemaljskim, a povezuje božansko s ljudskim“ rekao je nadbiskup, dodavši da je ta lijepa noć bogata sadržajem i simbolima – od vatre, ognja, uskrne svjeće kojoj se kliče i pjeva svečanu himnu, do Službe riječi koja odvodi u otajstvo koje se slavi.

„Nijedna druga noć ne može se mjeriti s ovom noću. U njoj slavimo najdulje bdjenje, najsvečanije slavlje i najčudesnije događaje. U svečanom hvalospjevu uskrsnoj svjeće Crkva pjeva da je ta noć svjetlošću stupa raspršila tmine grijeha, vraća milosti i pridružuje svetosti. U

toj noći je Krist raskinuo okove smrti i kao pobjednik od mrtvih ustao. U liturgiji ove svete noći isprepliću se tolike zbilje i događaji naše vjere. Tu se u tren prelazi iz jednog svijeta u drugi: iz tame u svjetlost, iz smrti u život, od grijeha u milost i svetost. Orkestralnu svećanstvo ove noći tvore: liturgija svjetla, liturgija riječi, liturgija vode i krštenja i euharistija“ rekao je mons. Puljić, istaknuvši kako je te noći sve na nogama.

Isus koga smo sažalijevali u muci, patnji i sveemu što je pretrpio za nas, nadvladao je, pobijedio je. Zato, neka se Božji narod veseli, jer Spasitelj koji je bio strašno mučen, pobijedio je, uskrslji je, rekao je mons. Puljić.

U toj noći dogodilo se nešto jedinstveno u povijesti ljudskog roda: raspeti i pokopani Krist je uskrsnuo. „O tom događaju svjedoče prvi vjesnici i svjedoci Kristovog uskrsnuća. Njegovo uskrsnuće je kamen temeljac naše vjere. Uskrslji Krist je nepomućeno svjetlo u povijesti ljudskog mraka i tame. On je njen središte i raskrižje. On je njen smisao i otkupljenje.“

Ova se večer nadovezuje na ono što smo slušali i pratili kroz liturgiju muke našeg Gospodina gdje je Mesija prikazan kao Janje Božje, kao onaj koji sluša što Jahve određuje, nosi križ na Golgotu i na njemu umire za naše spasenje. U Velikom petku otkrili smo misterij velikog boja između ljubavi koja se bezrezervno predaje i tajne zla koja će se očitovati u neshvatljivoj mržnji i neprijateljstvu. Nasuprot prijekora ‘Puče moj, što učini tebi’, u Bdjenju odjekuju riječi satnika: ‘Zaista, ovaj čovjek bijaše Sin Božji!’“ zaključio je nadbiskup Puljić.

USKRS: MISA U ZADARSKOJ KATEDRALI

Koncelebirano misno slavlje na svetkovinu Uskrsa u nedjelju 5. travnja u katedrali sv. Stošije u Zadru predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić, kada je i podijelio papinski blagoslov s potpunim oprostom. Zbog događaja koji se zbio u prvi dan tjedna, Crkva se od početka sabirala na taj dan blagovati euharistiju i slaviti događaj spasenja. Toga jutra raspeti i pokopani Krist je uskrsnuo, rekao je nadbiskup, podsjetivši na dan kad smo po sakramenu krštenja postali djecom Božjom, a krsno obećanje vjernici obnavljaju u liturgiji Bdjenja uoči Uskrsa.

„Sa zahvalnošću obnavljamo svoja krsna obećanja i ispovijedamo vjeru u Isusa Krista. Poželio bih stoga neka nam Uskrs bude prigoda sjetiti se dana i mesta svoga krštenja i naših vjerskih korijena. Nedjelja Kristovog uskrsnoga je dan posvećen Gospodinu i dan našeg obiteljskog zajedništva“ rekao je nadbiskup. U Godini posvećenog života i nadbiskupijskoj Godini euharistije poželio je blagoslovjen Uskrs svećenicima i redovništvu, da budu širitelji uskrsne radosti i pouzdanja u Boga.

„Sretan Uskrs predstavnicima građanske vlasti koji su pozvani snagom službe ugrađivati u temelje države vrednote mira, tolerancije, pravde, poštivanja i solidarnosti, te odstranjavati sve što rađa malodušjem i pesimizmom. Blagoslovjene uskrsne blagdane učiteljima i odgojiteljima mladih, lijećnicima i bolničkom osoblju, obrtnicima, ratarima, pomorcima i svima koji u znoju lica svoga zarađuju kruh svoj svagdanji. Uskrsnuli Krist je naš Put, Istina i Život. On je središte i smisao svega. Nema drugog imena po kojem se možemo spasiti, osim

imena Isusa Krista. U toj vjeri svima od srca želim blagoslovljene i sretne uskrsne blagdane i obilje uskrsne milosti, s andeoskim poklikom: Uskrsnuo je kako je rekao, Aleluja“ zaključio je nadbiskup Puljić.

USKRSNI PONEDJELJAK: MISNO SLAVLJE U CRKVI SV. ŠIME U ZADRU

večano misno slavlje na uskrsni ponedjeljak 6. travnja u crkvi sv. Šime u Zadru predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić. U svjetlu navještaja Matejevog evanđelja, nadbiskup je govorio o dvije skupine vazmenih svjedoka koji žure u Jeruzalem. Marija Magdalena i druga Marija u osvit prvog dana po suboti došle su pogledati grob. Nakon susreta s anđelom koji im je rekao da je Krist uskrsnuo i da jave to njegovim učenicima, kako ide pred njima u Galileju, žene su sa strahom i radošću isle to javiti apostolima. To poglavje završava scenom susreta jedanaestorice apostola koji su na gori u Galileji ugledali Isusa i pali ničice pred nj. Uskrsnuli im je tada rekao da učine njegovim učenicima sve narode, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Druga skupina vazmenih svjedoka su stražari; preplašeni potresom koji se zbio uz Isusovo uskrsnuće, otrčali su u grad javiti svećeničkim glavarima što se dogodilo tog jutra rano u zoru, za mraka. Židovske starješine su se sabrali na vijećanje i odredili dati puno novca stražarima da pričaju kako su noću, dok su oni spavali, došli njegovi učenici i ukrali Kristovo tijelo. Iz liturgijskih izvješća uočljiva je uloga žena u pashalnom događaju. „Sva četiri evanđelja pišu kako su žene bile prve vjesnice Isusovog uskrsnoga. No, one su nazočne i kod muke Gospodnje, prate Isusa na križnom putu, sažaljevaju ga i prisutne su na Kalvariji podno križa. Osim toga, one su prihvatile svoje poslanje u evangelizaciji i nastupale su kao vrijedne pomoćnice u apostolskom radu Kristovih učenika. Osobito u vremenima tame i progona kad su se sile antikrista osjećale jake. Pavao u svojim poslanicama hvali suradnice, Febu koju naziva poslužiteljicom Crkve u Kenhareji, Prisku kao suradnicu u evangelizaciji Korinta i Efeza te Juniju za koju kaže da je vrlo ugledna žena koja surađuje i pomaže apostolima“ rekao je mons. Puljić, istaknuvši: „I danas, kao i u Pavlovo vrijeme, Crkva zahva-

ljuje vrijednim majkama i bakama, suprugama i vjeroučiteljicama koje snagom svoga ženskog genija prenose vjerske istine djeci i svjedoče otajstvo Kristovog uskrsnuća. Osobito u molitvi, čitanju Svetog Pisma i sakramentalnom životu. Po tome su se i odlikovale prve kršćanske zajednice“.

Nadbiskup Puljić protumačio je i prvi Petrov javni nastup nakon Pedesetnice navješten u

prvom čitanju. Nošen snagom Duha Svetog i osnažen uskrsnim događajem, Petar zanosno propovijeda. „Često se pitamo zašto je Isus izabrao baš Petra među apostole i postavio ga glavarom svoje Crkve. Sigurno ga nije izabrao zbog njegove naobrazbe, kulture i društvenog položaja. Bio je obični ribar iz Betsaide, čovjek brzih reakcija, kukavica i slabici. Ali, bio je iskren. Bio je kadar priznati svoj grijeh i za njega se gorko kajati. Možda ga je Gospodin izabrao baš zbog te njegove iskrenosti, otvorenosti otajstvu vjere i raspoloživosti za velika otajstva. Osobito zbog njegove velike ljubavi“ rekao je mons. Puljić, dodavši da taj govor Petar započinje semitskim izričajem: ‘Ovo znajte i riječi mi poslušajte!’, a završava: ‘Pouzdano neka znade sav dom Izraelov da je toga Isusa, kojega vi razapeste, Bog učinio i Gospodinom i Kristom’. Svjesni da su nastupila posljednja vremena, slušatelji ga pitaju što im je činiti. „U tom nastupu Petar daje odgovor koji vrijedi za sva vremena: ‘Obratite se i svatko od vas neka se krsti u ime Isusa Krista da vam se oproste grijesi i primit ćete dar Duha Svetoga’. Primiti poruku evanđelja znači početi novu stranicu svog života. Uskrs je ključni događaj povijesti kako je to apostol Petar objasnio u svom

programatskom navještaju. Ne radi se o nekoj utješnoj filozofiji koja je napisana za slabe i naivne. Njen objekt vjere nije povijest, nego nadpovijest o kojoj prvak apostola jasno propovijeda: ‘Židovi i vi svi što boravite u Jeruzalemu, ovo znajte i riječi mi poslušajte – Toga Isusa Bog uskrisi i mi smo tomu svjedoci!’. Neka i nas potakne jasnoća Petrova izlaganja te ispunjeni uskrsnom vjerom budemo postojani u nauku apostolskom, zajedništvu, lomljenu kruhu i molitvama“ zaključio je nadbiskup Puljić.

USKRSNA ČESTITKA PREDSJEDNIKA HBK, MONS. PULJIĆA, PRAVOSLAVNIM VJERNICIMA

Predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup Želimir Puljić uputio je čestitke patrijarhu Srpske pravoslavne crkve gospodinu Irineju, mitropolitu zagrebačko ljubljanskom Porfiriju i episkopu dalmatinskom Fotiju povodom svetkovine Uskrsa koji će pravoslavni vjernici proslaviti u nedjelju 12. travnja:

„Vi ćete ovih dana objaviti pravoslavnim vjernicima radosnu vijest evanđeoskog izvješća kako je „prvog dana u tjednu, rano ujutro Gospodin uskrsnuo“. Stoga taj „prvi dan“ zovemo nedjeljom, danom „vasrksenija“. A na spomen tog događaja kršćani su se okupljali upravo „u prvi dan tjedna“ blagovati Euharistiju i slaviti uskrsno otajstvo spasenja.

Osnaženi tom vjerom kršćani su kadri ‘stajati čvrsto u Gospodinu’ (Fil 4, 1). Jer, Uskrsnuli je njihova nada i snaga. On je, naime, svjetlo u povijesti ljudskog mraka i tame, te središte i smisao svega. U toj vjeri i radosti želim Vama, kao i svima koji su povjereni Vašoj pastriskoj brizi, blagoslovljene uskrsne blagdane!“

USKRSNI KONCERT MLADIH NA BELAFUŽI U ZADRU

Uskrsni koncert na inicijativu župnog zbora mlađih Uznesenja BDM na Belafuži u Zadru održan je u nedjelju 12. travnja u župnoj crkvi na Belafuži. Uz taj zbor, okupio je i mlađe iz župnog zbora Srce Isusovo u Zadru i studente sa Sveučilišta u Zadru okupljene u grupi Aka Crecendo.

Nakon zajedničke uvodne pjesme 'Velik si', svaki zbor izveo je po dvije pjesme u želji da proslavi Uskrslog Gospodna te pokaže vitalnost i aktivnost mlađih u župama u pjesmi, liturgijskom čitanju, župnoj katehezi, animiranju mlađih, caritasu i ostalome.

Zbor 'Srce Isusovo' iz istoimene zadarske župe izveo je pjesme 'Božje djelo' i 'Isus premješta planine'. Zbor mlađih Belafuža, djelatan više od dvadeset godina, a prošle godine nastupio je i Marijafestu i Bonofestu s tri autorske pjesme vjernika iz župe, izveo je pjesme 'Tvoj Bog' i 'Krist je Bog'.

Studentska a capella grupa Aka Crescendo koja izvodi duhovne skladbe u modernijem aranžmanu, izveo je pjesme 'Evo me' i 'Djeluj kroz mene'. Koncert je završio zajedničkom izvedbom pjesme 'Naš Bog je velik' pedesetak mlađih pjevača i mnogih posjetitelja, u želji da taj koncert bude tradicionalan u proslavi uskrsne ljubavi.

Prisutne je pozdravio i belafuški župnik don Dario Tičić. Istaknuvši da je Isusovo uskrsnuće novost i prekretnica po kojoj sve dobiva novi smisao, don Dario je rekao da je u tome temelj

svih pobjeda istine, dobra, ljubavi, pravde i mira.

„Na tom temelju je i hrvatski narod izborio velike povijesne pobjede, poput one u Domovinskom ratu. U Isusovom uskrsnuću je korijen i za pobjede u drugim područjima života pojedinca i naroda, moralno i gospodarski“, rekao je don Dario, istaknuvši da Isusovo uskrsnuće pobjeđuje sve ljudske strahove.

Gost na koncertu bila je i Ksenija Abramović, direktorica Laudato obiteljske televizije. Predstavila je taj projekt i potaknula na podršku za njegovo ostvarenje, kako bi kamere LTV-a u budućnosti zabilježile i koncerте poput toga te takve inicijative mlađih u biskupijama predstavili široj hrvatskoj javnosti.

KRŠTENJA U TRI VELIKE OBITELJI NA RELJI U ZADRU

Zadarski nadbiskup Želimir Puljić za vrijeme svečanog misnog slavlja koje je na Nedjelju Božjeg milosrđa 12. travnja predvodio u župnoj crkvi Rođenja sv. Ivana Krstitelja na Relji u Zadru krstio je troje djece u tri velike mlađe obitelji: Kristijana, peto dijete u obitelji Josipe i Darija Birkića, Emanuela, šesto dijete Zrinke i Vedrana Frakina te Dominika, sedmo dijete Katarine i Denisa Pleslića. Zajedno u te tri obitelji živi osamnaestero djece.

„To nije često. Hvala Bogu da ima sve više obitelji koje cijene djecu, vole i imaju djecu. To je blagoslov za mjesto, župu i Crkvu, domovinu i narod“ rekao je mons. Puljić, istaknuvši da je Mali Uskrs uvijek bio dan novokrštenika, onih koji su kršteni u uskrsnoj noći, a tjedan potom u nedjelju bi se slavio njihov dan. Stoga Mali Uskrs uvijek ima posebno značenje u liturgiji.

„Crkva je svjesna i uvjerenja da je dobro društva duboko povezano s dobrom obitelji pa osjeća svoje poslanje navješčivati Božji naum o braku. Crkva daje podršku, nudi objašnjenje i evanđeosko rasvjetljenje svima koji traže istinu o braku i obitelji. Bogu zahvaljujemo za dar života i roditelje koji su pokazali otvorenost životu. Molimo za sve obitelji, da ih Bog blagoslovi, pomaže svojom nazočnošću, a djeca da budu

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

poslušna i zahvalna roditeljima,” poručio je mons. Puljić, istakuvši da je obitelj u središtu crkvene pozornosti i pastoralu.

„Želimo dati do znanja svim obiteljima da je obitelj božanska institucija, nositeljica budućnosti Crkve i naroda. U njene temelje ugrađena je ljubav. Želimo zahvaliti uskrsom Kristu koji je došao na svijet, rodio se u obitelji te utjelovljenjem i rođenjem iskazao osobitu čast toj svetoj stvarnosti obitelji i braka uzdignutog na razinu sakramenta“ rekao je mons. Puljić, podsjetivši da je sv. Ivan Pavao II., koji je bio papa obitelji, govorio kako su obitelji podvrgnute brojnim pritiscima koji je nastoje uništiti. Crkva je pozvana braniti istinu i navještati o toj božasnoj instituciji. Za vrijeme mise, vjernici su obnovili krsno obećanje.

Mons. Puljić je podsjetio kako je prvo krštenje koje je podijelio kao zadarski nadbiskup po dolasku na službu u Zadar bilo upravo djetetu obitelji Frakin, petogodišnjoj Miji Stošiji. Također, u obitelji Pleslić troje djece je krstio zadarski nadbiskup. Mons. Puljić krstio je Luku i sad Dominika, a blagopokojni nadbiskup Ivan Prenda krstio je Zvonimira. Zanimljivo je i da su Vedran Frakin i Denis Pleslić, koji su krstili šesto i sedmo dijete, vjenčani kumovi. Svim tim obiteljima podrška su njihovi roditelji i neokatekumenska zajednica.

Josipa Birkić je djelatnica zadarskog Doma zdravlja, a suprug Dario Hrvatskih autocesta. U braku su jedanaest godina. Najstarije njihovo dijete, Lucija Danijela, ima deset godina, slijede, Marija, Antonija, četverogodišnji Jakov i krštenik Kristijan.

Zrinka Frakin je knjigovodja, a suprug Vedran ing. telekomunikacija. U braku su dvadeset godina. Najstarije njihovo dijete Sara ima osamnaest godina, slijede Ema, Lovre, Lea Ana, petogodišnja Mia Stošija i krštenik Emanuel. Katarina Pleslić je predškolski odgojitelj, a suprug Denis ing. strojarstva, radi kao profesor u školi. U braku su dvadeset i jednu godinu. Njihov najstariji sin Tomislav ima dvadeset i jednu godinu, slijede Valentina, Karlo, Karmen, Zvonimir, trogodišnji Luka i krštenik Dominik.

U župi na Relji ujedno je bio i euharistijski dan cjelodnevnog klanjanja pred Presvetim, te je župnik i gvardijan fra Ivan Paponja pozvao župljane na zahvalnost i pobožnost euharistiskom Isusu u Godini euharistije u zadarskoj nadbiskupiji.

Izjave roditelja: “Odgojiti kršćansku djecu nije lako”

„Ne treba imati straha. Treba se otvoriti životu, Bog providi i daje hrabrost. Bog sve vodi. Nama brojna djeca znače otvoreno srce i duša,

otvorena kuća. Živimo u obitelji gdje djeca odrastaju u vjeri“ kaže Josipa Birkić.

Za Emanuela, kojem je zbog živahnosti za vrijeme mise nadbiskup predvio da bi mogao biti pjevač, majka Zrinka Frakin kaže: „Neka pjeva Bogu. Ima razloga slaviti Boga. Sretni smo i zadovoljni u velikoj obitelji. Ljubljen je od sve braće i sestara. Bogu smo zahvalni što ga imamo. Kad je rođen, bio je sitan. Odmah sam rekla da će narasti od ljubavi braće i sestara. I zaista je tako. Bogu hvala na ovom danu. Od jutra su mi suze cijelo vrijeme u očima. Mi se svi pozajemo u župi“ kaže Zrinka.

Je li naporno odgajati toliko djece? „Najteže je u domeni odgoja. Željela bih stvarno da ih odgojimo kako Bog hoće. To nije lako. Odgojiti kršćansku djecu danas nije lako. To mi je jedino važno. Uvijek želim neko savršenstvo, težim da sve bude dobro. Htjela bih da oni budu savršeni, da sam ja savršena majka, muž savršen otac. A savršenstva nema. Tu budem malo pokolebana, ali sve je dobro, Bogu hvala“, kaže Zrinka. Nisu osjetili da su ikome sablazan niti je naišla na neugodnosti iz okoline, dapače. „Kad sam bila trudna, znači mi kad mi se kaže ‘Bravo, svaka čast, hajde’. To me hrabri, to mi daje snage da idem naprijed, diže me u trenucima kad pokleknem i kad mi je teško“ kaže Zrinka. Kao djevojka rekla je da će imati šestero djece, i sad je tako. To je bio više neki hir, kaže, no Providnost ga je učinila stvarnim.

„Počašćena sam, drago mi je da smo sve tri obitelji krstile djecu. Presretna sam. Ima teških i lakših dana. Sve u svemu, guram i sad ne mogu zamisliti život bez ijednog od njih. To mi je najnormalnije. Svaki dan bude s poteškoćama, ali i puno veselja i radosti. Teško je uvijek biti strpljiva, pribrana, požrtvovna, što se očekuje od majke. Moram priznati da padam u toku dana, sto puta se izmjenjuju ta stanja. Uvijek nastojimo imati strpljenja, razumijevanja. Nije uvijek lako, biti uvijek tu za njih“ kaže Katarina. Mislila je da će imati puno djece, ali ne baš sedam. „Hvala Bogu, stvarno sam sretna. Novac je potreban za život, ali nije nužan i nije rješenje za sve probleme. Dragi Bog providi“ poručuje Katarina Pleslić.

BDJENJE ZA DUHOVNA ZVANJA U KATEDRALI SV. STOŠIJE U ZADRU

Bdjenje za duhovna zvanja u četvrtak 23. travnja u katedrali sv. Stošije u Zadru predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić, ususret Nedjelji Dobrog Pastira i 52. svjetskom molitvenom danu za svećenička i redovnička zvanja. Molitveno-meditativni i glazbeni susret koji je završio euharistijskim klanjanjem organiziralo je nadbiskupijsko Povjerenstvo za duhovna zvanja i ministrante s predstojnikom don Stanislavom Wielinskim. Crkva moli Dobrog Pastira da pozove mladiće i djevojke biti učiteljima Učitelja. „Dragi svećenici, redovnici, redovnice, i mi trebamo biti zahvalni i radosni za naše: Evo me, Gospodine! Treba moliti Gospodara žetve za nova duhovna zvanja, jer je svako duhovno zvanje Božja inicijativa, njegova milost i njegov poziv“ rekao je don Stanislav.

„Svatko želi otkriti Božji poziv. U život nas je pozvala susretljiva Božja ljubav. On želi da spoznamo ne koliko smo postigli ili pogriješili, nego Bog nas želi baš takve kavi jesmo. Prihvataća nas s darovima i granicama. Uvijek iznova iskusimo kako Božji pogled počiva na nama“ rekao je mons. Puljić. Treba cijeniti svoj poziv i moliti da svatko otkrije svoje poslanje u svijetu. Potaknuvši da otvorimo svoje srce Božjem naumu s nama i da nam osnaži volju kako bismo ga slijedili i služili mu u braći, nadbiskup je pozvao da Duh Sveti pobudi djelitelje svetih otajstava na putu spasenja.

Svjedočili su o. Franjo Kowal iz Družbe Božje riječi Verbita i s. Lucija Bijelić iz Družbe Klanjateljice Krvi Kristove. S. Lucija je zahvalila Bogu na pozivu, svojoj obitelji u kojoj je peto dijete i

IZ ŽIVOTA ZADARSKЕ CRKVE

svima koji su je podržali na tom putu. Studira psihologiju na Sveučilištu u Zadru i u zadnjoj je godini svoje formacije, junioratu. Izrazila je radost zbog ovoljetnog polaganja doživotnih zavjeta. Kao djevojčicu dojmio je uzorni lik fra Zlatka Papca u HKM u Linzu gdje je živjela. Kada je on na susretu ministranata pitao tko želi biti svećenik, i sedmogodišnja Lucija je podignula ruku. Fra Zlatko joj je rekao: 'Mala, ti ćeš biti časna sestra'. Bila je sretna da će na primjereni način moći ostvariti nasljedovanje duhovnih kreposti kakve je vidjela kod fra Zlatka. Lucijin brat je svećenik dominikanac, pa su na nju djelovale i knjige koje bi donosio kući, osobito životopisi svetaca. U susretu s redovnicama oduševljavala ju je njihova jednostavnost, susretljivost i toplina. Imala je i strah od neizvjesnosti, nepoznatosti i neuspjeha, no shvatila je da svijet ne može ispuniti njen srce; Boga je htjela živjeti na viši, osobniji način. „Poziv je odluka da će unatoč kušnjama ustrajati do kraja. Nosi me Božja vjernost. Ako ne mogu biti sigurna u sebe, sigurna sam u Boga“ poručila je s. Lucija rodom iz Orašja. Ohrabrla je sve da se odazovu Božjem pozivu kao radosti koja ne razočarava.

O. Franjo je podsjetio na svoju prvu župu u Gani u Africi. „Zajednica pomaže da ostanemo vjerni zvanju i poslanju. No, i ja moram izgraditi zajednicu, imati otvoreno srce i ruke“ rekao je o. Franjo, istaknuvši da zajednički život nije jednostavan, još kad se živi s braćom drugih kultura i s drugih kontinenata. „Održali su nas Krist i molitva. Duh Sveti je motor istinske djelatnosti“ poručio je o. Franjo. Fra Gabrijel Škibola je pročitao poruku pape Franje za duhovna zvanja, u kojoj se ističe da čuti i prihvati Božji poziv znači oslobađajući izlazak prema drugome i sebi, a ispunjava čovjeka radošću i smislom. „Ne bojte se izaći iz sebe i krenuti na put. Lijepo je pustiti da nas iznenadi Božji poziv“ poruka je pape Franje, koji potiče na napuštanje udobnosti i ukočenosti svoga ja. Poziv nije prezir vlastite osobnosti, znači izaći iz svoje zemlje, pa će Bog pokazati put prema drugoj zemlji. „Kršćanski poziv nas decentralizira i pokreće trajno izlaženje iz vlastitog ja, prema pronalaženju samog sebe i otkrivanju Boga, svaki dan živeći iz krsne milosti i Bož-

je naklonosti“ poticaj je pape Franje. Susret su pjesmom animirali katedralni zbor mladih Anastasia, zbor mladih Magnificat iz Bibinja te sjemeništarci.

ZEMUNIK DONJI, POSLJEDNJI ISPRAT ĆAJ: IKA PRENĐA, MAJKA BLAGOPOKOJNOG ZADARSKOG NADBISKUPA IVANA PRENĐE

U ispraćaju majke Ike pozvani smo spomenuti se svih požrtvovnih, samozatajnih majki svećenika, a na osobit način i majki koje, mimo očekivanog prirodnog slijeda, dožive više godina od svoje djece, potaknuo je zadarski nadbiskup Želimir Puljić u homiliji mise zadušnice koju je predvodio na ispraćaju Ike Prenda, majke blagopokojnog zadarskog nadbiskupa Ivana Prende, u crkvi sv. Kate u četvrtak 23. travnja u Zemuniku Donjem.

Mons. Puljić je rekao kako je dan prije pokopa Ike pogledao oporuku svog predčasnika, drage uspomene nadbiskupa Ivana. „U njoj sam našao i riječi kojima misli i na svoju majku. Iako je po prirodi stvari očekivala da je njezin sin isprati i blagoslovi na groblju, dogodilo se da je ona ispratila njega. Sjećamo se dirljivog prizora iz katedrale sv. Stošije kad je u Zadar, koji je bio duboko potresen smrću svoga nadpastira, došao zbor hrvatskih biskupa da podijeli tugu s klerom i vjernicima nadbiskupije.

Sjećamo se potresne slike gdje kraj lijesa svoga sina Ivana shrvana bolju, sjedi njegova majka Ika. Ona, koja je očekivala da je njezin sin Ivan isprati i blagoslovi na posljednji počinak, toga dana potresene duše slušala je kako se moli za pokoj njegove duše. A meni, njegovom nasljeđ-

niku, zapade dužnost ispratiti njegovu majku s poštovanjem i zahvalnošću“ rekao je mons. Puljić, istaknuvši da je majka Ika probleme i nevolje života podnosila strpljivo i s vjerom, imajući pred očima poklik: ‘Gore srca’!

„Ništa je nije moglo smesti na tom putu. Sveti Pavao bi dodao, ni nevolja, tjeskoba ni progonstvo. Baš ništa nije je moglo rastaviti od ljubavi Božje u Kristu. Neka je Uskrasnuli Gospodin uvede u prostranstva nebeskog Jeruzalema i udijeli joj pokoj vječni“ rekao je nadbiskup Puljić, podsjetivši na riječ apostola Pavla Rimljana: ”Koji god smo kršteni u Krista Isusa, u smrt smo njegovu kršteni. A Krist, pošto uskrsnu od mrtvih, više ne umire, smrt više njime ne gospoduje“. To osobito spominjemo i vjerujemo pouksrsnih dana.

„Djeca smo Božja, subaštinici Kristovi i zajedničari dobara Oca nebeskoga. Pokojna Ika živjela je od te vjere. Svaka je smrt bolan gubitak kojeg ponekad prate i uzdasi: ‘Sve mi je sada izgubljeno’. Prisjećajući se sprovoda nadbiskupa Ivana, ne isključujemo da je takvim osjećajima i pokojna Ika pratila svoga sina. No, zasigurno s osjećajima vjere kako je i Job rekao ‘Bog dao, Bog oduzeo’. U takvom kontekstu, riječ ‘izgubljeno’, koja se obično veže uz činjenicu smrti, dobiva obrnuto značenje i smisao.

Volja Sina kojeg je Otac poslao je da ništa od svega što mu je Otac dao ne izgubi, nego uskrixi u posljednji dan. To odgovara i zahtjevu ljudske naravi“ istaknuo je mons. Puljić, dodavši da čovjek čezne za vječnim životom i ne prihvaca kraj. „Smrt nije kraj, nego početak novog života. Iako se takav govor i nauk među ljudima često osporava, on je za vjernike vrlobitan. Sveti liturgija to ustrajno i jasno ponavlja svaki put tijekom euharistijskog slavlja“ rekao je nadbiskup Puljić. Podsjetio je na riječi kipara Ivana Meštrovića koje je izrekao o svojoj majci, a prekrasan su himan svakoj majci. Meštrović potiče da se zahvali majci „stablu jakomu, koga sve bure ne iščupaše, ni požari ne izgoriše; njoj, čije žile ne uginuše i sokovi ne prešahnjuše; njoj, iz čijeg krila sunce ugledamo i Gospoda osjetismo neka je prvo mjesto do trona Njegova“. „U ovoj prigodi neka je primjenjena na gospodu Iku Prendžu za koju sve-

tu misu služimo. Naš je život koracanje prema vječnosti, kući Očevoj“ rekao je mons. Puljić.

Izrazio je sućut Ikinjoj djeci i njihovim obiteljima te Ikinim sestrama Mariji i Mandi. Ika Prendža je preminula u ponедjeljak 20. travnja u 94. godini života u Domu za stare i nemoćne u Zadru. Strpljivo je, mirno i pobožno živjela svoje zadnje staračke godine, kad je već bila i uskraćenog vida. Sa suprugom Jurom roditelj je sedmero djece: nadbiskupa Ivana, Marka, redovnice Marije Andele, Ante, Zore, Miljenke i Andželka. Nadbiskup je osobito zahvalio što je Ika bila otvorena životu. U ispraćaju su, uz puk iz cijele Zadarske nadbiskupije, sudjelovali mnogi svećenici i redovnice, a osobito karmelićanke Božanskog Srca Isusova čija je redovnica Ikina kćer Marija Andela u Hrvatskom Leskovcu.

Misa zadušnica je služena u crkvi sv. Kate gdje je Ikin sin Ivan slavio svoju mladomisničku misu, kada je majka Ika svome posebno ljubljenom sinu prvijencu ‘Ranku’, kako ga je uvek zvala, poljubila svećeničke, pastirske ruke i predala ga služenju Bogu, Crkvi i ljudima.

IZ ŽIVOTA SJEMENIŠTA

1. Posjeti sjemeništaraca župama

Uz svoje svakodnevne obveze, sjemeništarci nedjeljom s odgojiteljima, na pozive župnikâ, pohađaju župe sudjelujući na sv. Misi. Tako su 15. veljače posjetili župu Uznesenja Blažene Djevice Marije na Belafuži u Zadru. 12. travnja sudjelovali su na slavlju Euharistijskog dana u župi sv. Nikole u Crnom. U župi sv. Roka u Bibinjama sjemeništarci su bili 19. travnja, a u župi Male Gospe u Benkovcu 26. travnja. Sv. Misu predvodio bi netko od odgojitelja, a sjemeništarci bi ministrirali, vodili sviranje i pjevanje te na kraju svjedočili o životu u sjemeništu i o svom duhovnom pozivu. Župnici i župljani srdačno su primali sjemeništarce i rado ih ugošćavali za bratskim stolom.

2. Susreti ministranata 7. i 8. razreda u sjemeništu

Ministranti sedmih i osmih razreda iz pojedinih župa u tri navrata okupljali su se na dvodnevni susret u sjemeništu. Program bi započeo u subotu u jutarnjim satima susretima s rektorem, prefektom i duhovnikom. Svaki od njih je obrađivao određenu temu. Rektor o povijesti sjemeništa »Zmajević«,

prefekt o životu u sjemeništu i o Klasičnoj gimnaziji, a duhovnik o molitvi i zvanju. Poslije ručka održavale su se sportski aktivnosti te ministrantske teme. Nakon križnog puta i večere gledali su prigodne filmove o ministrantima i svećeničkom pozivu. U nedjelju nakon molitve Jutarnje, doručka te susreta s prefektom, svi su sudjelovali na sv. Misi u katedrali sv. Stošije. Poslije ručka ministranti su dobivali prigodne poklone, a prisutni roditelji zaustavili bi se u razgovoru s o. nadbiskupom i odgojiteljima.

I.susret: 28. veljače – 1. ožujak 2015.

-dekanati: Benkovački, Novigradski i Zemunički

Župe sudionice: Benkovac – 3, Gorica-Raštane – 4, Kistanje – 4

Ukupno 11 ministranta

II. susret: 14. – 15. ožujka 2015.

-dekanati: Dugootički, Ninski, Paški, Pašmanski, Ražanački, Silbanski, Ugljanski

Župe sudionice: Gračac – 2, Ljubač – 3, Radovin – 3, Vrsi – 1

Ukupno 9 ministranta

III. susret: 21. – 22. ožujka 2015.

-dekanati: Biogradski, Zadar – istok, Zadar – zapad.

Župe sudionice: Bibinje – 4, Biograd (sv. Stošija) – 3, Crno – 2, Zadar (sv. Ante) – 3, Zadar (Uznesenje BDM) – 1, Zadar (sv. Josip) – 5, Zadar (sv. Stošija) – 1

Ukupno 19 ministranta

Sveukupno: 39 ministranta

I. Bdijenje za duhovna zvanja

Bdjenje za duhovna zvanja u četvrtak 23. travnja u katedrali sv. Stošije u Zadru predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić, ususret Nedjelji Dobrog Pastira i 52. svjetskom molitvenom danu za svećenička i redovnička zvanja. Molitveno-meditativni i glazbeni susret koji je završio euharistijskim klanjanjem organiziralo je nadbiskupijsko Povjerenstvo za duhovna zvanja i ministrante s predstojnikom don Stanislav Wielinskim. Crkva moli Dobrog Pastira da pozove mlađiće i djevojke biti učiteljima Učitelja. „Dragi svećenici, redovnici, redovnice, i mi trebamo biti zahvalni i radosni za naše: Evo me, Gospodine! Treba moliti Gospodara žetve za nova duhovna zvanja, jer je svako duhovno zvanje Božja inicijativa, njegova milost i njegov poziv“ rekao je don Stanislav.

„Svatko želi otkriti Božji poziv. U život nas je pozvala susretljiva Božja ljubav. On želi da spoznamo ne koliko smo postigli ili pogriješili, nego Bog nas želi baš takve kakvi jesmo. Prihvata nas s darovima i granicama. Uvijek iznova iskusimo kako Božji pogled počiva na nama“ rekao je mons. Puljić. Treba cijeniti svoj poziv i moliti da svatko otkrije svoje poslanje u svijetu. Potaknuvši da otvorimo svoje srce Božjem naumu s nama i da nam osnaži volju kako bismo ga slijedili i služili mu u braći, nadbiskup je pozvao da Duh Sveti pobudi djelitelje svetih otajstava na putu spasenja. Svjedočili su o. Franjo Kowal iz Družbe Božje riječi Verbita i s. Lucija Bijelić iz Družbe Klanjateljice Krvi Kristove. S. Lucija je zahvalila Bogu na pozivu, svojoj obitelji u kojoj je peto dijete i svima koji su je podržali na tom putu. Studira psihologiju na Sveučilištu u Zadru i u zadnjoj je godini svoje formacije, junioratu. Izrazila je radost zbog ovoljetnog polaganja doživotnih zavjeta. Kao djevojčicu dojmio je uzorni lik fra Zlatka Papca u HKM u Linzu gdje je živjela. Kada je on na susretu ministranata pitao tko želi biti svećenik, i sedmogodišnja Lucija je podignula ruku. Fra Zlatko joj je rekao: ‘Mala, ti ćeš biti časna sestra’. Bila je sretna da će na primjereni način moći ostvariti naslijedovanje duhovnih kreposti kakve je vidjela kod fra Zlatka. Lucijin brat je svećenik dominikan-

IZ ŽIVOTA SJEMENIŠTA

kanac, pa su na nju djelovale i knjige koje bi donosio kući, osobito životopisi svetaca. U susretu s redovnicama oduševljavala ju je njihova jednostavnost, susretljivost i toplina. Imala je i strah od neizvjesnosti, nepoznatosti i neuspjeha, no shvatila je da svijet ne može ispuniti njeni srce; Boga je htjela živjeti na viši, osobniji način. „Poziv je odluka da će unatoč kušnjama ustrajati do kraja. Nosi me Božja vjernost. Ako ne mogu biti sigurna u sebe, sigurna sam u Boga“ poručila je s. Lucija rodom iz Orašja. Ohrabrla je sve da se odazovu Božjem pozivu kao radosti koja ne razočarava.

O. Franjo je podsjetio na svoju prvu župu u Gani u Africi. „Zajednica pomaže da ostanemo vjerni zvanju i poslanju. No, i ja moram izgrađivati zajednicu, imati otvoreno srce i ruke“ rekao je o. Franjo, istaknuvši da zajednički život nije jednostavan, još kad se živi s braćom drugih kultura i s drugih kontinenata. „Održali su nas Krist i molitva. Duh Sveti je motor istinske djelatnosti“ poručio je o. Franjo. Fra Gabrijel Škibola je pročitao poruku pape Franje za duhovna zvanja, u kojoj se ističe da čuti i prihvati Božji poziv znači oslobađajući izlazak prema drugome i sebi, a ispunjava čovjeka radošću i smisлом. „Ne bojte se izaći iz sebe i krenuti na put. Lijepo je pustiti da nas iznenadi Božji poziv“ poruka je pape Franje, koji potiče na napuštanje udobnosti i učenosti svoga ja. Poziv nije prezir vlastite osobnosti, znači izaći iz svoje zemlje, pa će Bog pokazati put prema drugoj zemlji. „Kršćanski poziv nas decentralizira i pokreće trajno izlaženje iz vlastitog ja, prema pronalaženju samog sebe i otkrivanju Boga, svaki dan živeći iz krsne milosti i Božje naklonosti“ poticaj je pape Franje. Susret su pjesmom animirali katedralni zbor mladih Anastasia, zbor mladih Magnificat iz Bibinja te sjemeništarci.

II. Duhovna obnova

Nakon povratka sjemeništaraca iz svojih obitelji, koje pohađaju jednom mjesecno, organizira se duhovna obnova. 25. travnja duhovnu obnovu vodio je don Damir Stojić. Uz svjedočanstvo svoga poziva govorio je o radu sa studentima te odgovarao na pitanja sjemeništaraca o svećeništvu i o svećeničkom životu u čistoći. Ovo druženje sa svećenikom salezijancem nije bilo dugo, ali je bilo poticajno i poučno.

III. Susret sjemeništaraca

U Nadbiskupskom sjemeništu »Zmajević« u Zadru održan je 1. svibnja tradicionalni susret sjemeništaraca. Uključujući domaćinsko sjemenište, sudjelovalo je 110 sjemeništaraca i 15 odgojitelja iz: Franjevačkog sjemeništa u Sinju, Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu, Nadbiskupskog sjemeništa »Petar Barbarić« u Travniku i Međubiskupijskog sjemeništa u Zagrebu. Na susretu je sudjelovao i splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić, predsjednik Vijeća HBK za sjemeništa i duhovna zvanja. Nakon pozdravnih riječi rektora zadarskog sjemeništa don Čedomila Šuprahe sjemeništari svakog pojedinog sjemeništa predstavili su se kroz glazbene nastupe, prezentacije i scenske izvedbe. Svetu misu u katedrali sv. Stosije predvodio je zadarski nadbiskup

mons. Želimir Puljić, a nadbiskup Barišić uputio je prigodnu homiliju. Poslije zajedničkog ručka sjemeništari su se natjecali u malom nogometu, košarci i stolnom tenisu. U međuvremenu je održan sastanak odgojitelja pod predsjedanjem mons. Barišića na kojem se razgovaralo o brigama i perspektivama malih sjemeništa. Istaknula se i potreba budućih susreta svih odgojitelja kako bi se više povezivali i što bolje djelovali za rast duhovnih zvanja u sjemeništima. Susret sjemeništara završio je u večernjim satima svibanjskom pobožnošću i dodjelom nagrada pobjednicima športskih natjecanja. (Z.M.)

SUSRET SJEMENIŠTARACA ZADAR

1. svibnja 2015.

Program:

09:00 - okupljanje
 09:30 - predstavljanje
 11:30 - sv. Misa u katedrali
 12:30 - ručak
 13:30 - športska natjecanja
 16:30 - osvježenje
 17:00 - svibanjska pobožnost
 17:30 - dodjela nagrada

Povijest sjemeništa »Zmajević«

Već u 13. stoljeću postojala je u Zadru škola za mlade klerike. Međutim, prvo zadarsko latinsko sjemenište, prema smjernicama Tridentinskog sabora, otvorio je 1670. godine nasuprot katedrali sv. Stošije nadbiskup Bernardo Florio, rođeni Mlečanin, ali samo za gradske đake koji su se spremali za službu u gradu.

Budući da hrvatski mladići sa sela nisu imali pristupa u Florijevo sjemenište, osjećao se manjak svećenika glagoljaša za pastoral u Ravnim kotarima, na otocima i u samoj zadarskoj okolici. Toj gorućoj potrebi doskočio je naš hrvatski sin iz Perasta Vicko Zmajević, koji je bio zadarski nadbiskup od 1713. do 1745., podigavši uz samu katedralu Sjemenište – Seminarium Illyricum. To Zmajevićovo hrvatsko sjemenište svečano je otvorio nadbiskup Mate Karaman, Spiličanin, 1. svibnja 1748. kao dijecezansko sjemenište za odgoj svećenika glagoljaša koji će služiti u Ravnim kotarima i na otocima.

Padom Venecije 1797. mletačku vlast u primorskoj Hrvatskoj zamijenila je austrijska. Ona je glagoljaško Zmajevićovo sjemenište 1821. pretvorila u središnje bogoslovsko sjemenište – Seminarium theologicum latinum, za područje čitave Dalmacije, a mali sjemeništari glagoljaši su morali iseliti u privatni smještaj po gradu. Tek je nadbiskup Novak 1839. opet ustanovio malo sjemenište kod crkve sv. Dimitrija. U svoju staru zgradu Malo sjemenište se uselilo nakon što Austrija sagradila novu bogosloviju – Seminarium theologicum 1867., u kojoj sada boravi Zmajevićovo sjemenište. Od 1865. do 1893. sjemenište su vodilioci isusovci.

Poslije I. svjetskog rata, Rapalskim ugovorom Zadar pada pod Italiju. Talijani su protjerali i Sjemenište i Bogosloviju u Šibenik i Split, a talijansko Sjemenište bježi 1943. u Veli Lošinj.

U II. svjetskom ratu zgrada sjemeništa je bila teško oštećena od direktnog bombardiranja. U djelomično obnovljenoj zgradici generalni vikar prof. Mate Garković je s novoimenovanim ravnateljem don Josom Bobićem i direktorom Klasične gimnazije dr. o. Vjenceslavom Banderom već 17. siječnja 1949. otvorio zavod s 40 prvaša.

IZ ŽIVOTA SJEMENIŠTA

Od tada počinje ponovno u Zmajevićevom sjemeništu rasti duhovni i intelektualni život. Do danas je u njemu maturiralo preko 1250 maturanata, koje su spremali i vodili vrsni profesori, njih više od 160. Kroz ovo vrijeme mnoge su biskupije i redovničke zajednice slale svoje svećeničke kandidate u zadarsko sjemenište. A većina uspješnih sjemeništaraca je nastavila svoje daljnje školovanje na visokim školama i sveučilištima širom Domovine.

SJEMENIŠTARCI I ODGOJITELJI NA SUSRETU SJEMENIŠTARACA 2015.U ZADRU

Franjevačko sjemenište – SINJ
(Franjevačka pro. Presvetog Otkupitelja - Split)

1. razred

Marko Duspara (Karin)
Vlaho Jakić (Metković)
Mario Mikelić (Kljaci)

2. razred

Ante Bešlić (Potravlje)
Vinko Topić (Vinjani)

3. razred

Ante Senta (Metković)

4. razred

Željko Barać (Sinj)

Odgojitelji:

fra Ivan Udovičić, ravnatelj i prefekt
fra Nedjeljko Jukić, doprefekt
fra Stipe Šušnjara, duhovnik

Nadbiskupsko sjemenište - SPLIT

1. Marko Budimir
2. Ante Jakus
3. Josip Kozina
4. Ivan Krajina
5. Ivo Markić
6. Petar Markić
7. Tomislav Nikolić
8. Domagoj Omrčen Milić
9. Šime Pleadin
10. Marko Pudar
11. Renato Pudar
12. Robert Pudar
13. Marijan Pušić
14. Josip Volarević

15. Benjamin Daniel Vrdoljak
16. Petar Vukšić

Odgojitelji:

Don Jenko Bulić – ravnatelj
Don Vedran Torić – prefekt
Don Mato Brečić – duhovnik
Vanjski suradnik: Č.S. Lidija Matijević- orguljašica i voditelj sjemenišnog zбора i tamburaškog orkestra

Nadbiskupsko sjemenište »Petar Barbarić« - TRAVNIK

1. razred

Ilija Bilanović	BL
Andrej Džajić	MO
Ivan Jelić	VB
Antonio Jurić	VB
Marko Juričić	VB
Toni Kolakušić	VB
Marko Ljubić	VB
Mladen Šušnjara	VB

2. razred

Ivan Andrić	VB
Mato Babić	VB
Dragan Brekalo	VB
Tomislav Ćurić	VB
Josip Landeka	MO
Antonije Pavličević	VB
Ivan Rajić	VB
Josip Škarica	VB
Zvonimir Šuker	BL
Ivan Vlajčić	VB

3. razred

David Bebek	MO
Josip Bojić	VB
Ante Čališ	VB
Danijel Dedić	VB
Ante Grubeša	VB
Matej Jurčević	VB
Ilija Jurić	VB
Bruno Mišić	VB
Josip Papak	VB
Matej Škarica	VB

4. razred

Branimir Bevanda	MO
Zvonimir Kosić	VB
Josip Marković	VB
Domagoj Matijević	VB

Ivan Matijević	VB
Ivan Mijač	VB
Vinko Nenadić	MO
Marin Polić	MO
Tomislav Rajić	MO
Mato Samardžić	MO
Dario Vukančić	VB
Josip Zeman	BL

Odgojitelji:

Rektor: vlč. Željko Marić

Prefekt: vlč. Boris Salapić

Ekonom i prefekt: don Marko Jukić

Duhovnik: don Pavo Šekerija

Međubiskupijsko sjemenište – ZAGREB

1. razred

Croat Balija	SK
Josip Čoklica	VŽ
Marin Ivica Feljan	SK
Kristijan Grabovac	ZG
Timotej Inkret	VŽ
Vedran Jakić	ZG

Mario Perinec   BJ-KŽ

Karlo Pezić	SK
Tomislav Polak	SK
Filip Pranjić	ZG
Alen Sever	ZG
Dominik Sever	VŽ

Marko Štefanov

Leo Vrančić	VŽ
2. razred	

Frano Bijelić	SK
Dominik Blažun	ZG
Vito Čapeta	RI
Luka Erdec	BJ-KŽ
Petar Gašparić	VŽ

Valentino Ljevar	SK
David Motočić	ZG
Antonio Odobašić	VŽ
Alen Zelčić	BJ-KŽ
3. razred	

Petar Belina	ZG
Mislav Dabac	BJ-KŽ
Luka Erić	Đ-OS
Matija Filipović	VŽ
Fran Horinek	SK

Kristijan Jendrašić	VŽ
---------------------	----

Ivan Kunštić	ZG
Jozo Lukić	SK
Dominik Pavković	ZG
Dominik Petrinic	ZG
Kristijan Pezić	SK
Domagoj Turjak	SK
4. razred	
Dominik Ćuk	ZG
Bruno Diklić	Đ-OS
Luka Marković	ZG

Odgojitelji:

Rektor: preč. mr. Domagoj Matošević

Duhovnik: vlč. mr. Ivan Grbešić

Prefekt: vlč. Josip Starčević

Prefekt: vlč. Josip Đurin

Nadbiskupsko sjemenište »Zmajević« - ZADAR

1. razred

Krunoslav Grebenar	ZD
Kristijan Pajdaković	GS
Gabrijel Pavlović	MO

2. razred

Marko Brzović	MO
Mario Karadakić	ZD
Kristijan Miletić	GS
Antonio Oltran	ZD
Zvonimir Rezo	MO

3. razred

Matej Lučić	ZD
Mato Puljić	MO
Mate Žilić	ZD

4. razred

Marko Grčević	GS
Kristijan Grebenar	ZD
Franjo Marić	GS
Krešimir Nakić	ZD
Zvonimir Nakić	ZD
Dominik Šikić	ZD

Odgojitelji:

Rektor: don Čedomil Šupraha

Prefekt: don Zvonimir Mikulić

Duhovnik: don Stanisław Wieliński

IZ ŽIVOTA KLASIČNE GIMNAZIJE

Od međunarodne suradnje, hodočašća, kulturne manifestacije i natjecanja u znanju do Smotre tradicijske baštine

Što je obilježilo život naše škole, i nas u njoj, u protekla dva mjeseca, od posljednjeg broja Vjesnika Zadarske nadbiskupije do danas? Sredinom mjeseca ožujka boravili smo u Žepču (u susjednoj Bosni i Hercegovini) realizirajući već osmu godinu zaredom projekt „Sa svakim nešto dijelim“, a koncem mjeseca krenuli na dugo planirano hodočašće mladih Zadarske nadbiskupije u Rim kako bi sa Svetim Ocem, papom Franjom, sudjelovali u euharistijskom slavlju Nedjelje Muke Gospodnje (Cvjetnici) na Trgu sv. Petra. Nadalje, u školi smo ugostili studente hrvatskoga jezika Odjela za kroatistiku zadarskog Sveučilišta, a 27. rujna u Arheološkom muzeju, uključivši se u manifestaciju „Zadar čita 2015.“ čitali Dnevnik s putovanja, iz 1847. godine, povjesničara, doktora teologije, arheologa, konzervatora, književnika i prvog ravnatelja splitskoga Arheološkog muzeja Francesca Carrare. U travnju je, također, bilo živo. Osim što su se naši učenici pripremali za državna natjecanja znanja (iz fizike, hrvatskoga jezika, geografije, grčkoga jezika...) na kojima su zauzeli zavidna mjesta, grupa učenika je na Smotri tradicijske baštine Zadarske županije, koja se ove godine organizirala u Viru, na otoku Viru, sudjelovala izložbom: „Zidnjaci: ljepota i mudrost s kuhinjskih zidova“. No, podimo redom, listajući zapise učenika kao najvjerodostojnije literarne i misaone bilješke koje, osim što ostaju zapisane na papiru, imaju mnogo širi odgojno-obrazovni značaj.

Susret za pamćenje

Bilo nas je petnaestero. Osim Ane kojoj je ovo bilo drugo putovanje u Žepče, nama ostalima bilo je prvo. Svi smo bili uzbudeni i radosni, čekala su nas nova poznanstva, ali i susreti s prijateljima, onima koji su prošle godine boravili kod nas, u Zadru, jer jedne smo godine mi njima u gostima, a već sljedeće oni nama. Naime, naša škola već osmu godinu zaredom surađuje s KŠC don Bosco u Žepču.

Brzinom munje osvanuo je petak, naš prvi i to – radni dan u Žepču. Prva tri sata bili smo na nastavni, zajedno sa svojim domaćinima a potom se sakupili u školskoj knjižnici. Njihove profesorice, s. Mirjam (i oni imaju časnu Mirjam) i pedagoginja Dijana pripremili su nam, uz već postavljenu izložbu, raznolik program upoznavanja s tradicijskim običajima njihovoga kraja. Baka Ljuba nam je pričala o vremenu njezine mladosti, o običajima, nošnji, načinu kako se izrađivalo laneno platno i sl. Dvoje učenika je bilo obučeno u tradicijsku nošnju, a nije izostao ni narodni ples žepčanskog kraja. Potom smo mi njih upoznali s našom četverokukom, živopisnim vezom bogate ornamentike koji je sastavni dio narodnih nošnji zadarskoga zaleđa.

Subota je bila planirana za izlet u Sarajevo, glavni grad BiH. Sada je autobus bio pun jer su s nama u Sarajevo krenuli i Žepčanci. U pratnji don Josipa Krpića, ravnatelja Centra, posjetili

smo Kraljevu Sutjesku. U franjevačkom samostanu dočekao nas je fra Stjepan i upoznao s njihovom vrijednom bibliotekom. Razgledali smo i bogatu etno zbirku.

Nakon nedjeljne sv. Mise uslijedilo je još jedno zajedničko fotografiranje i naš povratak uz suze radosnice i obećanje kako ćemo se vidjeti u Zadru. A, susret u Žepču ostao je – susret za pamćenje.

Ako ikada odete u Rim...

Na dugo planirano hodočašće u Rim krenuli smo 26. ožujka u kasnim večernjim satima. Sati su prolazili brzo uz ugodno druženje i molitvu. U autobusu smo pogledali film o sv. Franji kako bismo što više saznavali o njegovom životu. Svanućem novoga

dana stigli smo na naše prvo odredište – Asiz. Imali smo priliku vidjeti grob sv. Franje i predmete iz njegova života kao npr. njegovu redovničku odjeću. Pomolili smo se i sudjelovali na sv. Misi u Kapelici Mira.

Sutradan je na redu bilo razgledavanje Rima. Nakon završetka razgledavanja bazilike Sv. Ivana Lateranskog uputili smo se prema bazilici Sv. Marije Velike. (...) Na putu prema Koloseumu imali smo priliku razgledati živahne ulice Rima pune prodavača, svirača i zabavljača. Ispred Koloseuma vidjeli smo muškarce koji su bili odjeveni u odore rimskih vojnika. U Koloseum nismo uspjeli ući ali sama njegova vanjština ostavila nam je veličanstven dojam. Rimski Forum vratio nas je u prošlost starog Rima svojim antičkim ostatcima. Mnogim, mnogim stepenicama popeli smo se na Palatin. Na samom vrhu stajao je kip vučice Marcie. (...) U crkvi Sv. Petra u okovima imali smo priliku vidjeti kip Mojsija. Kao što joj i ime navodi u crkvi se nalaze okovi sv. Petra koji su se prema legendi čudesno spojili.

Došla je nedjelja Muke Gospodnje. Bilo je vrijeme da se proslavi Cvjetnica. Otišli smo u Vatikan gdje je mladež bila počašćena prilikom da sudjeluje u sv. Misi i procesiji sa Svetim Ocem na Trgu sv. Petra. Mi smo se u procesiji isticali svojim kockastim, crveno-bijelim kapicama koje smo ponosno držali na našim glavama. Zbog Sv. Oca koji je zračio milošću i blaženstvom sv. Misa je propriila neku vrstu svetosti. Njegovu propovijed bilo je užitak slušati zbog njegovoga umirujućeg glasa koji u srcu ostavlja mir te osjećaja Božje prisutnosti. (...)

Ako ikada odete u Rim – nadamo se da će vam biti lijepo koliko je i nama bilo.

O hrvatskome na hrvatskome

U sklopu Dana kroatistike koje je organizirao Odsjek za hrvatski jezik i književnost Sveučilišta u Zadru 11.3. u 11 sati u Klasičnoj gimnaziji Ivana Pavla II. održana je radionica O hrvatskome na hrvatskome. Radionica je održana povodom Dana hrvatskoga jezika, a o hrvatskome su na

IZ ŽIVOTA GIMNAZIJE

hrvatskome jeziku govorili strani studenti i profesori.

Na radionici su sudjelovali: dr. sc. Brannon Andersen (SAD), Brigitte Meurer, prof. (Njemačka), studentice hrvatskoga Eugenia De Lisi, Laura Di Marco (Italija), Sofia Kiz (Ukrajina), Katarzyna Rosińska (Poljska). Svi oni uče hrvatski jezik u Zadru. Na radionici su govorili o poteškoćama koje imaju u učenju hrvatskoga jezika, kulturnim razlicitostima, životu u Zadru. Slažu se da hrvatski jezik nije lako naučiti, ali ne kriju oduševljenje ljudima, kulturom, hranom i životom u Hrvatskoj.

Oživljavanje zaboravljenog Dnevnika s putovanja

Sudjelovanjem u manifestaciji „Zadar čita 2015.“ oživjeli smo jedan zaboravljeni dnevnik koji je preko sto i pedeset godina ležao u rukopisu, a prepun je bilježaka i obavijesti o svim mjestima koja je Francesco Carrara posjećivao, o svim ljudima koje je kontaktirao te o događajima kojima je bio direktnim sudionikom ili svjedokom. Nas četvero čitača: Iva Knežević, Dino Rodić, Marko Gulan i moja malenkost Maja Čižmek-Kovač dočekali smo sa smješkom na licu sve zainteresirane za stvaralaštvo Francesca Carrare.

Prepostavljam da je većini slušatelja ovo

bio prvi susret s Francescom Carrarom koji se rodio 1812. god. u Splitu, a umro 1854. god. u Veneciji. Osim objavljenih radova za sobom je ostavio velik broj bilježaka sakupljenih za svoj znanstveni rad, pisama koja su mu upućivali mnogi suvremeni ugledni književnici, znanstvenici i javni djelatnici, te intimni dnevnik u koji je zapisivao podatke vezane za osam putovanja u Beč od 1843. do 1848. god. Najzanimljiviji dio čitanja dijelova iz Carrarina Dnevnika s putovanja prepustili smo snažnim muškim glasovima Dinu Rodiću i Marku Gulanu koji su se doista potrudili svojom interpretacijom dočarati svima prisutnima opseg i značaj Carrarina stvaralaštva i promišljanja. Slušajući dečke, mislima smo odlutali na putovanje koje je vodilo od Zadra, preko Kvarnera, sve do Trsta, Venecije i Padove. Najviše sam uživala u dvorani oružja u Padovi. Slušajući Marka u mislima sam zamišljala taj prekrasni mramor, namještaj, velikane na freskama i veličanstvenim uljanim slikama. Ugodno druženje potrajalo je i nakon 45 minuta čitanja, a u razgovorima sam doznala kako su ovi Carrarini prekrasni opisi Italije u mnogima probudili želju da posjete ta mjesta i uvjere se u njihovu ljepotu i posebnost koju je Carrara isticao.

„Voda opere sve – samo crni obraz ne!“

Dana 24. travnja 2015. godine OŠ Privlaka bila je domaćin 14. Smotre tradicijske baštine osnovnih i srednjih škola Zadarske županije. Vesela i raspjevana povorka prošla je ulicama Vira od crkve sv. Jurja do PŠ Vir gdje se na pozornici na otvorenom točno u 10.00 sati počeo odvijati program Smotre.

Smotru je svečano otvorio pjevački zbor OŠ Privlaka s himnom Lijepa naša domovino. Nakon što su učenici odjeveni u mornarskim majicama izveli himnu sve prisutne pozdravili su ravnateljica OŠ Privlaka Verica Škibola i načelnik Vira Kristijan Kapović, a Smotru je otvorenom proglašio Ivan Šimunić, pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti Zadarske županije. Redom su održani nastupi fokloarnih i glazbenih skupina. Osim naše izložbe posjetitelji su mogli razgledati i izložbeni stand OŠ Privlaka sa starim alatima i starinskim predmetima, ali i ribolovni pribor. Prostor ispred pozornice popunio se i šarenio od narodnih nošnji.

Bio je lijep i sunčan travanjki dan. Virska riva dočekala nas je raširenih ruku. Uputili smo se

prema područnoj školi i utopili u graju osnovaca otkrivši da smo jedina srednja škola na Smotri. Mi smo se na Smotru došli predstaviti izložbom vezenih zidnik krpa tzv. „Zidnjacima“ koje su pedesetih i šezdesetih godina prošloga stoljeća bili dio obiteljske atmosfere svakog seoskog, pa i gradskog domaćinstva. One su, osim što su ukrašavale domove, imale i ispisane poruke, a poruke su pak upućivale na zajedništvo i sklad obiteljskog života, odgajale. Jedna od njih glasi: „Voda opere sve, samo crni obraz ne!“

Na državnim natjecanjima

- U Kalinovcu, lijepom mjestušcu u srcu Podravine, od 15. do 17. travnja 2015. održalo se 22. državno Natjecanje iz geografije. Domačin nam je bila OŠ Ivana Lackovića Croate. Ugodno dočekani, nakon višesatne vožnje, smjestili smo se u hotelu „Picok“ u Đurđevcu. Đurđevački pićcici nadaleko su poznati zahvaljujući legendi koja se vezuje uz turski pohod na hrvatske krajeve. Naime, Đurđevac je, po legendi, bio obranjen upravo zahvaljujući picoku (pijetlu) kojeg su Đurđevčani ispalili iz topa i tako otjerali turskog vođu Ulam-bega koji je grad držao pod opsadom.

Bilo nas je iz svih krajeva Lijepe Naše, sveukupno 123 učenika, što osnovaca, što srednjoškolaca. U našoj je pravnji bio 101 mentor.

Iz Kalinovca smo otišli puni dojmova, bogatiji za još jedno životno iskustvo, bogatiji za nova poznanstva i posebno zahvalni mentorima koji su nam pomogali, ali i svima koji su nas podrili i bili uz nas.

- Od 28. do 30. travnja 2015. godine, u znamenitom Trogiru, održalo se 20. državno Natjecanje iz hrvatskog jezika. Sve se odvijalo u OŠ Petra Berislavića, školi koja nosi ime po poznatom hrvatskom banu i koja je ujedno bila i naš domaćin, na suncem okupanoj trogirskoj rivi, drugog dana našeg boravka u Trogiru. Nakon ispita krenuli smo u razgledavanje povijesnih znamenitosti Trogira. Grad je svakako poznat po srednjovjekovnom Radovanovu portalu i grčkom bogu Kairisu, točnije reljefnom prikazu toga boga s čuperkom na glavi koji predstavlja povoljnu priliku. Za čuperak ga je potrebno uhvatiti u pravo vrijeme, u sretan čas jer on je uvijek u žurbi.

Rezultate Natjecanja doznali smo tek navečer, a oni su, svakako, bili izvanredni. Nikol Jović osvojila je odlično treće mjesto, dok je Iva Knežević sedma.

SADRŽAJ

SVETA STOLICA	4
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA	13
Susret europskih nacionalnih ravnatelja Papinskih misijskih djela u Hrvatskoj	13
Nacionalni susret redovnica, redovnika i Bogu posvećenih osoba u Mariji Bistrici	15
Biskupsko ređenje mons Ivice Petanjka	18
Govor predsjednika HBK na početku proljetnog plenarnog zasjedanja	22
Apel hrvatskih biskupa povodom teške demografske situacije	25
Priopćenje s 50. plenarnog zasjedanja HBK	26
Akcija Hrvatskoga Caritasa za pomoć stradalima u potresu u Nepalu	28
Četvrti pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike	28
Predstavljen zbornik "Kultura rada u Hrvatskoj"	31
Uređenje memorijala svećenicima uznicima starogradiškog zatvora, žrtvama komunističkog sustava	33
ZADARSKA NADBISKUPIJA	
STUDIJSKI SUSRET SVEĆENIKA O KOMUNIKACIJI I DIJALOGU	35
SVEĆENIČKA REKOLEDICIJA U OŽUJKU	40
BLAGDAN SV. JOSIPA, OBROVAC I PLOVANIJA U ZADRU	40
CVJETNICA U ZADRU	42
MISA POSVETE ULJA, VELIKI ČETVRTAK	43
MISA VEĆERE GOSPODNE NA VELIKI ČETVRTAK	45
VELIKI PETAK	46
VELIKA SUBOTA, USKRSNO BDJENJE	47
USKRS, MISNO SLAVLJE U KATEDRALI	48
USKRSNA ČESTITKA ZADARSKOG NADBISKUPA ŽELIMIRA PULJIĆA	49
USKRSNI PONEDJELJAK, CRKVA SV. ŠIME, ZADAR	50
ODREDBE	52
IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA	55
NAŠI POKOJNI	56
KRONIKA	58
IZ ŽIVOTA ZADARSKE NADBISKUPIJE	61
IZ ŽIVOTA SJEMENIŠTA	86
IZ ŽIVOTA KLASIČNE GIMNAZIJE IVANA PAVLA II.	92